

翻訳における質の批評

—夏目漱石『心』のベトナム語版を例として—

ĐÁNH GIÁ CHẤT LƯỢNG BẢN DỊCH

—Khảo sát với bản dịch tiếng Việt tác phẩm “Kokoro”
của Natsume Soseki—

ブイ・フン・マイン

ハノイ大学大学院修士課程

Bùi Hùng Mạnh

Khoa đào tạo Sau đại học, Trường Đại học Hà Nội

徳永 光展

福岡工業大学教授

Mitsuhiro Tokunaga

Giáo sư Đại học Công nghiệp Fukuoka

Tóm tắt

Hoạt động Dịch thuật đã được hình thành và phát triển từ xa xưa. Trong xã hội hiện đại, nhu cầu về giao tiếp đa ngôn ngữ, đa văn hóa ngày càng được coi trọng. Ngày nay, ai cũng có thể dễ dàng có trong tay một bản dịch tiếng nước ngoài. Ngày nay, ai cũng có thể dễ dàng tham gia một khóa học về ngôn ngữ, về dịch thuật. Ngày nay, ai cũng có thể dễ dàng tham gia vào công tác dịch thuật. Theo đó, có vô vàn những văn bản đã được dịch, với đa dạng sắc thái và chất lượng khác nhau.

Đánh giá chất lượng dịch thuật không thể thiếu trong các hoạt động nghiên cứu về dịch thuật. Tuy nhiên, do thiếu khung phương pháp luận thích hợp, nên đánh giá bản dịch hiện nay chủ yếu tập trung vào những việc như: sửa chữa từ vựng và cú pháp hoặc phân tích lỗi chứ không phải là việc đánh giá các công việc dịch thuật nói chung.

Như vậy, vấn đề đặt ra cho những người đánh giá dịch thuật, là một khung phương pháp luận phù hợp. Và, mấu chốt cho khung phương pháp luận đó chính là “tính khách quan” trong đánh giá. Tuy đã có nhiều mô hình lý thuyết đã được đưa ra, nhưng giới dịch thuật vẫn vẫn trăn trở với những câu hỏi như: làm thế nào để hạn chế yếu tố chủ quan của người đánh giá bản dịch, những tiêu chuẩn đánh giá như thế nào sẽ có tính đúng với nhiều người đánh giá, cho dù họ nhìn nhận vấn đề từ nhiều chiều hướng khác nhau...

Tân thành và kế thừa những thành quả nghiên cứu của những người đi trước như quan điểm về “dynamic equivalence” của Nida, 7 phương thức dịch của Vinay và Darbelnet, mô hình đánh giá chất lượng dịch của House, vv... Trong bài viết này, tác giả khảo sát một số vấn đề liên quan đến mô hình dịch và đánh giá chất lượng dịch thuật. Từ kết quả phân tích, tác giả có đề xuất một số đánh giá khách quan cho một tài liệu dịch. Trong chương cuối, tác giả sử dụng chính những tiêu chuẩn đánh giá đã đề xuất tại chương 3, để phân tích và thực chứng cho mô hình này trong một điều tra thực tế. Hy vọng rằng, thông qua một số tiêu chí đánh giá bản dịch được cung cấp, cũng như việc phân tích thực chứng các vấn đề trong một phần bản dịch cuốn tiểu thuyết “Kokoro” của Natsume Soseki, sẽ hữu ích cho việc phát triển các khung lý thuyết cho lĩnh vực dịch thuật, và trở thành lý thuyết cơ sở cho các dịch giả trong việc tránh những sai lầm không cần thiết.

Từ khóa: Biên dịch (翻訳), Mô hình dịch (翻訳モデル), Đánh giá chất lượng bản dịch (翻訳における質の批評), Khung phương pháp luận dịch thuật (翻訳用の理論的枠組み), Tiêu chuẩn chất lượng bản dịch (翻訳における質の基準), Quy trình dịch (翻訳プロセス), Tương đương (等価), Vinay và Darbelnet (ヴィネイとダルベルネ), Eugene Nida (ナイダ), Natsume Soseki (夏目漱石), *Kokoro* (『心』), *Nỗi lòng* (『心』)

はじめに

1. 先行研究と研究背景
2. 翻訳モデルとその産物の評価について
 - 2.1 翻訳研究の領域
 - 2.2 VinayとDarbelnetによる7つの手順(翻訳カテゴリー)
 - 2.3 Nidaの動的等価
 - 2.4 Houseの翻訳質評価モデル
3. 翻訳における質の批評基準に関する考案

3.1 翻訳の批評ポイント

3.2 翻訳における質批評の仕分け
まとめ

4. 調査研究について

- 4.1 日本書籍のベトナム語訳
- 4.2 『心』の翻訳について
- 4.3 調査方法
- 4.4 調査結果

終わりに

はじめに

Roman Jakobsonは、“On linguistic aspect of translation 「翻訳の言語学的側面について」”(1959/2004: 139) という論文において、翻訳には言語内翻訳 (intralingual translation)、言語間翻訳 (interlingual translation)、記号法間翻訳 (intersemiotic translation) という3種類があると述べた。翻訳という行為には、異言語使用者との間での情報交換という側面にとどまらず、同一言語内での言い換え (rewording) や変形 (transmutation) もある。よって、人間社会が形成された時点から、既にその役割を果たしてきた。しかしながら、翻訳に関する理論は、長い実践とは裏腹に、未だに本格的な理論になっていない領域が多い。翻訳や通訳は人間の情報交換活動と結びついており、ヒトのコミュニケーション行為に関与しているため、言い換えれば

人間の思考を伝達・交換・解釈する役割を果たしている。それ故、人間の複雑な思考を反映してもおり、構築されてきた翻訳理論は人間感情の複雑さを反映している。

言語間翻訳(翻訳そのもの)には太古から蓄積がある。日本でも長い歴史にわたって、文学をはじめとする文献を膨大に集積することができた。特に明治維新以降、欧州の書物が日本語へ翻訳されてきた様子はあたかも満開の花にたとえられるかのように活発であった。数多くの翻訳が出版され、その実績から多くの翻訳研究や翻訳理論も提唱されてきた。

その一方、ベトナムでは十九世紀末から一世紀程はフランス、それに次いでアメリカとの戦争に囲まれる中、必死で独立や主権を獲得するために戦っていた。1975年ようやく戦局が終結し、国全体の建設が進んできた。翻訳事業を

通して世界における人類の文明や文化を発展途上のベトナムに輸入する必要があるが、印刷や出版事業はまだその重要性を十分社会に対して示し得ていない状況にある。よって、翻訳理論とその質の評価もまだまだ模索の段階に留まっている。ベトナム人の翻訳者も増えてきたとは言え、翻訳の研究にはまだ目線が注がれず、翻訳の研究に成功して自らの優れた理論を打ち立てることができた学者はまだいないと言える。

1. 先行研究と研究背景

翻訳とは、従来は言語学の範疇にあり、言語学習方法論や比較文学に焦点化して研究されていた。近代に入って、James S. Homes、Roman Jakobson、Eugene Nida、Perter Newmark、Werner Kollerなどが登場し、翻訳学は徐々に姿を現わしてきた。学術の世界においてはまだ言語学習活動という扱いに止まっているが、英語圏では、学際的な「翻訳学 (translation studies)」という独立分野を形成してきている。

翻訳学の応用領域にあっては、翻訳の質に関する批評は、ハリデー派言語学から影響を受けたレジスター分析に依拠しており、Juliane House (1997) が翻訳の質を評価するためのモデル (図1) を考案した。ここでは、翻訳者にとって重要な考察を明示化する体系的手段が示されたが、分かりにくい科学的な用語を使用したり、具体的な基準を出せなかったりしたことなどが批判されてきた。その一方、ベトナムでは、Hoàng Văn Vân (2005: 271) がWolfram Wilss (1982: 227) の影響を受けて、翻訳の質を評価する幾つかの基準を提案したが、どれも具体性が不十分である。翻訳の質を批評する作業において、批評者の主観的な判断ではなく、客観的に批評できる基準が求められているのである。

本研究は、主にEugene Nidaの動的等価 (Dynamic equivalence)、並びにJean-Paul VinayとJean Darbelnetによる7つの方略を継承し、翻訳

における質の批評を具体的な課題とし、初段階の体系的な批評基準を立てることを目的とする。さらに、考案した基準が客観性を持っているか否かを検証するため、第4章では、夏目漱石『心』(中 9～13) のベトナム語翻訳文を分析・批評した結果を題材として利用し、第3章に考案した批評基準を論述するものである。

2. 翻訳モデルとその産物の評価について

2.1 翻訳研究の領域

長い間、多くの翻訳者及び言語学者は迷いに戸惑いながら、枠組み理論もなしに翻訳にめぐる数多くの論戦に加わってきた。翻訳方略に関する議論では、「逐語訳」か「意味訳」か、或いは「直訳 (literal)」か「自由訳 (free)」かなど、対立する立場が存在した。それに、翻訳の成果である翻訳文に関する批評も注目され、質の良い翻訳は何かという問いを解くため、多くのアプローチも提案されてきた。

以下は、オランダ在住の言語学者James Holmesによる翻訳学の「地図」として組織立てられたものであるが、翻訳を独立的した学術研究分野として確立しようとした枠組みである。この「地図」によると、翻訳批評はその中の「応用部門」に位置づけられている (図2)。

Holmesの説明によると、この枠組みにおける「純粋な」研究分野の目標は以下の通りである。

- ・ 翻訳という現象の記述 (記述的翻訳理論)
- ・ そのような現象を説明し予測する為の一般的な原理の確立 (翻訳理論)

(Holmes 1988/2004: 184-90、鳥飼玖美子訳)

2.2 VinayとDarbelnetによる7つの手順(翻訳カテゴリー)

実際の翻訳作業では、意味重視か形式重視かの二分類に止まらず、翻訳者は語の形式・句・文など様々なレベルや状況に応じて適切な手順を選ぶことになる。1つの文章を翻訳するには、数多くの手順を組み合わせなければならず、単

一の手順で翻訳し切るのは不可能なのである。

Jeremy Munday (2008: 56) によると、VinayとDarbelnetが著した“*Stylistique comparée du Français et de l’anglais* (英仏比較文体論)” (1958/95) が示す分類は古典的なモデルであり、極めて広く影響を及ぼしたモデルである。よって、ここでは彼らがいう7つの手順(翻訳カテゴリー)を簡略にまとめておきたい。まず、彼らは明確化した一般的翻訳を以下に示す2つの方略に分け、そこから更に細かい7つの手順に分けている。

・ Direct translation (直接的翻訳) :

Literal translationと同じ意味。パラレルな文法構造と概念にもとづく翻訳方法である。

・ Oblique translation (間接的翻訳) :

Free translationに該当するものである。

2.2.1 直接的翻訳

直接的翻訳には空隙 (lacunae) が生じる。翻訳者はそれにどう対応したらよいのか。直接的翻訳は以下3つのカテゴリーに分けられる。

(1) Borrowing (借用) :

起点言語 (Source Language) の言葉がそのまま直接に目標言語 (Target Language) に転移される。新しい技術や未知の概念などを示す場合によく使われる手順。

例1 : 英語 : dollars, party

例2 : 日本語 : Sashimi, tsunami

例3 : ベトナム語 : phở (フォー), áo dài (アオザイ)

(2) Calque (なぞり - 語義借用) :

これは「特殊なタイプの借用」とも言う。起点言語の表現や構造が直訳によって転移される手順。

例4 : 原文 : “Good Morning” (英語) または「おはようございます」(日本語)

訳文 : → “Chào buổi sáng” (ベトナム語)

(3) Literal translation (直訳) :

「逐語」訳 (“word-for-word” translation) のことであり、VinayとDarbelnetは同じ系統と文化に属する言語間では最も一般的なものであると述べている。

例5 : 原文 : “I left my spectacles on the table downstairs”

訳文 : “J’ai laissé mes lunettes sur la table en bas”

VinayとDarbelnetによれば、直訳は良い翻訳のための処方箋である。“*Literalness should only be sacrificed because of structural and metalinguistic requirements and only after checking that the meaning is fully preserved* 《直訳を犠牲にしなればならないとしたら、それは構造的な要請とメタ言語的要請のために限られ、しかも直訳を犠牲にしても意味が完全に保存されることを確認した後に限られる》” (Vinay and Darbelnet 1995: 288、水野的訳)。

一方、例えば日本語とベトナム語のように形態が異なる言語間における翻訳では、語順が違う場合、深層構造において移転した形で再生される。起点言語における形態的要素はすべてが目標言語に当てはまるが、それも語順を変えてであると考えられる。

例6 : 原文 : 「電報を打つ」

訳文 : “đánh điện [直訳、「打つ電報を」]”

2.2.2 間接的翻訳の場合

VinayとDarbelnetは直訳が不可能なケースでは、間接的翻訳の方略を取るべきだという。間接的翻訳はまた次の4つの手順に分けられる。

(4) Transposition (転位) :

意味を変えずに発話の一部を変えることである。転位はまた、「義務的転位 (obligatory transposition)」と「選択的転位 (optional transposition)」に分けられる。VinayとDarbelnet (1995: 94) は、転位を「翻訳者が

行なう恐らくは最も一般的な構造的な変更」と見ている。

例7：以下の「provoking」とその訳案「頭にくる」

原文：“It’s very provoking!”

訳文：「すごく頭に来るのよ！」

(5) Modulation (調整)：

これは起点言語の意味と視点を変えるものを指す。調整にも、「義務的調整 (obligatory modulation)」と「選択的調整 (optional modulation)」がある。

・義務的調整：

例8：原文：「私が「よろしくお願ひします」と言っても彼はドアを開けてくれず、「タオルは要らない」と言いました。」

訳文：「I called out “my greeting” to him, but he would not open the door and he said, “I don’t need a towel.”」(www.alc.co.jp)

・選択的調整 (ただし、二つの言語が選好する構造に結びついている)：

例9：原文：「目を三角にする」

訳文：“Mắt hình viên đạn [直訳、「目が弾丸形になる」]”

例10：原文：“it is not difficult to show”

訳文：“il est facile de démontrer [直訳“it is easy to show”]”

のように視点を逆転させる。

(6) Equivalence (等価)：

言語が同一の状況を異なった文体的・構造的な手段によって記述するようなケースに用いられる。等価はとりわけイディオムやことわざを翻訳する際に役立つ。

例11：原文：「二六時中」

訳文：“Đêm năm canh ngày sáu khắc [直訳、「夜五更昼六刻」]”

例12：原文：「十人十色」

訳文：“Chín người mười ý [直訳、「九人十意」]”

例13：原文：「地獄の沙汰も金次第」

訳文：“Có tiền mua tiên cũng được [直訳、「天使も金で買える」]”

(7) Adaptation (翻案)：

起点文化のある状況が目標文化に存在しない場合、文化的言及と対象を変えること。

例14：原文：「一里ばかり隔つた所に住んでゐる人」(付録1-項目217参照)

訳文：“một dặm [直訳、「一マイル」]”

原文の「一里」は日本古代の条里制における単位であり、ベトナム語に存在しない単位である。この例は正確さという点からいうと問題がある。1マイルは米英における陸上の距離であって、常用単位 (~1.6km) は一里 (~3.93km) に相当ではない。しかしながら、目標言語ではイメージしやすいことになる。

しかしながら、7つの手順を考察するに、Adaptation (翻案) という手順だけは少し認めにくいのではなかろうか。なぜならば、翻訳には正確さが要求されるだけでなく、目標言語の異文化要素を伝達する目的や書き手の意図を尊重することなども考慮しなければならないからである。

訳案：“một lý (~3.93km) [直訳、「一里 (~3.93km)」]”

この訳案では以下の2つの手法を加えた。

・「里」に漢越音の「lý」-「リ」を借用すること

・注釈 (~3.93km) を加えること

2.3 Nidaの動的等価

2.3.1 言語学志向の翻訳研究アプローチ

構造主義言語学の代表と称すべきスイスの言語学者Ferdinand de Saussureが示した二項関係の記号論におけるシニフィアン (Signifiant) とシニフィエ (Signifié)、またはその記号におけ

る恣意性の発想に対する影響を受け、構造言語学者Roman Jakobsonは翻訳研究に「等価(Equivalence)」という概念を用いた。これは、氏の論文“On linguistic aspect of translation”(翻訳の言語学的側面について)(1959/2004)で論じられ、その後20年にわたり翻訳研究の中心となったアプローチである。

Jakobsonは、言語間翻訳は単語間の意味を等価(Equivalence in meaning)にするだけでなく、メッセージ全体を置き換えることと主張した。彼が訴えた意味、等価、また翻訳可能性に関する問題は後にアメリカの翻訳者Nidaが積極的に借用し、動的等価翻訳理論として提唱されることになる。

2.3.2 Nidaの動的等価

動的等価理論はEugene Nidaの“Toward a Science of Translating”(1964)で具体的に述べられた。彼は意味論と語用論の両方、またNoam Chomskyの生成文法(特に深層構造と表層構造との関係)の理論を利用して、立論していた。

Nidaは以下のように2つの等価タイプを導入し、定義付けを行った。

・形式的等価(Formal equivalence):

形式的等価は形式と内容両面においてメッセージ自体に注意を集中する(…)。受容言語におけるメッセージができるだけぴったりと起点言語の様々な要素に一致するよう注意する。

・動的等価(Dynamic equivalence):

「訳版の受容者とメッセージの関係は、オリジナルの受容者とメッセージの間に存在した関係と実質的に同一でなければならない」。

(Nida 1964: 159)

Nidaによると、動的等価の目標は「起点言語のメッセージに対して最も密接で自然な等価」を追求すること(Nida 1964: 166; Nida and Taber 1969: 12)にある。さらに、等価の効果も要求し

ている。つまり、受容言語において、読者に等価的な反応が得られるかどうか重要であると言うのである。加えて、Nidaは「第一に意味における対応、第二に文体における対応」という一般的な規則を強調した。

つまり、そこでは、メッセージとその受け手との関係が起点言語(SL)と目的言語(TL)で同一になることが目ざされており、いわば「等価な効果」(Equivalent Effect)の原理に基づいてもいる。等価な効果とは下記の4つの要件を求めるものである。

- (1) 意味をなすこと
- (2) オリジナルな精神と様式を伝えること
- (3) 自然で簡単な形式の表現を有すること
- (4) 類似の反応を生み出すこと

2.4 Houseの翻訳質評価モデル

1970年代から1990年代にかけて応用言語学の分野では、談話分析の研究が進展していた。その後、談話分析は翻訳学に注目するようになった。それは、構造言語学や変形言語学における文レベルの分析を超えて、テキスト・レベルの研究になるものである。この分野で最も代表的な言語学者はMichael A. K. Hallidayである。彼が提唱した選択体系機能モデルではレジスター分析が他の多くの言語学者に影響を与えたが、その中にはドイツのJuliane Houseがいる。Houseはハリデー派言語学から影響を受けたレジスター分析に依拠して、翻訳の質を評価するモデルを考案した。図1ではHouseの「原文と訳出テキストの比較分析の図式」を紹介する(図1)。

Houseはレジスターに多様な要素を加えた。「活動領域(field)」は題材と社会的行為を示し、語彙項目の特性を扱う。「役割関係(tenor)」は発信者の時間的、地理的、社会的な来歴も含み、知的、感情的、情動的な立場(その人の「個人的見解」)が関与する。「伝達様式(mode)」は「チャンネル」(音声/文字など)や、送り手と受け手がどの程度参与しているか(独話、対話など)

という点に関係する。

Houseのモデルでは、起点テキストと目標テキストのレジスターに関するプロフィールを作成の上、比較した結果から、「不整合」つまり誤りを説明し、「潜在的な誤りによる誤訳」と「顕在的な誤りによる誤訳」を区別する。さらに、「品質説明」を翻訳に関して作成し、最終的に顕在化翻訳 (overt translation)、または潜在化翻訳 (covert translation) という二つの種類に分類する。しかし、こういうHouseの理論はあまりにも理論的な概念ばかりであり、具体性に欠けるため、実際の翻訳の質の批評活動には導入し難い。

まとめ

本章は Jeremy Munday (2008 “*Introducing Translation Studies: Theories and Applications*”、鳥飼玖美子監訳『翻訳入門』、みすず書房発行2012) の第3章「等価と等価効果」、第4章「翻訳の産物とプロセスの研究」、第6章「談話分析とレジスター分析のアプローチ」に述べた各学説の一部に基づくが、翻訳の質に関する批評として最も関連性と影響力がある学説が上記のように述べられていた。

翻訳に品質の良し悪しがあるのは確かであるが、それを客観的に評価するのは難しい。翻訳者と批評者の立場が違ったり、または両者の選択した手順が違ったりすると、批評の内容や観

点も変わるのである。どの評価軸を用いるのかは、未だに大きい課題となっている。

3. 翻訳における質の批評基準に関する考案

3.1 翻訳の批評ポイント

翻訳の質を批評するような体系的理論はまだ定着していないため、翻訳文の批評は、主観的な見解に左右されがちなのである。また、同じ理由で批評そのものに対する批判もあり、多くの翻訳論争に繋がっていたのは事実である。

「この訳文は良くない」、「この言葉は直訳だ」、「この訳案は不自然」など、よく言われるだろうが、どれも具体的で客観的な基準には依拠していないのである。

顧みるに、ある翻訳文を客観的に批評するには、以下のポイントを考慮する必要があるのではないかと考える。

- (1) 量的と質的 (統計・測定可能性)
- (2) 形式・意味 (批評側面)
- (3) 正・誤 (真理性)
- (4) 良・不良 (整合性・合理性・良性)
- (5) 動的等価 (等価整合性)
- (6) 目的言語におけるテキストの質 (自然さ・美しさなど)

それぞれにおける批評ポイントもまた他の項目との関わりがあって、結果的には以下の表のようにまとめられるのである。

表 1 翻訳の質を批評する基準

		批評内容	批評基準
量的	形式	語彙・形態素・音響・視覚などの言語要素	消失 十分 過剰追加
	意味	前提的意味 (presupposititon meaning) 表示の意味 (referential meaning) 内包の意味 (connotative meaning) 談話の意味 (discourse meaning) 背景の意味 (background meaning)	
質的	意味	コトバの意味、文法的意思	正誤
		動的等価	効果整合性
	形式	方略 (直接的翻訳・間接的翻訳) 目的言語の文体・機能・自然さ・美しさなど	良否

これによると、客観的に批評できるのは「量的形式」、「量的意味」、「質的意味（コトバの意味、文法的意味）」の一部である。「質的形式」に関する批評は「良否」の判断だけになる。それぞれの翻訳者は個人の経験に基づいた方略を選ぶことになる。この点で、注目に値するのは、「直接的翻訳」という手順を選択するか「間接的翻訳」という手順を選択するかである。勿論、量的にも十分に表現でき、また「質的意味」も形成できる場合、「直訳」は最良の方法だろう。

「質的意味」における「動的等価」の効果整合性だけは、受け手の解釈レベルや批評者の目線などによって左右されるため、主観的な批評を伴わざるを得ないものである。

3.2 翻訳における質批評の仕分け

VinayとDarbelnetによる7つの方略にNidaの動的等価（*Dynamic equivalence*）を継承の上、翻訳の質を批評する基準に従って、ここでは以下のように14の批評区分を考案する。

3.2.1 量的形式の消失

原文にあった形態的要素が何らかの理由で翻訳過程から抜けることを量的形式の消失と呼ぶ。

精神障害、言語障害がある人以外は、思考なしの発言はしないと考えられるため、原文にある要素は全てを翻訳の対象として考慮すべきだと考える。

但し、目標言語における文体の自然さや流暢さなど結束性を確保するために、接続詞等の追加・省略は有り得ると主張したい。こういう要素は談話の意味や内包の意味から読み取れることがあるからである。

3.2.2 量的形式の過剰追加

受け手が分かりにくいと判断したため挿入したか、翻訳者の能力不足のため回りくどい表現になったなどの理由で、原文にはない要素が追加される場合がある。

例15：原文：「少し午睡でもおしよ」（付録1－項目135参照）

表2 翻訳質批評区分表

批評内容		批評区分		
量的	形式	語彙・形態素・音響・視覚などの言語要素	消失・不足・省略	1
			過剰・回りくどい・関係のない要素追加	2
	意味	前提の意味、表示の意味、内包の意味、談話の意味、背景の意味	意味消失・不足・無意味	3
			表示の意味から暗示の意味に 過剰・関係のない意味追加・意味派生 暗示の意味から表示の意味に	4
質的	意味	コトバの意味、文法的意味	不正・誤り・誤訳・誤解	5
		動的等価	効果不整合	6
	形式	方略（直接的翻訳・間接的翻訳）	借用不良	7
			語義借用不良	8
			直訳不良	9
			転位不良	10
			調整不良	11
			等価不良	12
			翻案不良	13
目的言語の文体・機能・自然さ・美しさなど	不合理	14		

訳文：“Sao con không chợp mắt ngủ trưa một lúc để lấy sức đi [直訳「力を取り戻すため少しでも眼を閉じ、昼寝すれば」】”。

この場合、「力を取り戻すため」、「でも眼を閉じ」という要素は原文にはなかったが、目標言語において過剰追加されたものである。

但し、3.2.1のように目標言語において文体の自然さや流暢さなど結束性を確保するため、接続詞や暗示的意味を表記すること等の追加や省略は有り得るのである。また、起点言語圏における独自の文化や知識に基づく語彙は借用、直訳、翻案などの方略で翻訳されるが、その場合には注釈を添えることも許されよう。

例16：原文：「歌舞伎」

訳文：“Kabuki (*loại hình sân khấu đặc trưng của Nhật...*)、[直訳、「カブキ（日本の代表的演劇…）」】”

3.2.3 量的意味の消失

目的言語で表現するとき、起点言語における何らかの意味が失われる状況を量的意味の消失と呼ぶ。特に、内包的意味と談話的意味と背景の意味は原文解釈において見落とししか誤解かななどの原因により、よく抜けてしまう。

例11：原文：二六時中（付録1-項目115参照）

訳文：“ban đêm cũng như ban ngày [直訳、「夜も昼も」】”

二六時中の意味には、主として次の2つがある。

・「一日中」の意味。これを調整した「夜も昼も」はその意を表現し得ている。

・「現在ではなく、古い（明治時代）時間の数え方」である意も含む。しかしながら、この意は、訳文の「夜も昼も」では伝えられず、消失してしまった。

訳案：“Đêm năm canh ngày sáu khắc [直訳「夜五更昼六刻」】”

・調整した訳案「夜五更昼六刻」には「一日中」の意を含めてある。

・現在の時間の数え方ではなく、明治時代とほぼ同じ時期に使ったベトナム式の時間の数え方による。これは、夜を5位分の5更、昼を6位分の6刻に分けたものである。

3.2.4 量的意味の過剰追加

起点言語では談話分析でも取り出せない意味が目的言語では解釈できることを量的意味の過剰追加と呼ぶ。この現象は、目的言語で使用した言葉が持つ意味の曖昧さにより発生したのか、または3.2.2のように形態的要素（語彙等）を過剰に追加したためなどの原因によって生じるものである。直訳困難のため解釈訳の手法を選択した結果生じるケースもよく見られる。

原文：「眺めた」（付録1-項目41参照）

訳文：“giương mắt nhìn [解釈訳「眼を大きく広げて、見た」】”

“giương mắt nhìn”は「眺める」の類義語だが、「眼を大きく広げて、見た」という意味であって、「何かに対してびっくりする」ときに使う言葉である。よって、この場合には的外れではないかと考えられる。

極端に、起点言語での意味面には内包的意味や談話的意味或いは背景の意味が目的言語にて表示的意味（コトバになる）になったことも該当する。

例17：原文：「もう少し様子を見てからにしませうか」（付録1-項目29参照）

訳文：“Có lẽ con sẽ nán ná ở lại nhà cho đến khi nào mọi việc được rõ ràng hơn chút nữa.? [私は全てのことがはっきりするまでは、もう少し家に居座った方がたぶんよいでしょう。】”

この場面、原文を分析すると「もうちょっと様子を見るため、『少し家に居座った方がよい』』という背景の意味が解釈されるが、どうしてもそこまで言わないと意味が通じないときだけに説明の追加を止めるべきではないかと考える。この例は、原文のまま、“Đề xem tình hình thế

nào đã mẹ nhi? [直訳、「事情がどうなるか見てからにしましょうかね、お母さん!」]”と云えば通じるだろう。

3.2.5 意味の不正

一般的な意味の誤解や文法解釈の誤解を指して言う。このケースは翻訳者の単純な解釈ミスである。

例18: 原文:「流産」(付録1-項目122参照)

訳文: “đẻ non [直訳「未熟産」]”

例19: 原文:「二十分」(付録1-項目171参照)

訳文: “hai mươi một phút [直訳「二十一分」]”

例20: 原文:「妹の夫」(付録1-項目193参照)

訳文: “em gái tôi [妹]”

例21: 原文:「そりや解り切つた話だね」(付録1-項目146参照)

訳文: “Áy, mẹ cũng có ý nói như vậy đó [直訳「そう、私もそのように言いたかったです。」]”

例22: 原文:「それには来ないでもよらしいといふ文句だけしかなかつた」(付録1-項目198参照)

訳文: “Bức điện chỉ gọn thon lớn có mỗi một câu chẳng có gì khác nữa [直訳「電報には一言だけあって、その他は何もありません」]”

3.2.6 動的等価不整合

オリジナルと訳文の受容者の反応が同一になっていないこと。ナイダの動的効果の原理に従うケースである。

上記の例11の「二六時中」は“ban đêm cũng như ban ngày [直訳、「夜も昼も」]”と翻訳すれば、意味の消失も発生し、作品の時代的な背景もイメージできなくなる。この状況は、目的言語の受け手が反応不整合になることを意味する。

効果不整合は意味の消失、意味の追加、意味の誤解といった原因により発生したケースが多

い。つまり、表3.2に論じた区分3、4、5との関連性が密接である。

例23: 原文:「潔癖な父」(付録1-項目210参照)

訳文: “ông bố có tính sạch sẽ đến bệnh hoạn [直訳「馬鹿な程潔癖な父」]”

「馬鹿な程」の意を加えたため、目的言語での受容者は、夏目漱石『心』の「中」に登場する「私」が「親に対して大変失礼な子」だと考えるであろう。

例24: 原文:「それが病気の加減で頭がだん／＼

鈍くなるのか何だか」(付録1-項目211参照)

この文は翻訳されていないため、「病気のせいで両便とも自由にできない」理由が目的言語の受容者には受け取れず、「中」の父は本当に「馬鹿な程」だという解釈になりやすいであろう。(注: 誤訳の仕分けではこの例は3に該当する)

3.2.7 借用不良

直接的翻訳は借用、語義借用と直訳に分けられる。起点言語のテキストスタイルにより、借用と語義借用の利用回数は違う。本研究の調査題材である夏目漱石『心』の文中では、その回数も少なかった。このケースでは、訳者もきちんと訳案を出したものと見られる。

借用と語義借用は一般的に起点言語における独自の文化・概念或いは独自の表現を目的言語で維持したいときに使われる。特に、学術関係の翻訳においてその方法がよく見られるものである。

目標文化では既に定着した起点文化の概念は該当するコトバを利用できる。例えば、日本の「剣道」、「茶道」はベトナム語で“kiếm đạo [直訳「剣道」]”と“trà đạo [直訳「茶道」]”と訳せる。

しかしながら、以下のケースは借用不良と見られる。日本の地名である「東京」や「鎌倉」それに人名の「作さん」、「静さん」、「御光」などの固有名詞をベトナム語に訳すとき、それらの漢越音を利用して訳すと、ベトナム人には分

かりやすいが、「日本独自の文化的背景を持った語彙」だという事実は隠蔽されてしまう。

漢越音で訳する場合：

- 「東京」 → “Đông Kinh”
- 「鎌倉」 → “Liêm Thương”
- 「作さん」 → “chú Tác”
- 「静さん」 → “cô Tĩnh”
- 「御光」 → “Ngự Quang”

『心』の翻訳者は漢越音を利用せず、ラテン表示で借用の形を取り、次のようにそれぞれを訳した。

ラテン表示で借用：

- 「東京」 → “Tokyo”
- 「鎌倉」 → “Kamakura”
- 「作さん」 → “chú Saku”
- 「静さん」 → “cô Shizu”
- 「御光」 → “Omitsu”

3.2.8 語義借用不良

借用、または語義借用は、一つの言語における独自の概念・文化・知識を他の言語で表現する際に外来語として用いる方式である。“sashimi”、“tsunami”、“bonsai” 又は “oshin”などは借用方式でベトナム語に輸入されてきたのだろう。但し、起点言語における独自の表現やニュアンスが目標言語で定着するまでには時間がかかる。

例4に挙げた「おはようございます」をベトナム語に訳すと、語義借用として見慣れた“Chào buổi sáng”というコトバで表現することとなるが、このコトバは実際のベトナム人同士の会話では使われないだろう。

例4：原文：“Good Morning”（英語）または「おはようございます」（日本語）

訳文：→ “Chào buổi sáng”（ベトナム語）

多くの場合では、転位の手順により、“chào anh” [直訳「お兄さん、こんにちは」]、“chào Tommy” [直訳「トミー、こんにちは」]、“chào mọi người” [直訳「皆さん、こんにちは」]などと訳すこと

になる。

ヴォリュームエイト著の『このニュアンス英語にできますか?』（成美堂出版、2007年）が提案した「よろしく申し上げます」（p. 43）の訳案を見てみたい。

例26：「よろしく申し上げます。

Thank you very much in advance.

日本のビジネスシーンで多用される「よろしく申し上げます」に相当する英語表現はない。そこで、Thank you.で代用し、in advanceによって「これからも」というニュアンスを出す。これは、何かの具体的な依頼ごとについて「あらかじめ申し上げます」の意味にもなる。あとにI'm looking forward to working with you again.と付け加えると、漠然とした「よろしく」よりも少し具体的になり、英語でのビジネスにも通用する。」

「では、またよろしく申し上げます」という例を取ってみても分かるように、「よろしく申し上げます」というニュアンスはどの場面でも“Thank you very much in advance”と訳せるわけではない。以下の例はその語義借用が不良と見なされるものである。

・武田と申します。よろしく申し上げます。

（訳案：My name is Takeda. Nice to meet you.）

・ご返事をよろしく申し上げます。

（訳案：Please reply.）

これらは語義借用ではなく、等価手順で訳されているのである。

3.2.9 直訳不良

直訳は翻訳のための良い処方箋であると言われるが、意味が異なったり、構造を再生できなくなったりする場合もあるため、その不可能ケースには間接的翻訳の方略を取るべきである。これは目的言語における表現の流暢さや自然さを追求するためでもある。（勿論、3.2.14と違って、ここの不自然さなどは目的言語自体の問題ではなく、直訳から生まれた問題に限るものとする）。

例27：原文：「非常に」（付録1－項目98参照）

訳文：“phi thường [類義、「非常、巨大、すごい」]”

例28：原文：「大変だ大変だ」（付録1－項目176参照）

訳文：“Ghê góm quá! Ghê góm quá [類義、「大変、甚だしい」]”

上記の2例は直訳のため、目的言語のベトナム語では不自然な表現になり、おかしく感じられてしまう。直訳不可能な場合には、「転位」か「調整」で訳する方が良い。

例27訳案：“hắn đi [直訳「さらに」]”

例28訳案：“Không xong rồi, không xong rồi [直訳「しまったしまった」]”

3.2.10 転位不良

VinayとDarbelnetによれば、「転位は、意味を変えずに発話の一部を変えることである」（1958/95）という。Munday（2008）のまとめは品詞を変える例だけを挙げたが、それだけでなく、違う類義語・類縁語の選択もその範囲に含めることとする。直訳より転位手順には柔軟性があるが、場合によっては、転位の手順では解決できないケースもある。次の例を見てみよう。

例29：（付録1－項目100参照）

原文：『おれが死んだら、どうか御母さんを大事にして遣つてくれ』

私は此「おれが死んだら」といふ言葉に一種の記憶を有つてゐた。』

ここで大変難しいのは、ベトナム語では文に主語を付ける必要があり、その時、発話者の立場によって、適切とされる人称が変わることなのである。同じ「おれが死んだら」という発話でも、日本語の「おれ」に関して述べると、ベトナム語では「先生」が「奥さんの静さん」に対する場合と「父」が「子供の私たち」に対する場合では違う単語を使用しなければならないのである。この2つのケースでは主語を付けると、人称が違うために結果も異なる訳文になってし

まう。

訳文：先生から奥さんに→“Khi nào anh nhắm mắt”

[直訳「兄さんが眼を閉じたら」]

（“anh”は直訳で「兄」。奥さんとの対称人称である）

父から私たちに→“Khi thầy nhắm mắt đi rồi”

[直訳「父さんが眼を閉じたら」]

（“thầy”は直訳で「父」。子供との対称人称である）

ところで、同じ言葉に訳するため、両方に当てはまる人称を利用しないといけないのは問題である。

例29訳案：“Khi nào tôi chết [直訳「おれが死んだら」]”

“tôi”は直訳すると、「私、おれ」で、夫から妻に対しても、親から子に対しても利用可能な人称である。その場合、一人称と二人称の対応は夫妻の場合だと、“tôi [直訳「私、おれ」]”と“bà [直訳「妻、かか」]”で、親子の場合だと、“tôi [直訳「私、おれ」]”と“anh [直訳「あなた、あんた」]”になる。

3.2.11 調整不良

調整とは、VinayとDarbelnet（1958/95）によれば「起点言語の意味と視点を変えるものを指す」が、メッセージ・レベルの転位として捉えられるものである。直訳よりは柔軟性を有し、語義借用や直訳では目標言語に翻訳不可能なケースには正当化される選択肢になる。

例30：（付録1－項目9と付録1－項目18参照）

原文：『(…) それでも座敷へ伴れて戻つた時、父はもう大丈夫だといつた。念の為に枕元に坐つて、濡手拭で父の頭を冷してゐた私は、九時頃になつて漸く形ばかりの夜食を済ました。

翌日になると父は思つたより元気が好かつた。留めるのも聞かずに歩いて

便所へ行つたりした。

「もう大丈夫」

父は去年の暮倒れた時に私に向かって云ったと同じ言葉を又繰り返した。』

ここでは、「もう大丈夫」という言葉が2回使われている。

翻訳を見ると、1つ目は“*Bây giờ tôi thấy khoẻ rồi* [直訳「今私は元気になったと感じているよ」]”、2つ目は“*Bây giờ thầy thấy trong người khoẻ khoẻ lắm rồi* [直訳「今父は体がとても元気になったと感じているよ」]”と表現された。

さらに、形態的な点では、例29とほぼ同様の問題がある。ここでは、「もう大丈夫」という発話と同じコトバに訳す必要がある。同じ言葉であり、さらに「繰り返した言葉」だから、言葉の代わりではなく、同じく訳案を工夫する必要があるだろうと思われるのである。

例28訳案：“*thầy ôn rồi* [直訳「(父は) もう大丈夫!」]”

ここに至って「等価効果が確保できるという条件があれば、直訳的な逐語訳が最良の方法であるだけでなく、唯一妥当な方法なのである。」(Newmark 1981: 39、水野的訳) という立場がよく理解されてくる。

3. 2. 12 等価不良

3. 2. 6の動的等価は「同一反応」を基準に談話レベルを等価とすることに焦点を絞る。ここでいう等価とはその下位レベルの文・句などで「同一状況」を基準として適用するものである。例11、12、13がそれに該当する。等価不良になったケースは、訳された文が直訳か一部の転位・調整かの手順で翻訳されずに回りくどくなり、原文と同一状況ではなくなることをいう。

例31：英語の“*misfortunes never come alone*”は日本語の「不幸は単独で来ない」に等価であり、ベトナム語の“*Họa vô đơn chí* (直訳、「不幸は単独で至らない」)”にも等価である。しかしながら、ベト

ナム語におけるこのことわざの全文は“*Họa vô đơn chí, phúc bắt trùng lai* (直訳、「不幸は単独で至らず、幸運は重複に来ない」)”である。よって、全文を日本語か英語で上記のように訳すと後半の意味が消失してしまうため、「不幸は単独で来ない」だけでは、等価不良になる。

3. 2. 13 翻案不良

翻案は直訳、語義直訳、等価と同じく基点言語における独自の状況、知識、文化などの翻訳に利用される手順のため、直訳・転位・調整より使用する回数が少ない。しかしながら、2.2.2の(7)で述べたように、この方法にはにわかには賛同しにくいのである。同項目の例を再度引用したい。

例14：原文：「一里ばかり隔つた所に住んでゐる人」(付録1-項目217参照)

訳文：“*một dặm* [直訳、「一マイル」]” (翻案不良)

訳案：“*một lý* (～3.93km) [直訳、「一リ (～3.93km)」]”

3. 2. 14 目的言語の文体

このケースは起点言語とは一線を画するもので、目的言語自体の問題であること。タイプミス・スペルミスなどの語彙的側面や、語順混乱などの文法的側面、更にはテクスト的側面などにおけるコトバ使いのミスにより、受け手に自然な形で受容されない場合を指す。

原文：「-」(付録1-項目179参照)

訳文：“*Nhật Trung và Nhật Nga chiến tranh* [直訳、「日中と日露戦争」]”

この場合は、日本語の語順で良からうが、ベトナム語の語順を厳格に適用するなら逆順にすべきである。

訳案：“*Chiến tranh Nhật Trung và Nhật Nga* [直訳、「戦争日中と日露」]”

まとめ

翻訳者は、一つの作品を翻訳する過程で多くの手順を利用しなければならない。そのため、作品の評価には、それぞれの場面、文句、語句に応じた批評の基準を用いることとなる。コミュニケーションを重視する翻訳者であっても、場合によっては「借用」、「直訳」、「翻案」などの手順を使うだろう。よって、批評に際しては作品全体に対する評価も必要だが、多様な手順に照らした分析が必要となってくる。

翻訳者は如何なる手順を取るべきかを吟味する前に、自分が選んだ表現では起点言語の意味と形式が十分に表現されているのかという量的側面について十分に検討する必要があるだろう。

4. 調査研究について

本章では、翻訳の質を批評する基準について検討した結果を、夏目漱石『心』のベトナム語版と日本語原文との比較に当てはめ、検証してみたい。

4.1 日本書籍のベトナム語訳

日本のアニメやマンガは世界中に広がり、年齢層を問わず読者に人気を博しているが、アニメ・マンガ以外の文学作品や実用書などでベトナム語に翻訳された書籍は多くない。近年、ベトナム人読者の心を打ち、日本のヒット作品として知られたのは『窓ぎわのトットちゃん』（黒柳徹子著）や『ノルウェイの森』（村上春樹著）位である。両作は作品そのものが持つ魅力といい、出版社によるピーアールの方法といい、大変優れていたため愛読された。

付録3「日本語作品ベトナム語訳一覧（一部）」からは、芥川龍之介、川端康成、太宰治、森鷗外、夏目漱石、三島由紀夫、村上春樹など、日本近代文学作家の重要作品が多く翻訳されたことが分かったが、出版されていない作品も多くある。翻訳者・日本文学研究者であるĐào Hữu Dũng（筆名Nguyễn Nam Trân）やPhạm Vũ Thịnh、また、

Dương Thị Tuyết Minh（筆名Quỳnh Chi）は出版されていない翻訳を最も多く持っている。

森鷗外とともに日本近代文学における「豊熱の時代」の代表作家と称される夏目漱石は、帝大教授への道を捨てて創作に打ち込むようになった。漱石の作品も多くベトナム語に翻訳された。『坊っちゃん』（1906、Hồng Ngọc & Thanh Dung訳とBùi Thi Loan訳）、『草枕』（1906、Lâm Anh訳）、『夢十夜』（1908、Đình Văn Phước訳とQuỳnh Chi訳）、『心』（1914、Đỗ Khánh Hoan & Nguyễn Tường Minh訳）はベトナム語訳が出版されている。

1914年に発行した『心 先生の遺書』（岩波書店）も40年以上前にベトナム語に訳されていたが、2011年にベトナム文学界出版社から正式に刊行された。本稿ではその夏目漱石『心』の「中 両親と私」9～13合計5節のベトナム語訳を翻訳分析対象として考察するものである。

4.2 『心』の翻訳について

徳永光展（2008）によると、漱石の『心』は、英語、フランス語、ドイツ語、韓国語、中国語、ミャンマー語など数十の言語に翻訳されてきた。日本の大名作として世界中に知られていると言っても過言ではない。『心』のベトナム語版はĐỗ Khánh Hoan & Nguyễn Tường Minhによって翻訳され、1971年に初出版、2011年に再販があった。

日本語出版物でベトナム語に訳された書籍は、筆者の調査結果では、およそ200作程（付録3「日本語作品ベトナム語訳一覧」参照）があり、翻訳者Đỗ Khánh Hoan & Nguyễn Tường Minhは、漱石の『心』以外にも、三島由紀夫の作品を4つも翻訳し出版した。翻訳された作品は、“Kim Các tự（原作、『金閣寺』）”、“Sau bữa tiệc（原作、『宴のあと』）”、“Chiều hôm lỡ chuyến（原作、『午後の曳航』）”と“Tiếng sóng（原作、『潮騒』）”である。

『心』のベトナム語版は、夏目漱石の『心 先

生の遺書』(岩波書店 1914年) から翻訳され、1971年にSông Thao出版社より初めて出版された。同作品は、2011年にPhuong NamブックとHội nhà văn出版社により再版されたが、1971年版と同じ内容を有し、内容的修正は特にないと見られる。

本調査では2011年版を利用する。

4.3 調査方法

「心」は長編であるため、本調査は「中」部分の一部(9節から13節)だけに範囲を絞った。

付録1「夏目漱石『心』のベトナム語翻訳版の考察・分析表」に見られるように、取り出した問題は以下の様式でまとめて分析した。

簡潔に翻訳できずに回りくどくなり、原文と関係のない形態・要素が追加されるに従って、発話の意味や受容者の反応が変わってしまう場合もある。それぞれの箇所は多くの現象(区分)と関連しているため、取り出した問題をはっきり区分できないケースもある。そのため、以下の観点をベースにして分類を行うことにする。

- ・語彙・形態が消失したが、意味や状況が変わらないケースは、区分1にする。
- ・語彙・形態が消失し、意味や状況が変わったケースは、区分3にする。
- ・語彙・形態を加えたが、意味や状況が変わらないケースは、区分2にする。
- ・語彙・形態を加え、意味や状況が変わったケースは、区分4にする。
- ・区分5は、語彙又は統語など一般的な誤訳である。

- ・区分6は、テキスト・レベルに焦点を当てて発見された等価反応の原理に関する問題である。
 - ・区分14は、目的言語で表現するとき、不自然な文句やタイプミス等、起点言語と関係のない問題に限る。
 - ・意味や量的形式に問題がない場合、利用した手順が適切か否かの良否問題だけが残り、7つの手順で判断することになる。借用、語義借用、等価、または翻案は、基本的に日本語原文が持つ独自の文化・表現などとして取り扱う。視点や文レベルの構造が変化したケースは区分12(調整)に、単語・句など文の一部だけが変化したケースは区分11(転位)に、語彙若しくは構造(深層構造も含め)が目的言語と同じであったケースは区分10(直訳)で取り扱うことにする。
- 分析結果は統計データとして各区分に分け、前節の表3のようにまとめた。この結果を利用し、さらにそれぞれの問題点を論じたい。

4.4 調査結果

夏目漱石『心』の「中」の9節から13節までの日越翻訳内容を比較した結果、量的不一致や誤訳、それに不整合や不良などの面では、合計224指摘項目(付録1参照)を取り上げることとなった。その内訳(比率の高い順)を挙げると、図3のようになる。

この結果から以下のような幾つかの結論を出すことができる。

- ア、客観的に批評できる問題点は区分1から区分5までとなる。その合計は185項目で、

表3 付録1「夏目漱石『心』のベトナム語翻訳版における考察・分析表」の項目

No	ページ		日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
	日	越		訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
1	日本語原文のページ数	ベトナム語版のページ数	日本語の指摘箇所	翻訳者の訳文	翻訳者の訳文の意味(日本語に復元翻訳)	指摘内容の説明・分析等	筆者の翻訳案	筆者の翻訳案の意味	3章で考案した誤訳の区分による仕分け
2									

全体の82.6%を占める。良性、整合性、または合理性といった主観的批評に依存する問題点は残りの区分6から区分14までとなり、その合計は39項目で全体の17.4%しか占めない(図4)。

イ、その一方、日本語原語の発話意図をベトナム語に翻訳したとき、意図の加減や誤解を生んだ項目は量的形式の消失(区分2)、量的形式の過剰追加(区分4)、意味の不正(区分5)、または動的等価不整合(区分6)のケースに相当し、合計155項目で全体の69.2%を占める(図5)。

ウ、日本語原文が持つ独自の文化や状況の翻訳に際して生じた問題点の合計(区分7、8、12、13)は1項目だけで全体の0.4%しか占めず、さほど大きな問題ではない。

エ、この翻訳で最も大きな問題は、翻訳者が勝手に意味や形式を追加したり削減したりしたことである。それらは合計138項目にもものほり、全体の61.6%を占める。

オ、直訳しすぎ、不自然な表現の使用など、他の翻訳者によく指摘される問題は『心』のベトナム語版ではそれほど目立たない。手順選択の不良は、7つの手順を合わせて、合計28項目で全体の12.5%しか占めない。

終わりに

以上、本稿では言語学や翻訳学の諸理論の枠組みを用いて、翻訳の質を批評する基準について考察した。その結果、客観的に翻訳の質を批評できるポイントには、翻訳文の正誤性と共に量的十分性にも注意を払うべきであることが明らかとなった。本稿では、初段階の体系的な翻訳の質批評基準についても考案した。その指標を用いて、夏目漱石『心』の原文とベトナム語訳文を比較したが、以下のような形で結論をまとめた。

直訳重視にせよ、自由訳重視にせよ、起点言語にない要素(コトバ・意味)を追加したり、

起点言語にあった要素(コトバ・意味)を抜いた翻訳は容認不可能である。原文の形式や意味を十分に分析し、目的言語に消失や過剰のない忠実な翻訳の実践は、翻訳者にとって最も大きな職責である。

翻訳過程や翻訳の質を批評する過程は、第一に量的十分性、第二に質的正誤、第三に手順の良否の順で行った方が良いと思われる。翻訳手順は7つもあるが、いずれを選んでも正誤の問題ではなく、良否問題のみに留まるのである。量的には十分で等価でもあり、意味も伝えられるならば、残りの作業は7つのカテゴリーから最適な手順を選ぶことにほかならないだろう。中でも直訳は翻訳にとって処方箋のようなものであり、転位と調整はその価値を試す試金石とも言うべきものである。

最後に、翻訳は美学的な活動の一つと主張したい。そのため、完全な等価訳案はなかろうが、妥協を簡単に認めるのはよくない。翻訳者はできるかぎり、形式も意味も高度に練り上げられた翻訳案を考慮しなければならない。つまり、意味と形式が完全に保存され得るならば、直訳を犠牲にしなければならない場合もあるのである。

本稿は、夏目漱石『心』のごく一部しか取り上げていないため、多くの面でまだ検証の余地が残されているだろうが、それは今後の課題にしたい。

謝辞

本稿をまとめるに際し、Trần Thị Chung Toàn先生(ハノイ大学日本語学部長)、Nguyễn Tô Chung先生(ハノイ大学科学研究部長)の御指導を賜わった。記して感謝申し上げる。

参考文献

- Chomsky, Noam
1957 *Syntactic Structures*. Gravenhage: Mouton.
Chomsky, Noam
1965 *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge,

- MA: MIT Press.
- Halliday, Michael A. K. and Christian M. I. M. Matthiessen
2004 *An Introduction to Functional Grammar*, 3d ed. London, Arnold.
- Hoàng, Văn Vân
2005 *Nghiên cứu dịch thuật*, NXB Khoa học xã hội.
- Holmes, James S.
1988/2000 “The name and nature of translation studies”. In L. Venuti (ed.) 172–185.
- House, Juliane
1997 *Translation Quality Assessment: A Model Revisited*. Tübingen: Gunter Narr.
- Jakobson, Roman
1959/2004 “On linguistics aspect of translation”. In L. Venuti (ed.) 138-143.
- Munday, Jeremy
2008 *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. London and New York, 2nd Edition.
- Munday, Jeremy
2012 『翻訳学入門』(2008 *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*.) 鳥飼玖美子監訳、みすず書房。
- 夏目漱石
1914 『先生の遺書』岩波書店。
1994 『漱石全集 第九卷 心』岩波書店。
1971 *Nỗi lòng dịch bởi Đỗ Khánh Hoàn và Nguyễn Tường Minh*, Nhà xuất bản Sông Thao.
2011 *Nỗi lòng dịch bởi Đỗ Khánh Hoàn và Nguyễn Tường Minh*. Hà Nội: Nhà xuất bản Hội nhà văn.
- Newmark, Peter
1981 *Approches to Translation*. Oxford and New York: Pergamon.
- Nida, Eugene A.
1964 *Toward a Science of Translating*. Leiden: E. J. Brill.
- Nida, Eugene A. and Charles R. Taber
1969 *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: E. J. Brill.
- Pöchhacker, Franz
2012 『通訳学入門』(2004 *Introducing Interpreting Studies*) 鳥飼玖美子監訳、みすず書房。
- 徳永光展
2008 『夏目漱石『心』論』風間書房。
- Toury, Gideon
1995 *Descriptive Translation Studies and beyond*. Amsterdam and Philadelphia, PA: John Benjamins.
- Vinay, Jean-Paul and Jean Darbelnet
1958/1995 *Comparative Stylistics of French and English: A methodology for Translation*. (2nd edition 1977) Amsterdam and Philadelphia, PA: John Benjamins.
- ヴォリュームエイト
2007 『このニュアンス英語にできますか?』成美堂出版。
- Wilss, Wolfram
1982 *The Science of Translation*. Tübingen: Gunter Narr.

付録

1. Bùi Hùng Mạnh、「夏目漱石『心』のベトナム語翻訳版の考察・分析表」、2013
2. Bùi Hùng Mạnh、「夏目漱石『心』の調査範囲における筆者の提案翻訳文 [一部]」、2013
3. Bùi Hùng Mạnh、日本語作品ベトナム語訳一覧 (一部)、2013

The Problem of Quality in Translation:

A Vietnamese Version of Natsume Sōseki's *Kokoro*

MANH Bùi Hùng

Master's Program, Hanoi University

TOKUNAGA Mitsuhiro

Professor, Fukuoka Institute of Technology

Translation activity began in ancient times. In modern society, the need for multi-language communication is great. These days anyone can easily obtain a translation from a foreign language. These days anyone can easily take a language course or a translation course. This means that almost anyone can participate in the work of translation. Accordingly, there are many texts that have been translated with diverse shades of meaning and different degrees of quality.

Assessment of translation quality based on research into translating methods is indispensable. However, due to the lack of an appropriate methodological framework, current translation assessment mostly focuses on things like fixing vocabulary and syntax or analyzing errors, rather than evaluating the translation work in general.

Thus, the problem for the evaluation of a translation is to identify an appropriate methodological framework. And the key to the methodological framework is “objectivity” in the assessment. Although many theoretical models have been put forward, translation assessment is still mostly concerned with matters such as how to reduce the subjective factors of translation and the establishment of criteria by which the assessment could look at problems correctly from many different directions.

Scholars today can build on the research achievements of predecessors such as the view of “dynamic equivalence” of Eugene Nida, the seven translation methods of Vinay and Darbelnet, and the quality assessment model of Juliane House. In this essay, the authors examine some of the issues related to translation models and translation quality assessment. They propose some objective measures for assessing a translated document. In the final section of this essay, they apply the assessment criteria they proposed earlier (in the third section) to analyze and demonstrate how their model works in an actual investigation. The authors present an analysis of problems with the translation of Natsume Sōseki's novel *Kokoro* into Vietnamese, in the hope the translation assessment criteria that they offer will be seen as useful in developing a theoretical framework for the translation field and will become accepted as the basic theory for translators, helping them to avoid unnecessary mistakes.

Key words: translation, translation model, translation quality assessment, theoretical frameworks for translation, translation quality standard, translation process, equivalence, Vinay and Darbelnet, Eugene Nida, Natsume Soseki, *Kokoro*, *Nỗi lòng*

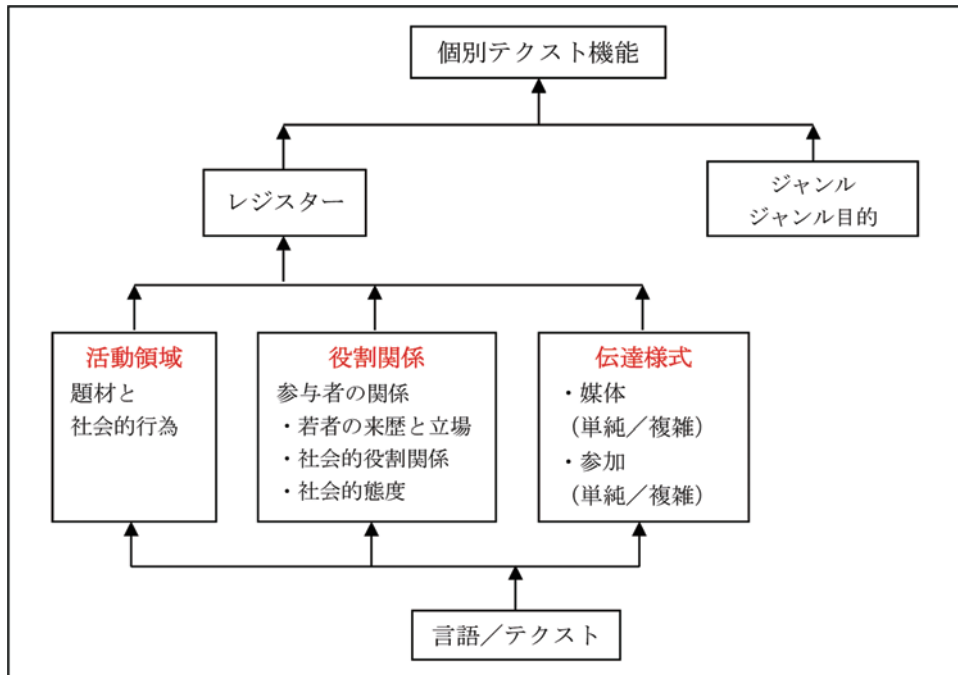

図1 Houseの「原文と訳出テキストの比較分析の図式」

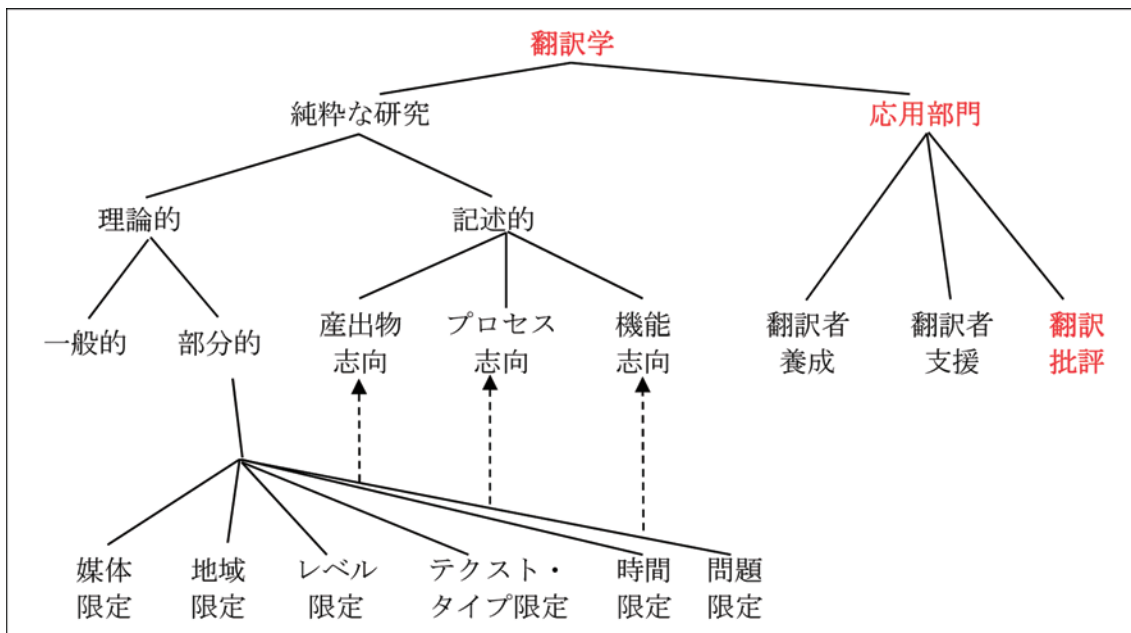

図2 Holesmesによる翻訳学の「地図」(Holesmes's "map" of translation studies)

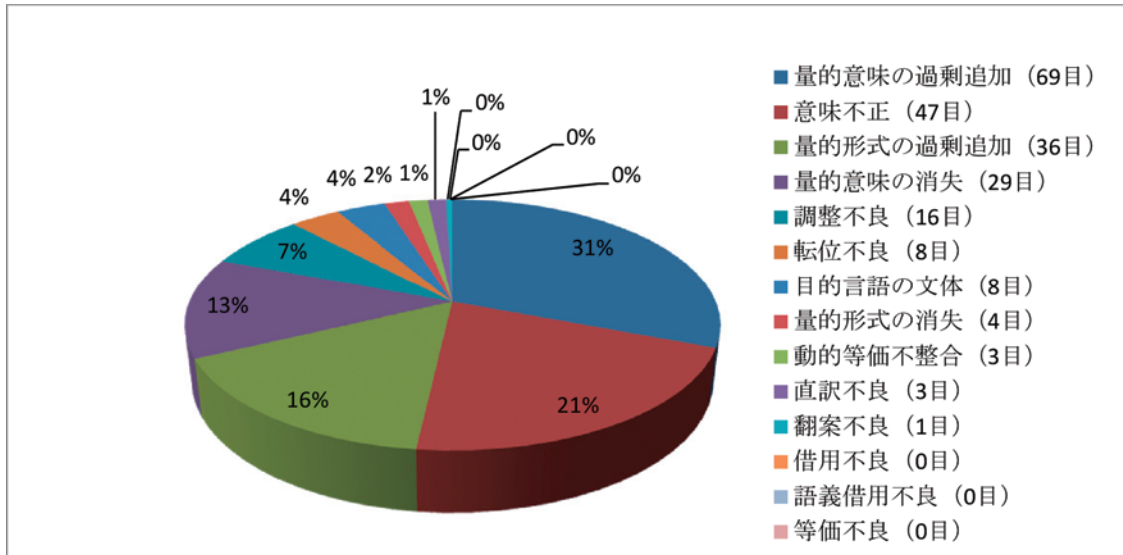

図3 調査結果の問題点仕分け

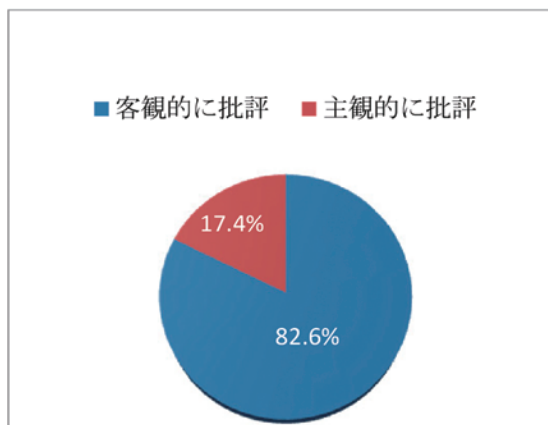

図4 客観的主観的批評

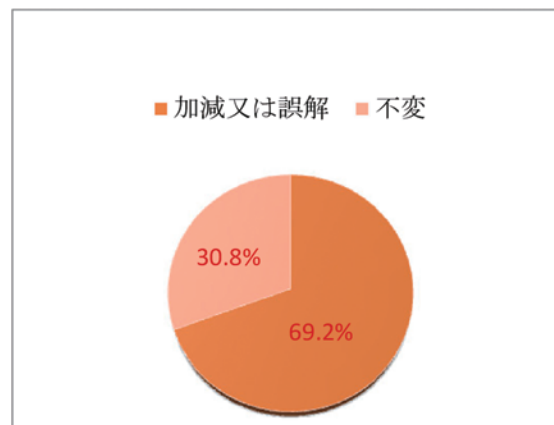

図5 発話意図の変更

付録1:

夏目漱石 『心』
 「中 両親と私」の9～13節、ベトナム語翻訳版の考察・分析表
 日本語原語版:「心 先生の遺書」, 夏目漱石, 1914年, 岩波書店
 翻訳版:「Nỗi lòng」, ドー・カン・ホアン & ゴエン・ツオン・ミン訳, 2011年, ハノイ, 文学界出版社

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
1	126	愈々立とうといふ間際になつて	(翻訳されていない)	-	翻訳されていない。	Ngay khi tôi định sửa soạn lên đường	愈々立とうという直前に	3
2	126	たしかかと思ふ	nhớ rõ	はっきりと覚える	意味が違ふ。	có lẽ là~	多分~と思う	5
3	126	又	lại ~ lần nữa	またもう一回	過剰翻訳。	lại	また	2
4	126	からげてゐた	vừa mới buộc xong	からげるのは終了したばかり	原文から「完成」の状態を解釈できない。	đang chẳng buộc	からげる	2
5	126	流しに行つた母	mẹ tôi đi theo	母はついて行く	ベトナム語の「đi theo - ついて行く」は「一緒に行く」という解釈になることが多い。そのため、「父と母は一緒に風呂へ入つた」という誤解が発生する可能性が高い。また、原語には「母がいつかから流しに入つたか分からない」が、訳文では「最初から」という解釈になつてしまう。	đi kỳ lưng cho	(父に)流しに行った	4
6	126	(該当内容がない)	Tôi đâm nháo đâm nhào chạy vào	私は慌てて飛び込んでいた。	(該当内容がない)	-	-	4
7	126	裸体の儘母に後から抱かれてゐる父	nằm dưỡng người trên tay mẹ tôi	父は、母の手の上に平らに伸ばして横たわっていた	父は恐らく自由に動けないだろうが、左の訳文なら自らの力で母の手の上に横たわっていたことになる。	được mẹ tôi đỡ lấy	母に抱かれていた	4
8	126	伴れて戻つた	được đi về phòng	(父は自分で)部屋へ戻つた。	伴れて戻る意味がなくなつた。	đến trở về phòng	伴れて戻つた	3
9	126	もう大丈夫だ	Bây giờ tôi thấy khỏe rồi	今元気になつたと感じているよ。	「もう大丈夫」と「元氣になつた」は異なる意味である。調整不良。	thầy ổn rồi	(父は)もう大丈夫!	11
10	126	念の為に	(翻訳されていない)	-	翻訳されていない。	Để cho yên tâm	念の為に 確かな為に	3
11	126	(該当内容がない)	nhắm nháp qua loa	飯のあらましましを味わう	(該当内容がない)	-	-	2
12	126	(該当内容がない)	một chút	ちよつと(のご飯)	(該当内容がない)	-	-	2
13	126	夜食を済ました	thay (bữa cơm chiều)	(夕飯)の代わりに	(私は)遅かつたけれど、本当に「夜食」を食べたため、「夜食の変わり」にはない。	dùng qua quýt xong bữa tối	漸く形ばかりの夜食を済ました	5
14	126	(該当内容がない)	cho kiến đỡ bò bụng	ベトナム語の慣用句「 <small> kiến đỡ bò bụng </small> 」が腹を歩んでいる。お腹が減つた様子をいう。	原語にない内容を訳文に追加した。この内容を入れると、「ああ、(私は)食べたたい気持ちがあった」という意味が生じてしまう。	-	-	4
15	126	留める	cần nhản	文句を言う	態度を想像すると近いが、右に提案する言葉を使った方がよい。	cần dặn (can ngăn)	留める	5

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
16	126	歩いて	(翻訳されていない)	-	原文の「歩いて便所へ行ったりした」は、恐らく(自分で)歩いて、便所へ行ったりした」という意味である。	tự mình ra nhà xí	自分で前へ行った。「歩いて」はこの場合、「自分の足で」の意味である)	1
17	126	(該当内容がない)	đi tắm một mình	一人でお風呂に入った。	「便所」と「お風呂」は別である。	ra nhà xí	前へ行った。	5
18	126	もう大丈夫	Bây giờ thầy thấy trong người khoẻ khoẻ lắm rồi	今、父は体がとても元気(丈夫)になったと感じているよ。	もう大丈夫 # 元気になった。また、「又繰り返した」言葉だから、言葉を変えるのではなく、「もう大丈夫」をこども「thầy ôn rồi」と訳さなければならぬ。	thầy ôn rồi	(父は)もう大丈夫!	11
19	126	去年の暮	mùa đông năm ngoái	去年の冬	意味が異なる。	cuối năm ngoái	去年の年末	5
20	126	倒れた	(翻訳されていない)	(翻訳されていない)	翻訳されていない。	ngất đi	気絶した	3
21	126	其時	Đạo đó	その時	「Đạo đó」は「その時」の意味ではあるが、少々「長い期間」を指す。	Khi đó	(一般的な意味の)「その時」	5
22	126	(該当内容がない)	chẳng nhiều thi ít	多くも少なくもない	(該当内容が無い)	-	-	2
23	126	(該当内容がない)	lạc quan	楽観的	(該当内容が無い)	-	-	4
24	126	今度	phen này	主に「この機会」または「このきっかけて」の意味になる	-	lần này	今回、この次	5
25	126	(今度も)或は左右なるかも知れない	thầy tôi lại chẳng tỏ ra là có lý thêm một lần nữa	父は、またもう一回云う(判断)通りになるかも知れないじゃないか	談話分析の結果だが、その深い意味を読み取るより、表面的意味(言葉そのまま)を訳した方がよい。	(Tôi nghĩ, biết đâu lần này) lại cũng giống như thế	今回も又そうなるかも知れない、と思った	11
26	126	(該当内容がない)	(ông bác sĩ) chữa bệnh cho thầy tôi	父を治療してくれる医者	(該当内容が無い)	Tuy nhiên, cho dù tôi có cấn ăn vẫn hỏi han đến thế này o dĩ nữa, bác sĩ cũng chỉ khuyên cáo là phải trông nom cho cẩn thận, chứ không cho biết thêm điều gì cho rõ ràng.	然し私がいくら根掘り葉掘り尋ねても、医者はずただ用心が肝要だと忠告するだけで、判断したことを話してくれなかった。	2
27	127	判然した事を話して呉れなかつた	chẳng chịu hé miệng nói gì cho tôi	私に何も口を開けない	意味が違った。	-	-	5
28	127	私は不安のために、出立の日が来てもついに東京へ立つ気が起らなかった	Đã đến ngày tôi dự định lên đường nhưng vì không được yên lòng về thầy tôi nên tôi quyết định trì hoãn chuyến đi thêm ít ngày	出立予定の日が近づいても、私は父に対して不安のために、旅を何日間か延ばすこととした。	「旅を何日間か延ばすこととした」という決断は言語的にはなされていない。「不安でその気にならなかった」という「私」の心理を述べただけである。	Vì bất an, nên tôi tận ngày lên đường tôi vẫn chẳng thấy hào hứng gì chuyển lên Tokyo cả.	私は不安のために、出立の日が来てもついに東京へ立つ気が上からなかった。	11
29	127	もう少し様子を見てからにしませんか	Có lẽ con sẽ nấn ná ở lại nhà cho đến khi nào mọi việc được rõ ràng hơn chút nữa.	私は全てのことがはつきりするまで、もう少し家に居座った方がたぶんよいでしよう。	「もう少し家に居座った方がたぶんよしい」という意味は談話分析から取り出せるかも知れないが、断定はできない。	"Đề xem tình hình thế nào đã mẹ nhỉ?"	お母さん、もう少しと事情を見てからにしましょうね。	4

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分	
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味		
30	127	178	と私は母に相談した	Tôi nói với mẹ tôi	私は母に話した。	「話す」は一方的な話である。「相談」の意味が消えた。	Tôi nói mẹ tôi thế	私は母にそう聞いていた。 (「聞く」「答え」を求める行為のため、話し合う意味を含み、「相談」の形が成立する。)	5
31	127	178	と母が頼んだ	mẹ tôi nói với giọng năn nỉ van nài	母は哀訴嘆願する声で私に云った。	単純な「頼む」行動を過剰な「哀訴嘆願する」頼む行為にレベルアップして訳した。	Mẹ tôi năn nỉ	母は頼んだ	5
32	127	178	を見てゐる間又は平気でゐる癖に	thầy tôi tự mình làm ra vẻ (khôe khoái)	(元気であることを) わざと～見せる	「見る」や「平気でいる」主体は「母」である。そのため、「父」が「わざと～見せる」というのは該当な解釈ではない。(翻訳されていない)	Mẹ tôi thường tỏ ra bình tĩnh khi thấy thầy tôi khoe khoang ra ngoài vườn hay xuống sân sau, nhưng lúc khi việc ấy xảy ra, bà lại trở lên lo âu thấp thỏm hơn mức bình thường.	母は父が庭へ出たり背戸へ下りたりする元気を見て、常に平然としているが、そんな出来事が起こったから、また必要以上に心配したり気を揉んだりした。	5
33	127	178	斯んな事が起ると	tự mình ~	-	(翻訳されていない)	Mẹ tôi không phải hôm nay con đi Tokyo hay sao?	今日東京へ行くんじゃないか。	4
34	127	178	-	tự mình ~	自分で	原文にはなかつた要素だが、談話分析の結果挿入された。			3
35	127	178	-	~một mình	一人で	原文にはなかつた要素だが、談話分析の結果挿入された。			2
36	127	178	平気でゐる癖に	lạc quan không phải lối	爽に楽観している	母親に対して失礼な言い方になる。			4
37	127	178	東京へ行く筈ぢやなかつたか	vẫn chưa lên đường đi Tokyo hay sao?	まだ東京へ行ってなかつたか	-			11
38	127	179	気の毒だね	Thầy rất ân hận	私は後悔しますよ。 (この主語は「父」である)	「気の毒」は「相手の苦痛や困難なさまを見て、かわいそうに思うこと(さま)」、あるいは「相手に迷惑をかけてすまなく思うこと(さま)」のことを言うため、話者が「後悔」する意も入っているが、「後悔」より「相手の困難」を重視している。	1. お前にとつて大変だね。 或いは、 2. お前にとつてかわいそうだね。	5	
39	127	179	其所に	trên sàn	床に	恐らくそうであらうが、場所指定まですべきではない。	trong phòng	部屋の中に	6
40	127	179	放り出す	trông trơ	放り出す	「無関係なものとして捨てておく」の意味で「放り出す」を訳したが、ベトナム語の選択で間違った。「trông trơ」ではなく「chòng chơ」が正しい。	vứt chòng chơ	無関係なものとして捨てておく	14
41	127	179	眺めた	giương mắt nhìn	眼を大きく広げて、見た	「眼を大きく広げて見る」と言うとき、何が驚いたかのように映ってしまう。	liếc nhìn	目を通す	4
42	127	179	何時持ち出しても差支ないやうに	sẵn sàng theo tôi lên đườg	出立の準備ができた状態になつた。	言い換えだが、元々の話し方で訳してもよい箇所である。	có thể sẵn sàng mang đi bất cứ lúc nào	何時でも持ち出せる姿勢になつた。	11
43	127	179	ぼんやり	mơ màng	うとうとする	適うイメージになつてしまう。	đứng đờ người ra	ぼんやりと立つ	5
44	127	179	(該当内容がない)	một lúc	しばらく、ちよつと(の時間)	(該当内容がない)			2
45	127	179	其前に	(翻訳されていない)	-	(翻訳されていない)	trước đó	その前に	2
46	127	179	(該当内容がない)	lãng lẽ	静かな、静かに	原文にはない要素(ただ、判断次第で許容できる考え)			2

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
47	127	179	越南	のため、(理田を表す)	(該当内容がない)	-	-	2
48	127	179	越南	そのため、座っても立っても不安を感じ	因果関係ではない	đúng ngồi không yên	座っても立っても不安	10
49	127	179	越南	そのような落ち着かない不安定な状況の中で生きていた。	解釈しすぎた。	trong cái tâm trạng thấp thỏm	落付かない気分では	3
50	128	179	越南	今回	(該当内容がない)	-	-	2
51	128	179	越南	同じところに座る	「安臥」は「座る」状態ではなく、「寝る」、「横になる」に近い。	nằm nghỉ ngơi thư thái	楽な姿勢で横になる	5
52	128	179	越南	「Làm thế nào bây giờ?」	今、どうしよう。	“Chẳng biết tại làm sao nhỉ?”	どうしたのですかね。	5
53	128	179	越南	恐ろしく絶望	表現が違う。過剰解釈している。	có vẻ lo lắng hơn bao giờ hết	普通より心配をかけているようだ	4
54	128	179	越南	二人に知らせるために	(該当内容がない)	-	-	2
55	128	179	越南	その時、ベッドに横になるよう命じられていた。	(該当内容がない)	-	-	2
56	128	179	越南	顔色を見、話し声を聞き、何の病氣もなさそう	談話分析で想像可能だが、「話し声まで聞く」とまでは言っていない。	Nhìn cái cách ông nói chuyện,	父の話し方を見ると、	2
57	128	179	越南	食べ過ぎないで	(該当内容がない)	-	-	4
58	128	179	越南	食べ過ぎないで	(該当内容がない)	-	-	4
59	128	179	越南	傍のものが、	(翻訳されていない)	-	他人の人	3
60	128	179	越南	〜でも食って死ななくつちや	食いたいものがあるなら食う。将来には食えないかももしれないですよ。	chỉ ít cũng phải chén mấy thứ "củ ngon vật lạ" rồi mới chết	少なくとも旨いものなど食ってから死ぬ。	4
61	128	179	越南	私をぎよっとびっくりさせた。	(該当内容がない)	Tối đến,	夜に入って	4
62	128	179	越南	通常、日ごろ	(該当内容がない)	-	-	4
63	128	179	越南	夜になると、夜に入ると	(該当内容がない)	-	-	4
64	128	180	越南	(母が)父に食べさせるようにかき餅を持って入った。	違う解釈をした。	(ông bảo) nướng cho mấy thứ như bánh nếp	父はかき餅などを焼いて貰う、と言った	11
65	128	180	越南	意気込んで美味しく食べる	「ほりほり」は「堅い物をかみくだくさまや音を表す語」だが、「美味しい」物として訳した。	nhai rôm rốp	ほりほり噛んだ	5
66	128	180	越南	腹が減り、喉が渇く	場の意味は単純で、「水を飲みたくなったり、ものに重れない状態におかれて、強くそれを求めたりする」ということである。	thèm khát	喉が渇くほどのを求めた(感覚)	10
67	128	180	越南	母は失望していい所に却つて頼みを置いた	全く意味のない雑文に訳した。	Thay vì cứ thất vọng, mẹ tôi đã đặt hy vọng như thế	母は失望していいところに却つて、そのような希望を置いた	14

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
68	128	180	何でも食べたがる意味に用ひてゐた	vừa có nghĩa là đói ăn, vừa có nghĩa là khát uống	腹が減った意も、喉が渇いた意も表している。	với ý là cái gì cũng muốn ăn	何でも食べたがる意に用いた	4
69	128	180	何時迄も引き留めて帰さなかつた	thầy tôi giữ chặt luôn ông anh lại	父は(自分の)兄をそのまま留めさせていた	niú giữ ở lại không cho về	そのまま引き留めて帰さない	3
70	128	180	(該当内容がない)	Dĩ nhiên là	(該当内容がない)	-	-	2
71	128	180	又	-	-	chỉ (muốn ăn những thứ ông thêm)	だけ(食べたいものを食べたい)	3
72	128	180	(該当内容がない)	cho đến sưng miệng	(口でも)満足するまで食い	-	-	4
73	129	181	(該当内容がない)	và bảo mẹ tôi	又、母に(書くのを)頼んだ	còn	又、そして、それに	4
74	129	181	(該当内容がない)	ngay càng sớm càng tốt	早ければ早いほど良い	-	-	4
75	129	181	愈といふ場合	(翻訳されていない)	-	trong trường hợp nguy kịch	(病氣・生命が)危なくなつた場合、	3
76	129	181	来たには来たが、間に合はなかつた	(chỉ để thấy rằng đã về quê muộn không kịp) thấy mắt thầy tôi liền cuối	父の顔を最後に合わせるように着くには間に合わなかつたということだけが分かる。	nhưng đến nơi thì đã muộn	来たが、もう遅くなつた	11
77	129	181	(電報を掛ける)時機	khi (dành điện tín)	(電報を掛ける)時	thời điểm	タイミング、時点	5
78	129	181	承知してゐて下さい	(翻訳されていない)	-	Gia đình nên xác định rằng	〜と(あなたの方の)ご家族は承知してして下さい。	4
79	129	181	停車場のある町から迎へた医者	Ông bác sĩ mà chúng tôi lên tình mời về ra tận bệnh xe đón	私たちが省のステーションまで迎へに行つた医者	Vị bác sĩ được đón từ ga xe lửa một thị trấn nọ	ある町の列車のステーションから迎へた医者	5
80	129	182	私は母と相談して	Sau khi nói lại điều này cho mẹ tôi hay	(私は)こういうことを母に伝へた後、	Sau khi trao đổi với mẹ,	私は母と相談した後、	5
81	129	182	其医者の周旋で	(翻訳されていない)	-	thông qua vị bác sĩ ấy	その医者を通して	3
82	129	182	看護婦を一人	một cô 간호 hộ đàng tin cây	信頼できる看護婦一人	một y tá	看護婦一人	4
83	129	182	-	ra mắt	(主にお見合いの場合で使う)目を合わせる	Khi cô y tá trong bộ quần áo màu trắng tiến đến giường bệnh để chào hỏi	白い服を着た看護婦が挨拶のため(病人の)枕元に寄ってくる時	14
84	129	182	-	màng	(主)に恋愛関係中の男性側が使用する呼び方である)お嬢さん	恋愛関係を想起させる言葉を使うと場面不適合になる。	giường bệnh để chào hỏi	14
85	129	182	それでゐて	Nhưng cuối cùng	〜が、遂に	Thế nhưng	しかしながら、それなのに、	10
86	129	182	-	không còn đủ khả năng nhận biết	気が付くことは不可能になつた(出来なくなつた)	-	-	4

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
87	129-130	死そのものには気が付かなかった	nhận biết bệnh mình	自らの病気に気が付く	「自らの病氣」ではなく「死そのもの」を訳出しなければならない。	ông không còn để ý đến n ó nữa	(彼は)それには気が付か なかった	5
88	130	(該当内容がない)	Có lần ông nói:	ある時、父はこう云った。	(該当内容がない)	-	-	2
89	130	癒ったら	Khi nào khá hơn	風くなる時、	意味は伝わるが、原文と同じ言葉を 使う方が適切である。	Giờ mà khỏi bệnh,	病気が治ったら	11
90	130	東京	kinh đô	都、首都	(該当内容がない)	Tokyo	東京	10
91	130	(該当内容がない)	để hưởng thụ cho sướng c ái thân	体を満たす(自己満足す る)享楽生活を送る	(該当内容がない)	-	-	4
92	130	から	-	-	翻訳されていない	Bởi vì,	なぜなら、	1
93	130	生きてるうちに	Trong lúc mình còn có sức	元気なうちに	「元気にしている」ではなく、「生きてい る」を訳出しなければならない。	Trong lúc còn sống,	生きているうちに、	10
94	130	(該当内容がない)	kéo sau này lại hỏi không kịp	しないと、今後後悔してしま う	(該当内容がない)	-	-	4
95	130	に限る	-	-	該当内容が翻訳されていない。	chỉ ít	少なくとも、	1
96	130	其時は	Khi nào ông đi	あなたが行く時、	特別な解釈の必要がないため、原文 と同じ意味の言葉を使った方がよい。	Khi đó	-	2
97	130	時とすると	Nhưng đôi khi	しかし、時々	意味の違い。	Thế là, ~ đám ra	そうすると、~なった	5
98	130	非常に	phi thường	非常に	直訳したため、自然なベトナム語に なっていない。	(buồn) hẳn đi	もっと淋しくなった	9
99	130	(該当内容がない)	dặn dò tôi mãi	私にずっと(こういう風に) 言った。	(該当内容がない)	-	-	4
100	130	おれが死んだら	Khi thấy nhắm mắt đi rồi	父さんが眼を閉じたら	ベトナム語では「眼を閉じる」をいうと 「死ぬ」の意味になるが、丁寧語な ため、自分自身には使わないものであ る。	Khi nào tôi chết	俺が死んだら、	10
101	130	私が卒業した日の晩	buổi tối ăn mừng tôi thi đ ậu	私が(試験に)合格したの を祝う晩	合格を祝うのは事実であるが、原文と 同じ言葉を使った方がよい。	vào cái đêm tốt nghiệp đ ại học	(私が) 大学を卒業した日の 晩	10
102	130	縁起でもない	"Em van anh đừng nói như vậy nữa xúi quẩy lắm đấy"	「縁起でもないからそんな ことを言わないで、頼みま すよ」	該当しない内容も入った。会話体に なった。	kêu là chẳng tốt lành gì	縁起ではないことを言い、	4
103	130	(該当内容がない)	không chịu nghe thêm và c òn nản nĩ	それ以上聞かずに、こう頼 んでいた	(該当内容がない)	-	-	4
104	130	あの時の「おれが死んだら」 は単純な仮定であった	Vào lúc ấy, cái chết chỉ là một sự giả định	あの時、死はただの仮定で あった	談話分析により「死」を指すことが分 かるが、文章上では「おれが死んだ ら」という話し言葉になった。	Vào lúc đó, câu nói "khi n ào tôi chết", chỉ là một giả định đơn thuần	あの時の「おれが死んだら」 という言葉は単純な仮定で あった	10
105	130	今私が聞くのは何時起るか 分らない事実であった	chứ không như bây giờ nó là một điều có thể trở thà nh sự thật vào bất cứ lúc n ào	今は違つて、それ(死)は何 時でも事実になる可能性 がある	上記と同じ。「死」と「おれが死んだら」 とは違つる。	còn câu mà tôi nghe thấy lúc này đây, lại là một sự thật chưa biết khi nào sẽ xảy ra.	しかし今私が聞く言葉は何 時起るか分らない事実で あった	11
106	130	(該当内容がない)	để cho thấy tôi khỏi băn khoăn, vor vẫn nghĩ mãi đ ến cái chết	父は死についてずっと考え る不安を避けるように	談話分析で分かる内容を付け加えて しまつてゐる。	-	-	2

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
107	130	183	Con xin thầy đừng nói như thế	そんな事を言わないでほしいよ	「心が弱い」の意が省略された。	Thầy không được nói những điều yếu lòng như thế	そんな心弱い事を言っちゃいい可ませんよ	3
108	-	183	Xin thầy nhớ cho là	〜と覚えておいてください	(該当内容が無い)	-	-	2
109	-	183	hường thụ làn nữa cho sướng tâm thân kia mà	もう一度体を満たす(自己満足する)享楽生活を送る	(該当内容が無い)	-	-	4
110	-	183	Và thầy còn phải lo cho mẹ con lên theo nữa chứ.	母と一緒に連れて行くのも考えてあげないといけない	過剰追加。	Cùng với mẹ nữa	御母さんと一緒に	4
111	-	183	kể từ khi thầy lên kinh đô lần trước đến giờ	前回都に行ってから今までは	(該当内容が無い)	-	-	4
112	130	183	chạy dọc chạy ngang	(線路が)縦横に走っている	線路が多い様子は訳出しているが、「数が増えてきた」意味を表せなかった。	(Chỉ riêng số) tuyến tàu đi lên mới cũng đã tăng lên rất nhiều rồi	新しい電車の線路だけでも大変増えていますよ	3
113	130	183	con đó thầy biết được đấy	どこまで知っていると認めますか	(該当内容が無い)	-	-	4
114	130	183	Ngay cả các thị khu cũng đã được sắp xếp lại rồi	市区も調整されていた	この「その上」には「新しい線路ができたからこそ」改正されたということを示すために用いられている。	quy hoạch phố phường cũng từ đó mà ra	市区改正もそこから生じたのである。	11
115	130	183	ban đêm cũng như ban ngày	夜も昼も(同じ)	「二六時中」は確かに「一日中」を意味して、「夜も昼も」なら意味を通じるけれど、「古い時間の教え方」の意がなくなり、その時代ならではの会話の雰囲気がなくなる。	đêm năm canh, ngày sáu khác	夜五更屋六刻。ベトナムでは当時、時間の教え方は夜には5位分の5更と、昼は6位分の6刻に分けていて、一日中は「夜五更屋六刻」と言い、当時の日本における「二六時中」と同じ「一日中」の意味をいう。	3
116	131	183	khách khứa đến thăm	訪問客、見舞人	「見舞人」のことを言うが、原文では見舞人だけか私・母・兄・妹の夫も含めての出入りか分からないため、曖昧なままで良い。	ra vào cũng nhiều hơn	出たり入ったりする(回数)も多くなった。	2
117	131	184	Tôi nghĩ là ông ấy chẳng có làm sao hết đâu. Trông ông ấy khoẻ khoẻ khoẻ tinh táo hơn là hơn là tôi tưởng rất nhiều.	彼は何の問題もないと思います。思ったより元気ですっきりしていると見えますよ。	言い過ぎている。	Tưởng thế nào, chứ thế này thì không sao	どうかと思ったら、これだと大丈夫だ。	4
118	131	184	Chắc là rồi ra ông ấy sẽ qua khỏi ngay đấy mà.	多分、彼はもうすぐ治ると思えますよ	(該当内容が無い)	-	-	4

No	ページ		日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
	日	越		訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
119	131	184	(該当内容がない)	Ngoài người này ra còn nhiều người khác cũng nghĩ như thế về bệnh trạng thầy tôi.	この人以外は、多くの人も父の病気に對してそう考えていた。	(該当内容がない)	-	-	4
120	131	184	その中に動かさず「にゐる父	thầy tôi, cái bóng hình bất động duy nhất giữa cảnh nhộn nhịp mỗi ngày	毎日大騒ぎする周囲の中にあつて唯一動かない姿でゐる父	言い換え過ぎている。	bệnh tình thầy tôi vẫn chẳng hề thay đổi	父の病気はそのまま動かす	4
121	131	184	相談	bàn tán	主に「噂する」の意味で使われる。	違ふ意味になつたし、自然なベトナム語の使い方にもならなかつた。	bàn (bàn bạc)	相談する	5
122	131	184	流産	đẻ non	未熟産	流産と未熟産は意味が異なる。	xảy thai	流産、死産	5
123	131	184	(該当内容がない)	thề rằng sẽ làm đủ mọi cách	どんな方法を使つても〜と誓つていた	(該当内容がない) 言い過ぎた。	-	-	4
124	132	185	何時の間にか解かれて仕舞つた	lúc này nằm trên hình ảnh trên sân nhà	(行李が)今床に氣を使わず開いたまま置かれていた。	原文には行李を床に置くかどうかは書かれていない。また、置く状態を言うのではなく、解かれた状態を言っている。	đã bị tháo ra chẳng hiểu tự khi nào	何時の間にか解かれてしまつた	11
125	132	185	其中から色々なものを取り出した	mở tôi moi ra một cuốn sách	本一冊を引っ張り出しに來た。	色々な物 # 本一冊	tôi lại lôi đủ thứ trong đó ra	その中から色々な物を取り出した	5
126	132	185	(該当内容がない)	lẽ ra đã phải hoãn tất	完成した筈だが、	(該当内容がない) 過剰談話となつている。	-	-	4
127	132	185	(該当内容がない)	Nỗi bực bội về việc mình chưa làm việc hằng hai cho lắm, vẫn là một cảm giác quen thuộc trước đây tôi mới trải qua	自分が積極的にやっていたことが、関わらない不快な感じである。	(該当内容がない) 過剰談話となつている。	-	-	4
128	132	185	(該当内容がない)	từ xưa đến giờ	昔から今まで	(該当内容がない) 過剰談話となつている。	-	-	4
129	132	185	(該当内容がない)	làm việc quá ít	あまり仕事をしていない	(該当内容がない) 過剰談話となつている。	-	-	4
130	132	185	人の世の常	sự trạng thông thường trong cuộc sống	生活の普通の事情	自然なベトナム語になつていない。	lẽ thường của đời người	世の中の普通の事	14
131	132	185	是が人の世の常だらうと思ひながら私も私は厭な気持ちに抑え付けられた	Cái ý nghĩ chán chường, cho rằng có lẽ đó là một sự trạng thông thường trong cuộc sống con người, đã khiến	人の生活の普通の事情だらうと思つた不愉快な気持ちは、(厭な気持ちに抑え付けられた。	「不愉快な気持ち」は「厭な気持ち」になつた原因となり、順序が逆になつてしまふ。また、過剰談話となつている。	Mặc dù vẫn nghĩ đây vốn là những chuyện thường tình trong thế gian, nhưng tôi vẫn cảm thấy trứ năng trong tâm trạng đầy chán chường	それが世の中の普通の事だらうと思つても、私は強く抑え付けられた厭な気持ちになつた。	5
132	132	186	(該当内容がない)	Và một lần nữa	又もう一回	(該当内容がない)	-	-	2
133	132	186	さうして夫と同時に、先生の事を一方に思ひ浮べた	hình ảnh Tiên Sinh bên bóng trước mắt bên cạnh hình ảnh thầy tôi	(又もう一回、)先生のイメージが眼の前で父のイメージの隣に浮かんでゐる(のが見える)	違ふ解釈になつた。	Thế rồi khi đang nghĩ tới thầy tôi, tôi bỗng nhớ đến cả Tiên Sinh	そして父と同時に、先生の事を思い出した	5

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
134	132	私が父の枕元を離れて、独り取り乱した書物の中に腕組をしてゐる所へ母が顔を出した	Mẹ tôi ngó quanh cửa phòng khoanh tay ngồi giữa đống sách vở bừa bãi; tôi vừa rời khỏi phòng bệnh thấy tôi một lát xong.	母は私の部屋を一回り見回して、取り乱した書物の中で腕組をして、独りで座っていた私を見た。私がさきほど父の病室を離れた。	行動の主体が逆になっていた。そのため、文脈の流れが変わってしまった。母はわざと私を探しに来たという風になり、私自身の事ではなく、他人の母からの描写になってしまった。	Tôi rời khỏi chỗ thầy tôi nằm, trong lúc đang một mình giữa đống sách vở ngổn ngang, thì mẹ tôi lộ đầu vào.	私は父が寝ているあたりを離れて、取り乱した書物の中に独りで腕組をしているところに、母が顔を出した。	11
135	132	少し午睡でもおしよ	Sao con không chợp mắt ngủ trưa một lúc để lấy sức đi	力を取り戻すため少しでも目を閉じて、昼寝すれば	過剰談話となっている。	Sao không ngủ trưa đi một lát?	少しでも昼寝していれば	2
136	132	私の気分	tôi đâu có thấy một mệt trong người; tôi chỉ thấy buồn bã chán chường mà thôi	私は体に疲れを感じず、ただ寂しくて退屈なだけだ。	過剰談話となっている。	tâm trạng của tôi	私の気分 私の気持ち	4
137	132	私も母からそれを予期する程の子供でもなかった	Tuy nhiên, tôi chẳng phải là thằng con trai muốn bà mẹ hiểu được tâm trạng mình	しかし、私は(もう)母に自分の気持ちを解ってもらいたい(程度の)息子ではな	原文は主に「もう子供ではないから」の意味だったが、訳文では違つて意味になってしまふ。	Mà, tôi cũng không còn là đứa trẻ để mẹ đoán biết được những điều như thế	それに、私も母からそのような事を予期できる程の子供でもなかった	5
138	133	まだ～ないかい	đã nhận được ~ hay chưa	～をもらったか、もらってなかったか。	聞き方が違ふ。	vẫn chưa nhận được ~ hả?	まだもらってないですか	5
139	133	(該当内容がない)	Trước khi gửi thư cho Tiên Sinh	先生に手紙を出す前に、	(該当内容がない)	-		2
140	133	私は心得があつて母を欺むいたと同じ結果に陥つた	Thực ra, tôi đã có ý nói dối cả hai ông bà.	実は私がわざと(両親)二人に嘘をついた。	原文は「母を欺むいた」のような意味だが、変化して「わざと嘘つき」になつてしまつた。また、原文では両親二人ではなく、「母」だけに言っていたのである。	Kết quả là tôi trở thành kẻ lừa gạt để cho mẹ yên lòng	私は母を安心させるため、欺むいたと同じ結果に陥つた	5
141	133	「もう一通手紙を出して御覧な」と母が云つた	Mẹ tôi hỏi: "Sao con không viết cho ông ấy một lá thư nữa xem sao?"	「なぜもう一通手紙を出さないのですか」と母が尋ねた。	原文は「提案する」という意味だが、訳文は「質問する」ことになっている。	"Con thử viết cho ông ấy một lá thư nữa xem sao?" Mẹ tôi bảo.	「もう一通手紙を出してみれば」と母が云つた。	5
142	133	役に立たない手紙を何通書かう	viết bao nhiêu lá thư cũng là vô ích	何通手紙を書いても無駄になる	異なる意味になっている。	viết mấy lá thư chẳng có tác dụng gì	役に立たない手紙を何通書かう	5
143	133	斯ういふ用件で先生にせまるのは	phải viết thư nhờ vả Tiên Sinh tìm việc giúp mình	仕事の紹介で先生に依頼の手紙を書かないといけないことには	「先生にせまる」というのは「何回も手紙を出すことで、先生の邪魔をする」という意味である。	Nhưng hồi thúc Tiên Sinh bằng những việc như thế này	こういう用件で先生にせまるのは	3
144	133	あの依頼に対して今迄返事の貰えないのも、或はさうした訳からぢやないかしらといふ邪推もあつた	Thực thế tôi suy đoán rằng Tiên Sinh im lặng không buồn trả lời, chính là vì ông đã coi rẻ tôi rồi	先生が何も言わず、返事をする気もなかったのは、私を軽蔑したからこそだと実は邪推した。	「軽蔑したからこそ」という断定的な言い方になってしまつた。ここはあくまでも「邪推」である。	Tôi cũng từng hồ đồ đoán rằng, cho đến giờ vẫn không nhận được phản hồi về việc đã nhờ Tiên Sinh, hẳn cũng là vì lý do đó	あの依頼に対して今迄返事の貰えないのも、さうした理由からぢやないかしらとも邪推した	11
145	133	何うしても自分で東京へ出て、ちかかに頼んで廻らなくつちや	Con phải đích thân lên Tokyo một chuyến xem sao	(私は)自分で東京まで一度行かないといけないと思	様々な要素が省略された。また、「東京へ行く」のを決めた意も含んでしまつた。	Kiểu gì con cũng phải tự mình đi Tokyo, mà nhờ vả trực tiếp mới được	どうしても自分で東京へ行って、直接に頼まないといけない	5

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
146	133	そりや解り切った話だね	Ày, mẹ cũng có ý nói như vậy đó	そう、私もそのように言いたかったのです。	全く違う意味に翻訳された。	Điều đó thì rõ rồi đầu cần phải nói	それは言うまでもなく明確なことですよ	5
147	134	隣れんだ	xót xa thương hại	(ひどい目)にあった人に対して) 苦しくて可愛そうに	言い過ぎた。	thương	可愛そう(と思った)	4
148	134	此ざわ／＼した際	lúc như thế này	こんなときに	「ざわざわした」の意味が省略された。	trong lúc bán loạn thế này	こんなざわざわした際に	3
149	134	(該当内容がない)	trong phòng riêng vắng vẻ của mình	閑散とした自分の部屋	(該当内容がない) (「奈所に」の意味を勘違いしたのかと思われる)	-		4
150	134	(該当内容がない)	nhưng không biết là mẹ tôi có khả năng tương tự	然し母は同じ能力があるかどうかと	(該当内容がない)	-		4
151	134	胸に空地がある	-	-	翻訳されなかった。	đang thấy trống trải điều gì	(心の中に)何か空地もある	3
152	134	(該当内容がない)	trong chốc lát	(時間の)ちよっと	(該当内容がない)	-		4
153	134	(該当内容がない)	"Thì tại sao ạ?"	「実はなぜですか。」 「実は何ですか。」	(該当内容がない)	-		2
154	134	生きて御出のうちに	-	-	翻訳されなかった。	trong lúc thầy con còn sống	生きているうちに	3
155	134	口が煙つたら	-	-	翻訳されなかった。	hết lời động viên	口を極め、励ます	3
156	134	(該当内容がない)	nếu như bây giờ con có thể tìm được một việc làm	御前は今仕事が見つかるは	(該当内容がない)	-		4
157	134	この様子ぢや	(翻訳されていない)	-	(翻訳されていない)	Chữ cứ tình trạng thế này	こんな調子のままでは	3
158	134	(該当内容がない)	Đĩ nhiên	勿論、	(該当内容がない)	-		2
159	134	(該当内容がない)	Nhưng con thấy đấy, thầy con vẫn còn có thể trò chuyện không khó khăn một chút gì, đầu óc ông ấy vẫn còn hoàn toàn sáng suốt	ほら見て御覧。お父さんは全然疲れずに話せるし、頭脳も十分に働いているよ。	(該当内容がない) その上に、全く違う状況になってしまった。	-		4
160	134	夫にしても、まだあゝ遣つて口も慥なら気も慥なんだか	(翻訳されていない)	-	(翻訳されていない)	mà dù có vậy đi chăng nữa, thì con cứ làm thế đi, lời nói mà vững dạ thì t âm lý cũng sẽ vững vàng	それにしても、まだあのよう に遣つて口も慥かなら気も 慥かなんですから。	3
161	134	御出のうちに	trước khi ông ấy suy yếu hơn	(病状が)深刻になる前に	違う状態になってしまふ。	trong lúc thầy con vẫn còn đấy	父がまだ御出のうちに	5
162	134	(該当内容がない)	buồn chán chẳng có việc gì làm lại phải (năm bẹp trẻ n. giường)	寂しくて遣る事はないにもか かわらず、(床について いる)	(該当内容がない)	-		2
163	134	(該当内容がない)	kể đã quá lâu	(床についているのは)大 分長くなった	(該当内容がない)	-		2

No	ページ		日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
	日	越		訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
164	135	189	父と話をした	-	-	「兄はこんな事を云いながら父と話をした。」は凡そ上記のことを父に言って、また「他の事も」父と話をしたという意味だが、「父と話をした」が訳文からは抜けてしまった。	(Anh tôi nói với thầy tôi như vậy rồi tiếp tục) chuyên trò với ông	兄は父にこんな事を云い、彼と話をした。	3
165	135	189	(該当内容がない)	その少し後 しばらく後	その少し後 しばらく後	(該当内容がない)	-	-	2
166	135	190	(該当内容がない)	父は(あんなに)多く新聞を 読まない方がよいと	父は(あんなに)多く新聞を 読まない方がよいと	(該当内容がない)	-	-	2
167	135	190	弁解	弁解	弁解	復元翻訳すれば合っていることになるが、目的言語では不自然な言葉使いである。	giải thích	説明	9
168	135	190	能く解るのかな	(私は)父が読んでいるものをまだ理解できるかどうか疑問に思いますよ	(私は)父が読んでいるものをまだ理解できるかどうか疑問に思いますよ	解釈しすぎた。	chẳng biết thầy có hiểu không nhỉ?	父はよく分かるのかな	4
169	135	190	観察した	観覧してから結論を出した。	観覧してから結論を出した。	言い過ぎた。	quan sát	観察した	4
170	135	190	そりや嘘です	父は十分に分かるはずだ。	父は十分に分かるはずだ。	解釈しすぎた。	Điều đó thì hẳn thế rồi	それはそうですね	2
171	135	190	二十分	二十一分	二十一分	数字の間違い	hai mươi phút	二十分	5
172	135	190	(該当内容がない)	(20分だよ) 少なくはないよ	(20分だよ) 少なくはないよ	(該当内容がない)	-	-	2
173	135	190	(該当内容がない)	嬉しいとは思いませんよ	嬉しいとは思いませんよ	(該当内容がない)	-	-	4
174	135	190	(該当内容がない)	目でも満足させるほど(見に行くよ)	目でも満足させるほど(見に行くよ)	(該当内容がない)	-	-	4
175	135	191	時も	父は乃木大将の死を新聞で知った一番最初の人である。	父は乃木大将の死を新聞で知った一番最初の人である。	文の構成上「時も」という所は重要である。つまり、「他の時も」の意味があるのだらう。文の構成を転換した後、この意味がなくなつた。	Cả khi đại tướng Nogi chết, thầy tôi cũng là người đầu tiên biết tin qua báo chí.	乃木大将が死んだ時も、父は新聞で知った一番最初の人である。	3
176	135	191	大変だ大変だ	大変だ大変だ	大変だ大変だ	原文と同じ意味に訳したが、不自然なベトナム語になった。	Không xong rồi, không xong rồi	大変だ大変だ しまったしまった	9
177	135	191	-	-	-	乃木大将の亡くなった年の間違い。	1849-1912	-	14
178	135	191	-	-	-	タイプミス?	hiếm hác	-	14
179	135	191	-	戦争日中と日露	戦争日中と日露	句の不適切な順序。	chiến tranh Nhật Trung và Nhật Nga	日中と日露戦争	14
180	136	191	記事	異常な記事(ニュース)	異常な記事(ニュース)	該当のない「異常な」という内容を入れ、過剰表現になった。	tin bài	記事	3
181	136	191	(該当内容がない)	(私は父に)迷惑をかけたないように避けたいが、避けられない場合、(自分の部屋に戻る)	(私は父に)迷惑をかけたないように避けたいが、避けられない場合、(自分の部屋に戻る)	(該当内容がない)	-	-	4

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
182	136	191	tôi thường lẳng lẳng lên về phòng riêng	私は常に自分の部屋へこっそり持ってきた。	(新聞を)「持って来た」内容が抜けた。	tôi lẳng lẳng mang về phòng mình	そっと自分の室へ持ってきた	3
183	136	191	-	-	訳されなかった。	Suốt thời gian dài	長い間	1
184	136	191	cứ ám ảnh tôi	私の心を占める	(該当内容がない)	-	-	4
185	136	191	Cái tin bi thương này làm chúng tôi ai nấy đều thấy xót xa lòng dạ chẳng khác gì một luồng gió độc đã đi qua khắp nơi, thổi tan nát những ngôi nhà, thổi bay những cây cỏ đang ngủ say im lìm trong một xã miền quê xa xôi heo lánh	心が痛いほど我々を打ったこの悲痛なニュースが、毒の風のように、遠い田舎の片隅に静かに眠っている木や草を起こした。	過剰表現。	Giữa lúc cơn gió bi thương thổi tới tàn xó xinh làng quê, đánh thức cỏ cây đang ngủ say,	悲痛な風が田舎の隅まで吹いて来て、眠たそうな樹や草を震わせている最中に	6
186	136	191	Tin ấy chưa phai mờ thì	そのニュースがまだ色あせない時には、	(該当内容がない)	-	-	4
187	136	192	rồi mới trao cho tôi bức điện tin đó	(呼び出してから)その電報を私に渡した。	(該当内容がない)	-	-	2
188	136	192	Chẳng cần phải nói là mẹ tôi trong khi tôi mở bức điện ra, vừa nói:	言うまでもなく、母は私が電報を開く時に、言いました。	未完成文になったし、省略された内容もある。	Mẹ tôi đứng bên cạnh đợi tôi mở bức điện	私が電報を開くのを傍に立って待っていた	5
189	136	192	muốn tôi lên gặp ông ngay, liệu tôi có thể lên cho ông gặp mặt được không	すぐ会いに来てほしいため、会いに来られるかと私に聞いた	過剰表現。	liệu tôi có thể lên gặp ông một chút được không	会うためにちよつと来られるかと	4
190			suy đoán lung tung	根拠のない推測	(該当内容がない)	-	-	4
191	136	192	Tôi nghĩ có thể mẹ tôi đoán đúng	私は母の判断が正しいと思っ	言い換えなくても良いのではないかと思われる。	Tôi cũng nghĩ biết đâu lại đúng như thế.	私も、もしかしたらそうかも知れないと思った	11
192	136	192	nhưng thực khó mà tin được rằng Tiên Sinh lại muốn gặp tôi chỉ vì một lát giây phút	然し先生はさういうたつた一つの事のために私に会いたいのとは考えづらい。	過剰解釈と表現。	Nhưng, cũng thấy có gì đó không được bình thường.	然し何か普通でない事があるのかとも考えた	5
193	136-137	192	em gái tôi	妹	誤訳。	em rể tôi	妹の夫	5
194	137	192	ông bố đang ốm đau vật vờ như ngọn đèn trước gió	風の流れるにある灯火のように重病になっている父	(該当内容がない)	-	-	4
195	137	192	(tôi định sẽ đánh điện tín cho Tiên Sinh) nói rằng mình không thể ra đi vào lúc này được	今のところは行けないという返電を先生に打つつもりだった。	過剰解釈。また、「事にした」は「決めた」の意味だが、「予定」と訳された。	tôi quyết định sẽ đánh điện kiện trả lời là không đi	行かないという返事で電報を打つ事にした	5
196	137	192	tôi vẫn thấy là sau này phải giải thích rõ ràng đây đủ hơn thế nữa	それよりさらに細かく説明する必要があると感じていた	(該当内容がない)	-	-	4

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
197	137	192	Tiên Sinh hẳn đã thu xếp cho tôi một chỗ làm xứng đáng	先生は私に合う仕事をアレンジしただろう(母は考えた)	(該当内容がない)	-	-	4
198	137	193	Bức điện chỉ gon thon lớn có mỗi một câu chẳng có gì khác nữa	電報には一言だけあって、その他は何もありません。	「来ないでもよろしい」は先生の電報の内容だろうが、訳されていない。	Bức điện chỉ có mỗi câu n ói rằng tôi không cần đến nữa cũng được	電報には来なくても結構だという文句だけしかなかった	5
199	137	193	mẹ tôi dường như chẳng bao giờ nhận ra rằng khi gửi bức điện tin đầu tiên cho tôi, Tiên Sinh đã nghĩ đến một chuyện gì khác chứ không phải là	母は何時までも先生が最初の電報を私に出したとき、先生は違うことを考えていたというらしい。	違う解釈になった。	Mẹ tôi lúc nào cũng thế, chỉ nghĩ được mỗi một đ iều rằng Tiên sinh sẽ đón đ ạo lo cho miếng cơm manh áo của tôi	母は何時も先生が私のために衣食の口を周旋してくれたことばかり解釈していた	5
200	137	193	nhưng tôi đánh cho là Tiên Sinh chẳng có đáng về gì muốn tón công tìm công ả n việc làm cho tôi cả	(私も或はそうかとも考えたが、)先生が私のために衣食の口を探してくれる苦労をすする気がありそうもないと考えるしかない。	(該当内容がない)	-	-	4
201	137-138	193	vì thế ông ấy mới gửi thêm bức điện tin này...	そのため、彼(先生)はもう一通のこの電報を打ってもらったのだ。	違う解釈になった。	cho nên, chắc chắn là ông ấy đã gửi bức điện này từ trước khi nhận được n 6	そのため、それを受ける前にこの電報を打ったのは間違いないですね	5
202	138	194	Mẹ tôi chăm chú lắng nghe trong lúc tôi	母は私が云っているうちに一心に耳を傾けていた	(該当内容がない)	-	-	4
203	138	194	vẫn không cho mình hiểu được tại sao ông phải gửi những bức điện này cả	なぜ彼(先生)がこれらの電報を送って下さったのかまだ理解できません。	違う解釈になった。	sẽ giúp mẹ tôi hiểu được rằng những điều đã suy đ oán về Tiên sinh chẳng đ em lại lợi ích gì, vậy mà...	母が先生について解釈できたことは、役に立たないとは知っているのに	5
204	138	194	chuyện Tiên Sinh cùng những bức điện tin của ó ng nữa	先生と彼の送った電報(に 関する話)	(該当内容がない)	-	-	4
205	138	194	cả nhà đang trông chờ	家族の皆が待っている(主治医)	(該当内容がない)	-	-	2
206	138	194	quên	見知りの(主治医)	(該当内容がない)	-	-	2
207	138	194	tôi nhớ là sau khi khám bệnh thấy tôi	父の病気を診断した後(のこと)と覚える	(該当内容がない)	-	-	4
208	138	194	-	-	訳されなかった。	thì ra về	(してから、)帰って行った	3
209	138	194	không thể ra nhà sau đi tiê u đi tiêu	裏手の方へ両便に行けなくなった	違う状況に訳された。	(thầy tôi) thì chuyện đại tiện, tiểu tiện đều phải nằm một chỗ mà nhờ tay người khác giúp	大便も小便も寐たままで他人の手で貰っていた	4

No	ページ	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
210	138	194	ông bố có tính sạch sẽ đến bệnh hoạn	馬鹿な程潔癖な父は	言い過ぎて、「私」という人物が口汚い失礼な子と思われてしまう。	Thầy tôi vốn tính sạch sẽ	性格が潔癖な父	6
211	138	194	-	-	訳されなかった。	Thế rồi chẳng biết có phải do bệnh tình tăng giảm khiến đầu óc ông lú lẫn dần đi hay thế nào đó	それから、病状の加減で頭がだんだん鈍くなったのか何か	3
212	138	194	quần áo chân mềm đều hồi hời hách bẩn thỉu	服装、蒲団や蚊屋全ては臭くて汚れていて	過剰解釈で、意味が違ってしまった。	Thỉnh thoảng ông làm bẩn cả chân với đệm	たまに蒲団や敷布を汚して	5
213	138	194	mà vẫn không thấy gương ngùng ngùng kín đáo chịu gì hết	しかも、何の恥も、何の不快感も感じていない	調整不良。	chính ông lại tỏ ra bình thường như không có gì	彼本人は何もないように平気でいたりした	11
214	138	194	-	-	訳されなかった。	Nhất là lượng nước tiểu, do chứng bệnh nên ông ít đi hơn bao giờ hết. Ông bác sĩ cũng phải bận tâm về điều đó.	尤も尿の量については病気の性質のため、極めて少なくなった。医者はそれを思い悩む。	3
215	138	194	thầy tôi cũng thấy là miệng lưỡi tuy thêm nhưng cuống họng cứ nghẹn cứng, chỉ nuốt được miếng ăn hết sức khó khăn và lần nào cũng nuốt đợc chút xiu mà thôi	父は舌が欲しがるように感じても、咽喉が硬くて、食べ物を呑み込むのが困難になり、毎回極僅かしか呑み込まなかった。	過剰解釈になった。	thì cũng chỉ là cái lưỡi nó thêm, chứ từ cổ họng trở xuống, ông chỉ nuốt trôi đợc chút ít.	舌が欲しがるだけで、咽喉から下へは極僅かしか呑み込まなかった。	4
216	138	194	Sức khỏe thầy tôi sa sút trông thấy	父の健康が見る見る悪くなる	(該当内容がない)	-	-	4
217	138	195	một dặm đường	1マイル(米英の陸上の距離の常用単位)	この翻案で想像しやすくなったのだけれうが、不正確。このような場合には、最も原文と近い翻案を出し、解説を加える必要がある。	chừng một lý (~3.93km)	一理程(~3.93km)	13
218	139	195	còn cái thân tôi thì chẳng còn trông mong gì được nữa rồi	俺の身なら何も期待できいですよ	(該当内容がない)	-	-	4
219	139	195	có thể là tôi đang được khỏe mạnh thực đấy nhưng có trông đợi được niềm vui nào trong mai sau đâu	今は元気であっても今後は何の楽しみも期待できないのよ	意味の解釈が違っている。	khỏe mạnh thì có đấy nhưng nào có vui đâu	元気があっても、楽しみは何もないのよ	5
220	139	195	có thể kéo dài thọ mạng của mình	自分の寿命を引き伸ばすことができる	意味が違う。	lấy được can đảm đối mặt với tuổi thọ của mình	自分の寿命に対して直面できる勇気ができた	5
221	139	195	trường làm	勤違い	意味が違う。	bị lôi kéo vào	誘い込まれた	5

No	ページ 日越	日本語原語	ベトナム語訳文		指摘内容	提案翻訳		区分
			訳文	訳文の意味		提案	訳文意味	
222	139	196 (該当内容がない)	nghe bà nói luyện thuyên	母の駄弁るのを聞くしかない	(該当内容がない) また、このような文章を子供が使用すると、ベトナムでは大変親不孝と思われる。			4
223	139	196 何の口だかまだ分らないのか	Nhưng liệu chú đã biết việc làm ấy là việc gì chưa?	しかし、その仕事は何の仕事か分かりましたか。	分の構成も意味も等価ではない。	Nhưng chú vẫn chưa biết là việc gì hả?	しかし、何の仕事かまだ分からないのか。	5
224	139	196 私は今更それを否定する勇氣を失った	Muốn phủ nhận nhưng thực đã quá chậm mất rồi. Tôi không có đủ can đảm mà nói ra sự thực	否定したかったが、もう遅すぎた。事実を言う勇氣が足りなかった。	過剰解釈。	Giờ thì tôi không còn dũng khí để phủ nhận điều đó nữa	今私にはそれを否定する勇氣がもうない。	4

付録 2

夏目漱石の『心』の「中」 批評事項詳細と筆者の提案翻訳

四十五〔中 両親と私 九〕

原文：私が[1]愈立たうといふ間際になつて、([2]たしか二日前の夕方の事であつたと思ふが、)父は[3]又突然引つ繰返つた。私は其時書物や衣類を詰めた行李を[4]からげてみた。父は風呂へ入つた所であつた。父の背中を[5]流しに行つた母が大きな声を出して私を呼んだ。私は[7]裸体の儘母に後ろから抱かれてゐる父を見た。それでも座敷へ[8]伴れて戻つた時、父は[9]もう大丈夫だと云つた。[10]念の為に枕元に坐つて、濡手拭で父の頭を冷してみた私は、九時頃になつて漸く形ばかりの[13]夜食を済ました。

訳文：Tôi [2]nhớ rõ hai ngày trước khi tôi lên đường thì thầy tôi đột nhiên [3]lai ngất xỉu đi lần nữa. Đó là một buổi tối, vào lúc tôi [4]vừa mới buộc xong hành lý chứa đầy sách vở quần áo. Khi đó thầy tôi vừa vào nhà tắm [5]me tôi đi theo để kỉ lưng cho ông, bỗng dưng gọi tôi giật giọng âm ỉ cả lên. [6]Tôi đâm nháo đâm nhào chạy vào thấy thầy tôi đang trần mình [7]nằm đờn người trên tay mẹ tôi. Nhưng vừa [8]được đi về phòng, thầy tôi tỉnh lại ngay “[9]Bây giờ tôi thấy khoẻ rồi”. Tuy vậy, tôi vẫn ngồi lại cạnh giường, lấy khăn ướt đắp lên trán thầy tôi. Mãi đến 9h tối, tôi mới có thì giờ [11]nhắm nháp qua loa [12]một chút [13]thay bữa cơm chiều [14]cho kiến đỡ bò bụng.

筆者訳案：[1]Ngay khi tôi sửa soạn định lên đường ([2]có lẽ là việc đã xảy ra vào tối hai ngày trước đó..), thì thầy tôi [3]lai đột nhiên ngất xỉu. Tôi khi đó [4]đang chẳng buộc gói hành lý đã nhét đầy sách vở, quần áo. Thầy tôi lúc đó vừa mới vào nhà tắm. Mẹ tôi khi [5]đi kỉ lưng cho ông, mới hô âm lên gọi tôi. Tôi thấy thầy tôi vẫn

đang cởi trần, [7] được mẹ tôi đỡ lấy từ đằng sau. Thế mà, khi [8] được dẫn trở về phòng mình, thầy tôi đã bảo “[9] thầy ổn rồi”. [10] Để cho yên tâm, tôi ngồi lại bên gối, đắp khăn ướt làm lạnh trán cho thầy tôi. Mãi đến khoảng 9 giờ, [11], [12], [13], [14] tôi mới dùng qua quýt xong bữa tối.

原文：翌日になると父は思ったより元気が好かった。[15]留めるのも聞かずに[16]歩いて便所へ行ったりした。

訳文：Ngày hôm sau, thầy tôi có vẻ khoẻ khoắn, tinh táo hơn là chúng tôi tưởng. Chẳng buồn để ý đến những lời mẹ con tôi [15]cẩn thận, ông cứ [17]đi tắm một mình.

筆者訳案：Ngày hôm sau, thầy tôi có vẻ khoẻ khoắn, tinh táo hơn chúng tôi tưởng. Chẳng buồn để ý đến những lời mẹ con tôi [15]cẩn dặn, ông vẫn [16],[17] tự mình ra nhà xí.

原文：[18]「もう大丈夫」

父は[19]去年の暮[20]倒れた時に私に向つて云つたと同じ言葉を又繰り返した。[21]其時は果して口で云つた通りまあ大丈夫であつた。私は[24]今度も[25]或は左右なるかも知れないと思つた。然し医者はず用心が肝要だと注意する丈で、念を押しても[27]判然した事を話して呉れなかつた。私は不安のために、出立の日が来てもついに東京へ立つ[28]気が起らなかつた。

「[29]もう少し様子を見てからにしませうか」と私は母に[30]相談した。

「さうして御呉れ」と[31]母が頼んだ。

訳文：“18 Bây giờ thầy thấy trong người khoẻ khoẻ lắm rồi” ông cứ nhắc đi nhắc lại mãi câu này cho tôi nghe y như trong 19 mùa đông năm ngoái. 21 Dao đó, 2 chẳng nhiều thì ít, quả thực ông có khá hơn đúng như lời ông nói. Tôi 23 lạc quan nghĩ rằng biết đâu 24 phen này, 25 thầy tôi lại chẳng tỏ ra là có lý thêm một lần nữa. Tuy nhiên, dù tôi căn vặn hỏi han đến thế nào đi nữa, ông bác sĩ 26 chữa bệnh cho thầy tôi vẫn 27 chẳng chịu hé miệng nói gì cho tôi hay ngoại trừ một điều là phải để ý chăm nom săn sóc ông cụ cho cẩn thận. 28 Đã đến ngày tôi dự định lên đường nhưng vì không được yên lòng về thầy tôi nên tôi quyết định trì hoãn chuyến đi thêm ít ngày. 30 Tôi nói với mẹ tôi:

“29 Có lẽ con sẽ nấn ná ở lại nhà cho đến khi nào mọi việc được rõ ràng hơn chút nữa.”

“Ừ phải đấy, con nên ở lại thêm ít ngày,” 31 mẹ tôi nói với giọng năn nỉ van nài.

筆者訳案：“18 Thầy ổn rồi”

Thầy tôi cứ nhắc đi nhắc lại y hệt câu đã nói với tôi lúc 20 ngắt đi hỏi 19 cuối năm ngoái. 21 Khi đó, quả thực ông có khá hơn đúng như lời đã nói. Tôi nghĩ, biết đâu 24 lần này 25 lại cũng giống như thế. 26 27 Tuy nhiên, cho dù tôi có căn vặn hỏi han đến thế nào đi nữa, bác sĩ cũng chỉ khuyên cáo là phải trông nom cẩn thận, chứ không cho biết thêm điều gì cho rõ ràng. Vì thấy bất an, nên tới tận ngày lên đường tôi vẫn 28 chẳng thấy hào hứng gì chuyên lên Tokyo cả.

“29 Để xem tình hình thế nào đã mẹ nhỉ?” tôi 30 hỏi mẹ tôi thế.

“Ừ, cứ thế đi!” 31 Mẹ tôi năn nỉ.

原文：母は父が庭へ出たり脊戸へ下りたりする元気を 32 見てゐる間丈は平気でゐる癖に、 33 斯んな事が起るとまた必要以上に心配したり気を揉んだりした。

「御前は今日 3 7 東京へ行く筈ぢやなかつたか」と父が聞いた。

「えゝ、少し延ばしました」と私が答へた。

「おれの為にかい」と父が聞き返した。

訳文 : Trước đây, khi 3 2 thầy tôi 3 4 tự mình làm ra vẻ khỏe khoắn, đi lại 3 5 một mình ngoài vườn hay tới sân sau, mẹ tôi đã tỏ ra 3 6 lạc quan không phải lỗi; nhưng bây giờ bà lại tỏ ra lo âu cuồng quýt quá chừng.

Đến chiều hôm đó, thầy tôi hỏi:

“Thế tới hôm nay mà con 3 7 vẫn chưa lên đường đi Tokyo hay sao?”

“Vâng, con đã quyết định nán lại nhà ít ngày, thầy ạ.”

“Chỉ vì thầy có phải không, con?”

筆者訳案 : Mẹ tôi 3 2 thường tỏ ra bình tĩnh khi thấy thầy tôi khỏe khoắn ra ngoài vườn hay xuống sân sau, 3 3 nhưng từ khi việc ấy xảy ra, bà lại trở nên mềm yếu lo âu thấp thỏm hơn mức bình thường.

“3 7 Thế không phải hôm nay con đi Tokyo hay sao?”, thầy tôi hỏi.

“Vâng, con định nán lại nhà ít ngày ạ.”

“Vì thầy phải không?”

原文 : 私は一寸躊躇した。さうだと云へば、父の病気の重いのを裏書するやうなものであつた。私は父の神経を過敏にしたくなかつた。然し父は私の心をよく見抜いてゐるらしかつた。

「3 8 気の毒だね」と云つて、庭の方を向いた。

訳文 : Tôi trù trù một lúc. Nếu trả lời là phải tức là tôi đã nhìn nhận rằng bệnh trạng thầy tôi nặng nề lắm lắm. Tôi muốn tránh sao cho thầy tôi càng đỡ xúc động càng hay; nhưng hình như ông đọc được ý nghĩ của tôi.

“**3 8**Thầy rất ân hận” nói rồi ông quay nhìn ra ngoài vườn.

筆者訳案 : Tôi trù trù một lúc. Nếu trả lời là phải, tức là tôi đã nhìn nhận rằng bệnh trạng thầy tôi nặng nề lắm lắm. Tôi muốn tránh sao cho thầy tôi càng đỡ xúc động càng hay; nhưng hình như ông đã hiểu thấu được tâm tư của tôi.

“**3 8**Thật tội cho con” nói rồi ông quay nhìn ra ngoài vườn.

原文 : 私は自分の部屋に這入つて、**3 9**其所に**4 0**放り出された行李を**4 1**眺めた。行李は**4 2**何時持ち出しても差支ないやうに、堅く括られた儘であつた。私は**4 3**ぼんやり**4 5**其前に立つて、又縄を解かうかと考へた。

私は**4 8**坐つた儘腰を浮かした時の**4 9**落付かない気分で、又三四日を過ごした。すると父が又卒倒した。医者は絶対に**5 1**安臥を命じた。

訳文 : Tôi trở về phòng riêng **4 1**giường mắt nhìn hành lý **4 0**trông trơ **3 9**trên sàn. Hành lý đã được buộc dây chặt chẽ, **4 2**sẵn sàng theo tôi lên đường. Tôi đứng **4 3**mơ màng **4 4**một lúc không biết là có nên tháo dây buộc ra không.

Ba bốn ngày **4 6**lặng lẽ trôi qua. **4 7**Vì phải sống trong **4 9**trạng thái vật vờ bất trắc như thế **4 8**nên tôi cảm thấy đứng ngồi không yên. Thế rồi thầy tôi lại ngất đi lần nữa. **5 0**Lần này, bác sĩ bắt ông phải hoàn toàn **5 1**ngồi yên một chỗ.

筆者訳案 : Tôi trở về phòng riêng, **4 1**liếc nhìn đống hành lý **4 0**vứt chông chờ **3 9**trong phòng. Hành lý đã được buộc dây chặt chẽ, **4 2**có thể sẵn sàng mang đi bất cứ lúc nào. Tôi đứng **4 3**đờ người ra **4 5**trước đó, nghĩ không biết có nên tháo dây buộc ra nữa hay không.

Tôi cứ 4 9 trong cái tâm trạng thấp thỏm 4 8 đứng ngồi không yên ấy, rồi ba bốn ngày nữa lại trôi qua. Thế rồi thầy tôi lại ngất đi lần nữa. Lần này, bác sĩ bắt ông phải 5 1 nằm nghỉ ngơi thư thái hoàn toàn.

原文：「5 2何うしたものだらうね」と母が父に聞こえないやうな小さな声で私に云った。母の顔は5 3如何にも心細さうであつた。私は兄と妹に電報を打つ用意をした。けれども寐てゐる父には、殆んど何の苦悶もなかつた。5 6話をする所などを見ると、風邪でも引いた時と全く同じ事であつた。其上食欲は不断よりも進んだ。5 9傍のものが、注意しても容易に云ふ事を聞かなかつた。

訳文：“5 2Làm thế nào bây giờ?” Mẹ tôi thì thảo vào tai tôi để cho thầy tôi khỏi nghe thấy. Trông bà có vẻ 5 3hãi hùng và tuyệt vọng. Tôi tính đánh điện tín cho ông anh cả và cô em gái 5 4để báo tin cho hai người hay. Nhưng thầy tôi, 5 5lúc đó đang bị bó buộc phải nằm dài trên giường, lại chẳng có vẻ gì đau đớn phiền muộn cả. 5 6Nhìn vẻ mặt và nghe lời nói của ông, người ta tưởng ông chỉ bị cảm lạnh qua loa chứ 5 7không có ốm đau gì hết. Hơn nữa, thầy tôi lại còn thấy ăn ngon miệng hơn thường lệ, chẳng bao giờ thèm để lọt tai những lời mẹ con tôi nhắc nhở can ngăn 5 8đừng có ăn quá nhiều.

筆者訳案：“5 2Chẳng biết tại làm sao nhỉ?” Mẹ tôi thì thảo vào tai tôi để cho thầy tôi khỏi nghe thấy. Trông bà 5 3có vẻ lo lắng hơn bao giờ hết. Tôi tính đánh điện tín cho ông anh cả và cô em gái. Nhưng thầy tôi nằm đó, lại chẳng có vẻ gì đau đớn phiền muộn cả. 5 6Nhìn cái cách ông nói chuyện, thì hoàn toàn giống như người bị cảm nhẹ mà thôi. Thậm chí, thầy tôi lại còn thấy ăn ngon miệng hơn thường lệ. Ông chẳng thèm để tai những lời 5 9người khác nhắc nhở.

原文：「何うせ死ぬんだから、旨いもの[6 0]でも食つて死ななくつちや」

私には旨いものといふ父の言葉が滑稽にも悲酸にも聞こえた。父は旨いものを口に入れられる都には住んでゐなかつたのである。夜に入つてかき[6 4]餅などを焼いて貰つて[6 5]ぼり／＼噛んだ。

訳文：“Đằng nào thì cũng sắp chết đến nơi” có lần ông nói, “của ngon vật lạ, [6 0] tôi muốn ăn gì thì cứ việc ăn chỉ sợ sau này không ăn được nữa.”

Tôi nghe mấy tiếng “của ngon vật lạ” trên miệng thầy tôi [6 1] làm tôi ngỡ ngàng sửng sốt, nghe vừa có vẻ buồn cười. Thầy tôi không phải là dân thị thành, đâu có biết thực sự của ngon vật lạ là những cái gì. [6 2]Thường thường, [6 3]cứ đến khuya là ông hay đòi mẹ tôi [6 4]mang bánh nếp nướng vào cho ông [6 5]ăn ngon lành, ngấu nghiến.

筆者訳案：“Đằng nào thì cũng chết, [6 0]chí ít cũng phải chén mấy thứ “của ngon vật lạ” rồi mới chết”

Tôi nghe mấy tiếng “của ngon vật lạ” của thầy tôi, thực buồn cười mà cũng thật thê thảm. Bởi, thầy tôi đâu có sống ở chốn thị thành, nơi có thể thưởng thức những món ngon vật lạ. [6 1]Tối đến, ông bảo [6 4]nướng cho mấy thứ như bánh gạo, ngò [6 5]nhai rôm rốp.

原文：「何うして斯う[6 6]渴くのかね。矢張心に丈夫の所があるのかも知れないよ」

[6 7]母は失望していゝ所に却つて頼みを置いた。其癖病氣の時にしか使はない渴くといふ昔風の言葉を、[6 8]何でも食べたがる意味に用ひてゐた。

伯父が見舞に来たとき、父は[6 9]何時迄も引き留めて帰さなかつた。淋しいからもつと居て呉れといふのが重なる理由であつたが、母や私が、食べたい[7 1]文物を食べさせないといふ不平を訴たへるのも、其目的の一つであつたらしい。

訳文：“Mẹ tôi hỏi chẳng biết vì sao thầy con lại đâm ra 6 6 đói khát đến thế?” Mẹ tôi bảo tôi. “Chắc là ông ấy vẫn còn khỏe mạnh.”

6 7 Mẹ tôi đã lấy làm điều tốt lành cái triệu chứng đáng làm cho mình thất vọng hơn hết. Tuy nhiên, bà đã dùng tiếng “đói khát” theo lối nói ngày xưa, 6 8 vừa có nghĩa là đói ăn, vừa có nghĩa là khát uống nhưng chỉ dùng khi nói đến những người ốm đau bệnh tật mà thôi.

Khi bác tôi tới thăm, 6 9 thầy tôi giữ chặt luôn ông anh lại. 7 0 Dĩ nhiên là thầy tôi muốn giữ bác tôi lại để cho mình khỏi quá cô quạnh nhưng tôi ngờ rằng còn có một lý do khác nữa: thầy tôi muốn có ai đó ngồi nghe mình than thở nỗi bất bình về việc mẹ con tôi ngại ngần không chịu để ông ăn những món ông thèm 7 2 cho đến sướng miệng.

筆者訳案：“Chẳng hiểu sao lại 6 6 thèm khát đến thế chứ? Chắc là trong người vẫn còn khỏe mạnh”.

6 7 Thay vì cứ thất vọng, mẹ tôi đã đặt hy vọng như thế. Nhưng, đó chỉ là câu chữ nói theo tục cổ là “thèm khát” và chỉ dùng khi bệnh nặng, 6 8 với ý là cái gì cũng muốn ăn.

Khi bác tôi tới thăm, thầy tôi cứ 6 9 níu giữ ở lại không cho về. Ông lấy lý do chính là buồn, nên muốn ở lại lâu hơn, nhưng hình như còn có một mục đích là muốn phàn nàn với bác tôi rằng ông 7 1 chỉ muốn ăn những thứ ông thèm, vậy mà mẹ tôi và tôi không cho.

四十六〔中 両親と私 十〕

原文：父の病気は同じやうな状態で一週間以上つゞいた。私はその間に長い手紙を九州にゐる兄宛で出した。妹へは母から出させた。私は腹の中で、恐らく是が父の健康に関して二人へ遣る最後の音信だらうと思つた。それで両方へ **7 5** 愈といふ場合には電報を打つから出て来いといふ意味を書き込めた。

訳文：Bệnh trạng thầy tôi không tăng không giảm trong hơn một tuần. Trong thời gian này, tôi viết cho anh tôi ở Kyushu một lá thư dài **7 3** và bảo mẹ tôi viết thư cho cô em gái tôi. Trong bụng nghĩ thầm có lẽ mẹ con tôi viết thư cho hai người nói về tình trạng sức khỏe thầy tôi lần này là lần cuối. Vì lẽ đó, tôi thấy cần phải báo trước họ hay là khi nào nhận được tin nhà qua điện tín thì phải tìm cách về **7 4** ngay càng sớm càng tốt.

筆者訳案：Bệnh tình của thầy tôi cứ kéo dài như thế được hơn một tuần. Trong thời gian này, tôi viết một lá thư dài cho anh tôi ở Kyushu, **7 3** còn mẹ tôi viết thư cho em gái tôi. Tôi nghĩ bụng, có lẽ đây là lần cuối mẹ con tôi viết thư cho hai người nói về tình trạng sức khỏe thầy tôi lần này là lần cuối. Vì lẽ đó, trong thư gửi cho cả hai người, tôi viết thêm cả ý rằng **7 5** trong trường hợp nguy kịch ở nhà sẽ đánh điện, khi đó phải lập tức về ngay.

原文：兄は忙がしい職にゐた。妹は妊娠中であつた。だから父の危険が眼の前に逼らないうちに呼び寄せる自由は利かなかつた。と云つて、折角都合して **7 6** 来たには来たが、間に合はなかつたと云はれるのも辛かつた。私は電報を掛ける **7 7** 時機について、人の知らない責任を感じた。

訳文：Anh tôi, công việc rất bận rộn. Em gái tôi thì đang có mang, do đó, tôi không hy vọng gì là hai người trở về nhà trừ phi thầy tôi lâm vào tình trạng nguy hiểm

ngay trước mắt. Ngược lại, chúng tôi cũng không muốn họ khó nhọc vất vả công lặn lội về nhà chỉ để thấy rằng đã về quá muộn không kịp 7 6 thấy mặt thầy tôi lần cuối. Không ai biết nổi là tôi đã nghĩ bù đầu ra làm sao về cái trách nhiệm của mình 7 7 khí đánh điện tín gọi ông anh và cô em tôi về nhà. 7 9 Ông bác sĩ mà chúng tôi lên tỉnh mời về ra tận bến xe đón chỉ nói:

筆者訳案 : Anh trai tôi công việc rất bận rộn. Em gái tôi thì đang mang thai, do đó, tôi không có lý do thích đáng gì để kêu họ về trừ phi thầy tôi đang lâm vào tình trạng nguy hiểm. Tuy nói thế nhưng, cũng thật khó xử nếu như họ mất công sắp xếp lặn lội về nhà, 7 6 nhưng đến nơi thì đã muộn. Tôi cảm thấy mình phải có trách nhiệm không mấy ai biết được, đó là xem 7 7 thời điểm nào sẽ đánh điện cho họ.

原文 : 「さう判然りした事になると私にも分りません。然し危険は何時来るか分らないといふ事丈は 7 8 承知してゐて下さい」

7 9 停車場のある町から迎へた医者は私に斯う云つた。 8 0 私は母と相談して、 8 1 其 医者の周旋で、町の病院から 8 2 看護婦を一人頼む事にした。父は枕元へ来て挨拶する白い服を着た女を見て変な顔をした。

訳文 : “Tôi không thể nói cho chắc là lúc nào ông nhà sẽ lâm nguy. Tôi chỉ có thể nói nguy hiểm có thể xảy đến bất cứ lúc nào.”

8 0 Sau khi nói lại điều này cho mẹ tôi hay, tôi quyết định xin bác sĩ phái 8 2 một cô khán hộ đáng tin cậy từ bệnh viện thành phố về nhà chúng tôi. Khi cô khán hộ trong bộ đồng phục trắng toát tới nhà và 8 3 ra mắt, thầy tôi nhìn 8 4 hàng với con mắt lạ lùng bỡ ngỡ.

筆者訳案：“Tôi cũng không biết chắc chắn khi nào sự việc sẽ xảy ra. Nhưng có điều, 7 8 gia đình nên xác định rằng nguy hiểm có thể xảy ra bất cứ lúc nào.”

7 9 Vì bác sĩ được đón từ ga xe lửa một thi trấn nhỏ, đã nói với tôi như vậy. 8 0 Sau khi trao đổi với mẹ, chúng tôi quyết định nhờ thêm 8 2 một y tá từ bệnh viện thị trấn, 8 1 thông qua vị bác sĩ ấy. Thầy tôi tỏ vẻ ngạc nhiên khi 8 4 cô y tá ấy trong bộ quần áo màu trắng tiến đến bên góid để 8 3 chào hỏi..

原文：父は死病に罹つてゐる事をとうから自覚してゐた。8 5 それでゐて、眼前にせまりつつある 8 7 死そのものには気が付かなかつた。

「今に 8 9 癒つたらもう一返 9 0 東京へ遊びに行つて見やう。人間は何時死ぬか分らない 9 2 からな。何でも遣りたい事は、 9 3 生きてるうちに遣つて置く 9 5 に限る」

訳文：tôi cũng đã biết là mình mắc chứng bệnh chết người. 8 5 Nhưng cuối cùng, khi mà cái chết đã đến trước mắt hình như thầy tôi 8 6 không còn đủ khả năng 8 7 nhân biết bệnh mình nữa. 8 8 Có lần ông nói:

“8 9 Khi nào khá hơn, ta phải lên 9 0 kinh đô một lần nữa 9 1 để hưởng thụ cho sướng cái thân mới được. Ai mà biết được khi nào mình sẽ nhắm mắt? 9 3 Trong lúc mình còn có sức, mình phải làm tất cả những việc muốn làm 9 4 kéo sau này lại hồi không kịp”

筆者訳案：Trước đó thầy tôi cũng đã biết mình mắc chứng bệnh chết người. 8 5 Thế nhưng, khi cái chết đã cận kề trước mắt, 8 7 ông không còn để ý đến nó nữa.

“Giờ mà 8 9 khỏi bệnh, thầy phải đi chơi 9 0 Tokyo lần nữa mới được. 9 2 Bởi vì, con người ai mà biết được khi nào mình sẽ nhắm mắt? 9 3 Trong lúc còn sống, 9 4 chí ít cũng phải làm cho xong những gì mình muốn làm”

原文：母は仕方なしに「9 6其時は私も一所に従れて行つて頂きませう」などと調子を合せてみた。

9 7時とすると又9 8非常に淋しがつた。

「1 0 0おれが死んだら、どうか御母さんを大事にして遣つてくれ」

訳文： Mẹ tôi chẳng thể nói gì hơn ngoại trừ đũa đầy phụ họa.

“9 6Khi nào ông đi, nhớ cho tôi đi theo với nhé.”

9 7Nhưng đôi khi, thầy tôi lại có vẻ buồn bã 9 8phi thường, 9 9dăn dò tôi mãi:

“1 0 0Khi thầy nhắm mắt đi rồi, con hãy hết lòng trông nom săn sóc mẹ con nhé.”

筆者訳案： Mẹ tôi chẳng biết làm gì hơn, chỉ hứa theo bảo “9 6Khi đó, nhớ cho tôi đi cùng với đấy”.

9 7Thế là, thầy tôi lại đâm ra 9 8buồn hẳn đi.

“1 0 0Khi nào tôi chết, hãy nhớ chăm sóc mẹ cho cẩn thận đấy”

原文：私は此「おれが死んだら」といふ言葉に一種の記憶を有つてみた。東京を立つ時、先生が奥さんに向つて何遍もそれを繰り返したのは、1 0 1私が卒業した日の晩の事であつた。私は笑を帯びた先生の顔と、1 0 2縁喜でもない耳を寒いだ奥さんの様子とを憶ひ出した。1 0 4あの時の「おれが死んだら」は単純な仮定であつた。1 0 5今私が聞くのは何時起るか分らない事実であつた。私は先生に対する奥さんの態度を学ぶ事が出来なかつた。然し口の先では何とか父を紛らさなければならなかつた。

訳文： Nghe nói câu “Khi thầy nhắm mắt đi rồi” tôi lại nhớ đến những lời nói này trong 1 0 1buổi tối ăn mừng tôi thi đậu tại nhà Tiên Sinh, lúc Tiên Sinh cứ nhắc đi nhắc lại câu nói “Khi nào anh nhắm mắt” trước mặt bà vợ. Và tôi nhớ lại nụ cười trên khuôn mặt Tiên Sinh khi ông nói đi nói lại mãi câu này đến nỗi bà vợ ông phải

bị tai lại, 1 0 3 không chịu nghe thêm và còn năn nỉ “1 0 2 Em van anh đừng nói như vậy nữa xúi quẩy lắm đấy”. 1 0 4 Vào lúc ấy, cái chết chỉ là một sự giả định mà thôi 1 0 5 chứ không như bây giờ nó là một điều có thể trở thành sự thật vào bất cứ lúc nào. Tôi không thể nào bắt chước thái độ bà vợ Tiên Sinh song vẫn thấy nhất định là mình phải nói một cái gì 1 0 6 để cho thầy tôi khỏi băn khoăn, vợ vẫn nghĩ mãi đến cái chết.

筆者訳案 : Tôi vẫn còn giữ ký ức như vậy về câu nói “khi nào tôi chết” ấy. Khi tôi rời Tokyo, 1 0 1 vào cái đêm tốt nghiệp đại học, Tiên Sinh cứ quay sang phía vợ mình mà nhắc đi nhắc lại câu ấy. Tôi lại nhớ nụ cười trên khuôn mặt của Tiên Sinh và cái cảnh bà vợ bị tai lại, 1 0 2 kêu là chẳng tốt lành gì. 1 0 4 Vào lúc đó, câu nói “khi nào tôi chết”, chỉ là một giả định đơn thuần, 1 0 5 còn câu mà tôi nghe thấy lúc này đây, lại là một sự thật chưa biết khi nào sẽ xảy ra. Tôi thì không thể nào học được cái cách biểu cảm của vợ Tiên Sinh đối với ông ấy được. Song vẫn thấy mình phải nói cái gì đó để át những suy nghĩ ngổn ngang của thầy tôi.

原文 : 「1 0 7 そんな弱い事を仰しやつちや不可せんよ。今に癒つたら東京へ遊びに入らつしやる筈ぢやありませんか。1 1 0 御母さんと一所に。今度入らつしやると屹度吃驚しますよ、変つてゐるんで。電車の新らしい1 1 2 線路丈でも大変増えてみますからね。電車が通るやうになれば自然町並も変るし、1 1 4 その上に市区改正もあるし、東京が凝としてゐる時は、まあ1 1 5 二六時中一分もないと云つて可い位です」

私は仕方がないから云はないで可い事迄喋舌つた。父はまた満足らしくそれを聞いてゐた。

訳文 : “1 0 7 Con xin thầy đừng nói như thế. 1 0 8 Xin thầy nhớ cho là thầy còn phải cố gắng chữa bệnh sao cho chóng khỏi để còn lên Tokyo rong chơi 1 0 9 hưởng thu lần nữa cho sướng tắm thân kia mà. 1 1 0 Và thầy còn phải lo cho me

con lên theo nữa chứ. Chắc rồi thầy sẽ vô cùng ngạc nhiên khi thấy Tokyo thay đổi như thế nào, 1 1 1 kể từ khi thầy lên kinh đô lần trước đến giờ. Chẳng hạn như đường xe điện 1 1 2 chạy dọc chạy ngang, đã làm bộ mặt phố xá thay đổi đến mức nào, 1 1 3 con đồ thầy biết được đấy. 1 1 4 Ngay cả các thi khu cũng đã được sắp xếp lại rồi, thầy ạ. Mình có thể nói là Tokyo ngày nay, 1 1 5 ban đêm cũng như ban ngày, chẳng bao giờ có được một giây phút yên tĩnh.”

Có lẽ vì mãi lo làm sao cho thầy tôi khuây khoả, vui lòng nên tôi đã nói nhiều hơn thường lệ và thầy tôi thì có vẻ bằng lòng.

筆者訳案：“1 0 7 Thầy không được nói những điều yếu lòng như thế. Chẳng phải thầy đã bảo bây giờ nếu khỏi sẽ làm một chuyến đi Tokyo chơi hay sao? 1 1 0 Cùng với mẹ nữa! Lần này thầy mà tới, kiểu gì thầy cũng sẽ ngạc nhiên về sự thay đổi của Tokyo cho mà xem. Chỉ riêng số 1 1 2 tuyến tàu điện mới cũng đã tăng lên rất nhiều rồi. Những nơi có tuyến tàu điện mới chạy qua, phố xá rồi cả thiên nhiên nữa cũng đều thay đổi, 1 1 4 quy hoạch phố phường cũng từ đó mà ra. Có thể nói Tokyo 1 1 5 đêm năm canh ngày sáu khác chẳng phút nào lặng yên”

Tôi chẳng có cách nào khác, nên đành nói nhiều như thế. Còn thầy tôi nghe có vẻ rất hài lòng.

原文：病人があるので自然1 1 6家の出入も多くなつた。近所にゐる親類などは、二日に一人位の割で代る／＼見舞に來た。中には比較的遠くに居て平生疎遠なものもあつた。

「1 1 7何うかと思つたら、この調子ぢや大丈夫だ。話も自由だし、だいち顔がちつとも瘠せてゐないぢやないか」など云つて帰るものがあつた。私の歸つた当時はひつそりし過ぎる程静であつた家庭が、こんな事で段々ざわ／＼し始めた。

訳文 : Nhà người bệnh, tự nhiên có nhiều 1 1 6khách khứa đến thăm. Bà con họ hàng sống gần đó, tới thăm thầy tôi đều đều, có lẽ cứ hai ngày lại có một người tìm tới. Ngay cả những người bà con sống ở xa và những người họ hàng thường ngày vẫn lạnh nhạt, xa cách với gia đình tôi, đến lúc này cũng đến thăm thầy tôi nữa.

Một người trong bọn họ, sau khi gặp thầy tôi đã nói:

“1 1 7Tôi nghĩ là ông ấy chẳng có làm sao hết đâu. Trông ông ấy khoẻ khoắn tinh táo hơn là hơn là tôi tưởng rất nhiều. 1 1 8Chắc là rồi ra ông ấy sẽ qua khỏi ngay đấy mà. Ông ấy chuyện trò đâu ra đó, nét mặt có sa sút tiêu tụy mấy đâu. 1 1 9 Ngoài người này ra còn nhiều người khác cũng nghĩ như thế về bệnh trạng thầy tôi. Căn nhà hôm tôi mới trở về, im lìm lặng lẽ đến nỗi làm cho tôi sững sốt, bây giờ trở nên rộn rịp không ngừng.

筆者訳案 : Nhà có người ốm, nên tự nhiên người 1 1 6ra vào cũng nhiều hơn. Bà con thân cận sống gần đó cứ khoảng đôi hôm lại có người thay nhau lui tới thăm nom. Trong đó có cả những người ở khá xa, bình thường ít lui tới. Có người trước khi về còn bảo “1 1 7Tưởng thế nào, chứ thế này thì không sao. Ông ấy trò chuyện vẫn bình thường, mà chẳng phải khuôn mặt vẫn đầy đặn chẳng gầy đi chút nào hay sao?”. Hôm tôi mới về, căn nhà im ắng đến lạ thường, nhưng vì mấy việc như thế này thành ra nhộn nhịp hơn hẳn.

原文 : 1 2 0その中に動かずにゐる父の病気は、たゞ面白くない方へ移つて行くばかりであつた。私は母や伯父と1 2 1相談して、とう／＼兄と妹に電報を打つた。兄からはすぐ行くといふ返事が来た。妹の夫からも立つといふ報知があつた。妹は此前懐妊した時に1 2 2流産したので、今度こそは癖にならないやうに大事を取らせる積だと、かねて云ひ越した其夫は、妹の代りに自分で出て来るかも知れなかつた。

訳文 : Và 1 2 0 thầy tôi, cái bóng hình bất động duy nhất giữa cảnh nhôn nhip mỗi ngày một sa sút trông thấy. Sau khi 1 2 1 bàn tán với mẹ và bác tôi, tôi quyết định là đã đến lúc phải đánh điện tín cho anh và em tôi về nhà. Anh tôi trả lời là sẽ trở về nhà ngay tức khắc. Em rể tôi cũng gửi về một bức điện tín nói là sẽ thu xếp về ngay. Vợ nó – em gái tôi – đã 1 2 2 đề non trong lần có mang trước đây nên nó đã 1 2 3 thề rằng sẽ làm đủ mọi cách để việc đó không xảy ra lần nữa, vì vậy chúng tôi nghĩ là có lẽ em rể tôi sẽ trở về một mình không cho vợ nó về cùng.

筆者訳案 : Trong lúc đó, 1 2 0 bệnh tình thầy tôi vẫn chẳng hề thay đổi, chỉ thấy đi theo chiều hướng chẳng lấy gì vui vẻ cả. Sau khi 1 2 1 bàn với mẹ và bác tôi, tôi quyết định đã đến lúc phải đánh điện cho anh trai và em gái. Anh tôi trả lời là sẽ đi ngay, cậu em rể cũng thông báo rằng sẽ lên đường. Em gái tôi đã bị 1 2 2 xảy thai trong lần bầu bí trước đây, nên em rể tôi mới bảo phải cẩn thận giữ gìn để tránh không quen dạ, nên chưa biết chừng nó sẽ thay vợ về một mình cũng nên.

四十七〔中 両親と私 十一〕

原文：斯うした落付のない間にも、私はまだ静かに坐る余裕を有つてゐた。偶には書物を開けて十頁もつゞけざまに読む時間さへ出て来た。一旦堅く括られた私の行李は、1 2 4何時の間にか解かれて仕舞つた。私は要るに任せて、其中から1 2 5色々なものを取り出した。私は東京を立つ時、心のうちで極めた、此夏中の日課を顧みた。私の遣つた事は此日課の三ヶ一にも足らなかつた。私は今迄も斯ういふ不愉快を何度となく重ねて来た。然し此夏程思つた通り仕事の運ばない例も少なかつた。是が1 3 0人の世の常だらうと思ひながらも私は1 3 1厭な気持に抑え付けられた。

訳文：Tuy nhiên, giữa những lúc rỗi rên, tôi vẫn còn có được những giây phút rảnh rỗi. Đôi khi tôi cũng có thì giờ đọc liền một mạch cả chục trang sách. Đồng hành lý trước đây đã gói ghém ràng buộc chặt chẽ, 1 2 4 lúc này nằm tênh hênh trên sàn nhà. Thình thoảng tôi lại 1 2 5 mò tới moi ra một cuốn sách muốn đọc. Nhìn lại tám thời khoá biểu mỗi ngày trong dịp hè mà tôi đã tự vạch ra cho mình trước khi rời Tokyo trở về tôi mới thấy là mình chỉ làm xong chừng một phần ba công việc lúc ấy 1 2 6 lẽ ra đã phải hoàn tất. 1 2 7 Nỗi bực bùi về việc mình chưa làm việc hăng hái cho lắm, vẫn là một cảm giác quen thuộc trước đây tôi hằng trải qua. Có điều là 1 2 8 từ xưa đến giờ, chưa có lúc nào tôi 1 2 9 làm việc quá ít như trong mùa hè năm nay cả. 1 3 1 Cái ý nghĩ chán chường, cho rằng có lẽ đó là một 1 3 0 sự trạng thông thường trong cuộc sống con người, đã khiến cho tôi thấy lòng nặng chình chịch.

筆者訳案：Tuy nhiên, giữa lúc rỗi rên như thế, tôi vẫn có chút thời gian ngồi tĩnh tại. Đôi khi, tôi đọc liền một mạch cả chục trang sách. Đồng hành lý trước đây được gói ghém chặt chẽ, nay 1 2 4 đã bị tháo ra chẳng hiểu từ khi nào. Cứ lúc nào cần, 1 2 5 tôi lại lôi đủ thứ trong đó ra. Lúc rời Tokyo, trong thâm tâm tôi đã dự tính nhiều lịch trình cho dịp hè này, nhưng những gì tôi đã làm được lại chưa đầy 1 phần 3 cái

lịch trình đó. Đã không biết bao lần tôi cảm thấy ngán ngẩm như lúc này. Tuy nhiên cũng trong hè này, đúng như tôi đã nghĩ mấy chuyện chẳng nên cơm cháo gì cũng ít đi. Mặc dù vẫn nghĩ đây vốn là những 1 3 0 lẽ thường của đời người, nhưng tôi vẫn cảm thấy trĩu nặng trong 1 3 1 tâm trạng đầy chán chường.

原文：私は此不快の裏に坐りながら、一方に父の病気を考へた。父の死んだ後の事を想像した。1 3 3さうして夫と同時に、先生の事を一方に思ひ浮べた。私は此不快な心持の両端に地位、教育、性格の全然異なつた二人の面影を眺めた。

訳文：Cứ ngồi ì một chỗ, buồn bực, chán nản, tôi lại nghĩ đến bệnh trạng thầy tôi. Tôi thử tưởng tượng xem một khi thầy tôi qua đời, sự thể sẽ như thế nào. 1 3 2Và một lần nữa, tôi lại thấy 1 3 3 hình ảnh Tiên Sinh bênh bồng trước mắt bên cạnh hình ảnh thầy tôi. Tôi ngắm nhìn hai hình ảnh hoàn toàn khác biệt nhau cả về địa vị, giáo dục và tính tình ấy bằng con mắt của tâm trí mình.

筆者訳案：Tôi cứ ngồi ì một chỗ trong tâm trạng buồn rầu chán nản như thế vừa nghĩ về bệnh trạng của thầy tôi. Tôi thử tưởng tượng xem một khi thầy tôi qua đời, sự thể sẽ như thế nào. 1 3 3Thế rồi khi đang nghĩ tới thầy tôi, tôi bỗng nhớ đến cả Tiên Sinh. Ở cả hai thái cực chẳng vui vẻ gì, tôi nhìn thấy hình ảnh của hai người khác nhau hoàn toàn cả về địa vị, giáo dục và tính cách.

原文：1 3 4私が父の枕元を離れて、独り取り乱した書物の中に腕組をしてゐる所へ母が顔を出した。

「1 3 5少し午眠でもおしよ。御前も嘸草臥れるだらう」

母は1 3 6私の気分を了解してゐなかつた。1 3 7私も母からそれを予期する程の子供でもなかつた。私は単簡に礼を述べた。母はまだ室の入口に立つてゐた。

「御父さんは？」と私が聞いた。

「今よく寐て御出だよ」と母が答へた。

訳文：1 3 4 Mẹ tôi ngó quanh cửa phòng tôi và thấy tôi đang khoanh tay ngồi giữa đồng sách vở vớt ngổn ngang bừa bãi; tôi vừa rời khỏi phòng bệnh thầy tôi một lát xong. Mẹ tôi nói:

“1 3 5 Sao con không chớp mắt ngủ trưa một lúc để lấy sức đi? Trông con có vẻ mệt mỏi rồi đấy.”

Bà không sao hiểu nổi là 1 3 6 tôi đâu có thấy mệt trong người; tôi chỉ thấy buồn bã chán chường mà thôi. Tuy nhiên, tôi 1 3 7 chẳng phải là thằng con trai muốn bà mẹ hiểu được tâm trạng mình. Tôi chỉ đưa đây một câu tỏ ý cảm ơn. Mẹ tôi vẫn còn nấn ná ngoài cửa phòng.

“Thầy thế nào, hở mẹ?”

“Bây giờ thầy con đang ngủ say” mẹ tôi nói.

筆者訳案：1 3 4 Tôi rời khỏi chỗ thầy tôi nằm, trong lúc đang một mình khoanh tay giữa đồng sách vở ngổn ngang, thì mẹ tôi ló đầu vào.

“1 3 5 Sao không ngủ trưa đi một lát? Trông con có vẻ mệt rồi đấy!”

Mẹ tôi đâu hiểu cho 1 3 6 tâm trạng của tôi. 1 3 7 Mà, tôi cũng không còn là đứa trẻ để mẹ đoán biết được những điều như thế. Nên chỉ đáp một câu cảm ơn ngắn gọn. Mẹ tôi vẫn đứng ở lối cửa ra vào.

“Thầy thế nào rồi, hả mẹ?” Tôi hỏi.

“Thầy con đang ngủ say rồi” mẹ tôi nói.

原文：母は突然這入つて来て私の傍に坐つた。

「1 3 8先生からまだ何とも云つて来ないかい」と聞いた。

母は其時の私の言葉を信じてみた。其時の私は先生から屹度返事があると母に保証した。然し父や母の希望するやうな返事が来るとは、其時の私も丸で期待しなかつた。1 4 0私は心得があつて母を欺むいたと同じ結果に陥つた。

「1 4 1もう一遍手紙を出して御覧な」と母が云つた。

訳文 : Bất chợt, bà bước hẳn vào phòng, ngồi bên cạnh tôi và hỏi:

“Thế con 1 3 8đã nhận được tin tức gì của Tiên Sinh hay chưa?”

1 3 9Trước khi gửi thư cho Tiên Sinh tôi đã bảo mẹ tôi là thế nào Tiên Sinh cũng trả lời và bà đã tin lời tôi nói. Tuy vậy, tôi vẫn chẳng bao giờ nghĩ là Tiên Sinh sẽ trả lời theo đúng hy vọng của thầy mẹ tôi cả. 1 4 0Thực ra, tôi đã cố ý nói dối cả hai ông bà. Mẹ tôi hỏi:

1 4 1“Sao con không viết cho ông ấy một lá thư nữa?”

筆者訳案 : Bất chợt, bà bước hẳn vào phòng, ngồi xuống cạnh tôi và hỏi:

“1 3 8Thế con vẫn chưa nhận được tin gì từ Tiên Sinh hả?”

Mẹ tôi đã tin vào những lời tôi nói lúc ấy. Khi đó tôi đã cam đoan chắc chắn rằng thế nào Tiên Sinh cũng sẽ trả lời. Thế nhưng thực ra ngay cả lúc đó bản thân tôi cũng đã không hy vọng sẽ có câu trả lời giống như thầy mẹ tôi đã kỳ vọng. 1 4 0

Kết quả là tôi trở thành kẻ lừa gạt để cho mẹ yên lòng.

“1 4 1Con thử viết cho ông ấy lá thư nữa xem sao?” Mẹ tôi bảo.

原文 : 1 4 2役に立たない手紙を何通書かうと、それが母の慰安になるなら、手数を厭ふやうな私ではなかつた。けれども斯ういふ用件で1 4 3先生にせまるのは私の苦痛であつた。私は父に叱られたり、母の機嫌を損じたりするよりも、先生から見下げられるの

を遙かに恐れてゐた。あの依頼に対して今迄返事の貰へないのも、144 或はさうした
訳からぢやないかしらといふ邪推もあつた。

訳文 : Tôi chẳng phải là thằng ngại ngùng chút công việc viết thư – dù vẫn biết rằng có 142 viết bao nhiêu lá thư cũng là vô ích – nếu việc viết thư có thể đem lại cho mẹ tôi đôi chút an ủi yên lòng; tuy nhiên nghĩ đến việc 143 phải viết thư nhờ vả Tiên Sinh tìm việc giúp mình là tôi thấy đau lòng xót dạ. Tôi còn sợ sự khinh rẻ của Tiên Sinh hơn là những lời mắng mỏ của thầy tôi hay sự buồn bực của mẹ tôi nữa. Thực thể tôi suy đoán rằng Tiên Sinh im lặng không buồn trả lời, 144 chính là vì ông đã coi rẻ tôi rồi. Tôi nói:

筆者訳案 : Nếu để mẹ tôi an lòng thì tôi cũng chẳng ngại 142 viết mấy lá thư chẳng có tác dụng gì như thế. Nhưng 143 hồi thúc Tiên sinh bằng những việc như thế này, khiến tôi thấy khổ tâm lắm. Tôi sợ cái cách nhìn khinh rẻ của Tiên Sinh hơn là những lời mắng mỏ của thầy tôi hay sự buồn bực của mẹ tôi nữa. Tôi cũng từng đoán mò rằng, việc tôi nhờ vả Tiên Sinh cho đến giờ vẫn không có hồi âm hẳn 144 hẳn cũng là vì lý do đó.

原文 : 手紙を書くのは訳はないですが、斯ういふ事は郵便ぢやとても埒は明きませんよ。
145 何うしても自分で東京へ出て、ぢかに頼んで廻らなくつちや

「だつて御父さんがあの様子ぢや、御前、何時東京へ出られるか分らないぢやないか」

「だから出やしません。癒るとも癒らないとも片付ないうちは、ちやんと斯うしてゐる積です」

「146 そりや解り切つた話だね。今にも六づかしいといふ大病人を放ちらかして置いて、誰が勝手に東京へなんか行けるものかね」

訳文：“Viết thư thì có gì khó khăn gì, nhưng thực ra, mình không thể thu xếp, những việc như thế bằng thư từ được. 1 4 5 Con phải đích thân lên Tokyo một chuyến xem sao.”

“Nhưng thầy con đang như thế này thì làm sao biết đến khi nào con mới có thể lên Tokyo được?”

“Con không có ý đi Tokyo vào lúc này đâu. Con định ở nhà cho đến khi nào hai mẹ con mình biết rõ ràng hơn về bệnh trạng thầy con đã.”

“1 4 6 Áy, mẹ cũng có ý nói như vậy đó. Ai mà có thể nghĩ đến chuyện đi Tokyo vào lúc này được, khi mà thầy con ốm nặng đến thế.”

筆者訳案：“Viết thư thì đâu có khó gì, nhưng những việc như thế này không thể chỉ qua thư từ mà xong được. 1 4 5 Kiểu gì con cũng phải tự mình đi Tokyo, mà nhờ vả trực tiếp mới được”

“Thì đấy! Tình trạng thầy anh như thế, thì biết tới khi nào anh mới đi Tokyo được chứ?”

“Thế nên con có đi đâu. Con định cứ thế này cho tới khi còn chưa ngã ngũ là thầy có khỏi hay không”

“1 4 6 Điều đó thì rõ rồi đâu cần phải nói. Giờ này ai có thể để mặc một người đang bệnh nặng như thế, mà đi Tokyo được chứ”

原文：私は始め心のなかで、何も知らない母を1 4 7 憐れんだ。然し母が何故斯んな問題を1 4 8 此ざわ／＼した際に持ち出したのか理解出来なかつた。私が父の病気を余所に、静かに坐つたり書見したりする余裕のある如くに、母も眼の前の病人を忘れて、外の事を考える丈、1 5 1 胸に空地があるのか知らと疑つた。其時「実はね」と母が云ひ出した。

訳文： Thoạt đầu, tôi cảm thấy 1 4 7 xót xa thương hại cho mẹ tôi chẳng hay biết gì hết. Nhưng rồi tôi bắt đầu tự hỏi vì cơn có gì mà mẹ tôi lại chọn một 1 4 8 lúc như thế này để nêu lại vấn đề ấy nhỉ? Riêng tôi, thỉnh thoảng tôi có thể tạm quên không nghĩ đến bệnh tình thầy tôi trong chốc lát để ngồi đọc sách hay suy nghĩ 1 4 9 trong phòng riêng vắng vẻ của mình; 1 5 0 nhưng không biết là mẹ tôi có khả năng tương tự để tạm quên ông chồng bệnh tật 1 5 2 trong chốc lát mà nghĩ đến những công việc bên ngoài hay không? Mẹ tôi lại bắt đầu nói tiếp: “Thật ra thì...”

“1 5 3 Thì tại sao a?”

筆者訳案： Ban đầu, trong thâm tâm tôi cảm thấy 1 4 7 thương cho mẹ tôi vì bà chẳng hay biết gì. Nhưng tôi chẳng hiểu nổi có làm sao bà lại lôi chuyện này ra mà nói 1 4 8 trong lúc bấn loạn thế này chứ. Tôi thỉnh thoảng cũng tạm xếp chuyện bệnh tật của thầy tôi sang một bên, rảnh rang ngồi lặng yên hoặc đem sách ra đọc, nhưng tôi vẫn phân vân không biết liệu có phải mẹ tôi 1 5 1 đang thấy trống trải điều gì, quên bẵng đi người bệnh trước mắt, mà chỉ nghĩ ngợi đến chuyện khác hay không. Đúng lúc đó mẹ tôi lại cất lời “thực ra thì...”

原文： 「実は御父さんの1 5 4 生きて御出のうちに、御前の1 5 5 口が極つたら嘸安心なさるだらうと思ふんだがね。1 5 7 此様子ぢや、とても間に合はないかも知れないけれども、1 6 0 夫にしても、まだあゝ遣つて口も慥なら気も慥なんだから、あゝして1 6 1 御出のうちに喜こばして上げるやうに親孝行をおしな」

憐れな私は親孝行の出来ない境遇にみた。私は遂に一行の手紙も先生に出さなかつた。

訳文： “Thật ra thì thầy con sẽ được an lòng biết bao nhiêu 1 5 6 nếu như bây giờ con có thể tìm được một việc làm. 1 5 8 Dĩ nhiên là bây giờ có thể là đã quá muộn rồi. 1 5 9 Nhưng con thấy đấy, thầy con vẫn còn có thể trò chuyện không khó khăn

mệt mỗi gì, đầu óc ông ấy vẫn còn hoàn toàn sáng suốt. Thế con có phải là người hiếu hạnh cố làm cho thầy con được vui lòng 1 6 1 trước khi ông ấy suy yếu hơn không?”

Khổ một nỗi là trong cảnh ngộ này tôi không sao có thể trở thành một đứa con hiếu hạnh như ý mẹ tôi mong muốn. Tôi chẳng hề viết lấy một chữ nào cho Tiên Sinh cả.

筆者訳案：“Thực ra mẹ nghĩ 1 5 4 trong lúc thầy con còn sống, con cứ 1 5 5 hết lời động viên xem sao, hẳn sẽ khiến ông ấy an tâm lắm. 1 5 7 Chứ cứ tình trạng thế này xem ra cũng chẳng kịp nữa rồi, 1 6 0 mà dù có vây đi chẳng nữa, thì con cứ làm thế đi, lời nói mà vững dạ thì tâm lý cũng sẽ vững vàng, làm như thế 1 6 1 trong lúc thầy con vẫn còn đấy để ông ấy được vui, cho trọn chữ hiếu con ạ”

Thật đáng thương cho tôi, rơi vào cảnh ngộ chẳng thể trở thành đứa con có hiếu cho được. Rốt cuộc, tôi đã chẳng viết được dù chỉ một dòng cho Tiên Sinh.

四十八〔中 両親と私 十二〕

原文：兄が帰つて来た時、父は寐ながら新聞を読んでゐた。父は平生から何を措いても新聞丈には眼を通す習慣であつたが、床についてからは、退屈のため猶更それを読みたがつた。母も私も強ひては反対せずに、成るべく病人の思ひ通りにさせて置いた。

訳文：Thầy tôi đang nằm trên giường đọc báo thì anh cả tôi về. Bình sinh thầy tôi vẫn có thói quen là không bao giờ để cho bất cứ công việc gì ngăn cản ông, ít nhất liếc nhìn qua tờ báo một cái. Bây giờ 1 6 2buồn chán chẳng có việc gì làm lại phải nằm bẹp trên giường 1 6 3kể đã quá lâu, thầy tôi lại càng ham dán mắt vào tờ báo hơn bao giờ hết. Cả mẹ tôi lẫn tôi, chẳng ai muốn phản đối quyết liệt vì nghĩ rằng đã đến nỗi này thì tốt hơn hết là cứ để cho người bệnh được làm theo ý thích của mình.

筆者訳案：Lúc anh tôi về, thầy tôi đang nằm trên sàn đọc báo. Bình sinh thầy tôi vẫn có thói quen là, dù có bận mấy đi chẳng nữa ít nhất cũng phải liếc mắt qua tờ báo một cái. Từ khi nằm bẹp trên sàn buồn chán, ông lại càng ham đọc hơn. Cả mẹ tôi lẫn tôi đều không muốn phản đối quyết liệt, thôi thì cứ để cho người bệnh được làm theo ý thích của mình.

原文：「さういふ元気なら結構なものだ。余程悪いかと思つて来たら、大変好いやうぢやありませんか」

兄は斯んな事を云ひながら1 6 4父と話をした。其賑やか過ぎる調子が私には却つて不調和に聞こえた。それでも父の前を外して私と差し向ひになつた時は、寧ろ沈んでゐた。

「新聞なんか読ましちや不可なかないか」

「私もさう思ふんだけど、読まないで承知しないんだから、仕様がな」

訳文：Anh tôi nói với thầy tôi:

“Con lấy làm mừng là thầy cũng vẫn còn được mạnh khỏe như thế này. Con về nhà, cứ tưởng thầy phải ốm nặng lắm, song xem ra thầy có vẻ tươi tỉnh, khỏe khoắn lắm mà!”

Tôi thấy anh tôi có vẻ hỉ hả quá độ và giọng nói vui vẻ của anh có vẻ lạc điệu, không đúng chỗ; nhưng 1 6 5 một lát sau, khi rời thầy tôi ra ngồi với tôi, anh tôi, có giọng buồn bã hơn nhiều:

“Thầy chẳng nên đọc báo như thế, có phải không chú?”

“Vâng, em cũng nghĩ 1 6 6 là thầy chẳng nên đọc báo nhiều như thế nhưng biết làm thế nào bây giờ? Thầy cứ nằng nặc đòi đọc cho kì được mới thôi.”

筆者訳案：“Con lấy làm mừng là thầy vẫn còn được mạnh khỏe như thế này. Con về nhà, cứ tưởng thầy phải ốm nặng lắm, song xem ra thầy vẫn có vẻ tươi tỉnh, khỏe khoắn lắm mà!”

Anh tôi nói với thầy tôi như vậy rồi tiếp tục 1 6 4 chuyện trò với ông. Tôi thấy giọng điệu hỉ hả thái quá đó của anh có vẻ lạc điệu, không đúng chỗ. Thế nhưng, khi rời khỏi chỗ thầy quay sang ngồi với tôi, anh lại buồn rĩ xuống.

“Chẳng phải là thầy không nên đọc báo như thế hay sao?”

“Vâng, em cũng nghĩ như thế. Nhưng không cho đọc thầy không chịu ấy chứ, biết làm sao được”

原文：兄は私の1 6 7弁解を黙つて聞いてゐた。やがて、「1 6 8能く解るのかな」と云つた。兄は父の理解力が病気のために、平生よりは余程鈍つてゐるやうに1 6 9観察したらしい。

「170そりや慥です。私はさつき171二十分許枕元に坐つて色々話して見たが、調子の狂つた所は少しもないです。あの様子ぢやことによると未だ中々持つかも知れませんよ」

訳文： Anh tôi lặng lẽ ngồi nghe tôi 167biên giải rồi nói:

“168Anh tự hỏi không biết là thầy có còn hiểu được những cái mình đang đọc hay không?”

Anh tôi có vẻ như đã 169quan sát kỹ càng và đi đến kết luận là đầu óc thầy tôi đã bị căn bệnh làm cùn nhụt khá nhiều rồi. Tôi đáp:

“170Chắc chắn là thầy còn hiểu rõ cả mà. Đấy, vừa mới lúc nãy đó thôi em đã nói với thầy đủ mọi thứ chuyện trong hàng 171hai mươi một phút 172chứ có ít ỏi gì. Rõ ràng là thầy hoàn toàn tỉnh táo, sáng suốt. Cứ cái đà này không chừng thầy còn có thể ở lại với chúng mình một thời gian khá lâu nữa đấy.”

筆者訳案： Anh tôi lặng im nghe tôi 167giải thích, rồi mới bảo: “168chẳng biết thầy có hiểu không nhỉ?”. Có vẻ như anh tôi đã 169quan sát thấy đầu óc thầy tôi bị căn bệnh làm cùn nhụt đi khá nhiều so với mọi ngày.

“170Điều đó thì hẳn thế rồi. Lúc nãy, em vừa ngồi bên giường, nói thử đủ thứ chuyện với thầy suốt 171hai mươi phút, mà thầy chẳng có chút nào tỏ ra mệt mỏi. Cứ với trạng thái đó chắc hẳn thầy còn có thể nói chuyện được lâu hơn nữa cơ.”

原文： 兄と前後して着いた妹の夫の意見は、我々よりもよほど樂觀的であつた。父は彼に向つて妹の事をあれこれと尋ねてみた。「身体が身体だから無暗に汽車になんぞ乗つて揺れない方が好い。無理をして見舞に来られたりすると、却つて此方が心配だから」と云

つてみた。「なに今に治つたら赤ん坊の顔でも見に、久し振に此方から出掛るから差支ない」とも云つてみた。

訳文 : Em rẻ tôi về tới nhà sau anh cả tôi một chút còn có vẻ lạc quan hơn chúng tôi nhiều. Thầy tôi hỏi han rất kỹ về em gái tôi và nói:

“Bụng mang dạ chứa như nó tránh những chuyến đi khó nhọc như đi tàu hỏa là phải lắm rồi. Nếu như nó chẳng quản khó nhọc mà về thăm thầy thì cũng chỉ tổ làm cho thầy thêm lo lắng mà thôi 1 7 3chứ thầy chẳng vui lòng được đâu.” Thầy tôi còn nói tiếp:

“Rồi đây, khi nào khá hơn, thầy sẽ đích thân đi thăm nó và ngắm nhìn cháu bé 1 7 4cho nó con mắt một phen chứ!”

筆者訳案 : Em rẻ tôi về tới nhà sau anh cả tôi một chút, xem chừng còn có vẻ lạc quan hơn chúng tôi. Thầy tôi quay sang hỏi han chuyện này chuyện nọ về em gái tôi, và bảo: “Bụng mang dạ chứa như nó tránh những chuyến tàu hỏa rung lắc như thế là phải lắm rồi. Nếu nó chẳng quản vất vả mà về thăm thầy thì trái lại càng khiến cho thầy thêm lo lắng mà thôi”. Thầy tôi nói tiếp: “Rồi đây khi nào khỏi bệnh, cũng lâu rồi mà, thầy sẽ đích thân đi xem mặt em bé”.

原文 : 乃木大将の死んだ1 7 5時も、父は一番さきに新聞でそれを知った。

「1 7 6大変だ大変だ」と云った。

何事も知らない私達は此突然な言葉に驚ろかされた。

「あの時は愈頭が変になつたのかと思つて、ひやりとした」と後で兄が私に云った。

「私も実は驚ろきました」と妹の夫も同感らしい言葉つきであつた。

訳文 : Thầy tôi là người đầu tiên đọc trên báo tin cái chết của đại tướng Nogi¹ ông kêu lên:

“176 Ghê gớm quá! Ghê gớm quá!”

¹ Đại tướng Nogi (1771849-1812) đại tướng lục quân, được phong tước Bá, lập nhiều chiến công 178hiếm hách trong hai trận 179Nhật Trung và Nhật Nga chiến tranh, đã cùng bà vợ tuân tiết theo Thiên hoàng vào đúng ngày tổ chức đám tang Thiên Hoàng Minh Trị - ND.

Chúng tôi chưa ai đọc nên đều sững sờ kinh ngạc trước những lời kêu than đột ngột này. Sau đó, anh tôi bảo tôi:

“Lúc ấy anh thực sự nghĩ đến thầy đã hóa điên.”

“Thú thực em kinh ngạc không kém gì anh cả.” Em rě tôi cũng biểu đồng tình.

筆者訳案 : 175Cả khi đại tướng Nogi¹ chết, thầy tôi cũng là người đầu tiên biết tin qua báo chí.

“176 Không xong rồi, không xong rồi!”

¹ Đại tướng Nogi (1771849-1912) đại tướng lục quân, được phong tước Bá, lập nhiều chiến công 178hiếm hách trong hai trận 179chiến tranh Nhật Trung và Nhật Nga, đã cùng vợ tuân tiết theo Thiên hoàng vào đúng ngày đưa tang Thiên Hoàng Minh Trị - ND.

Chúng tôi chẳng biết chuyện gì, nên đều giật mình kinh ngạc bởi tiếng kêu đột ngột ấy. Sau đó, anh tôi mới bảo tôi rằng:

“Lúc ấy anh cứ tưởng thầy đã hóa điên chứ? Sợ chết đi được”.

Cậu em rể tôi cũng tỏ ra đồng tình: “Thú thực em cũng giết hết cả mình”.

原文：其頃の新聞は実際田舎ものには日毎に待ち受けられるやうな180記事ばかりあつた。私は父の枕元に坐つて鄭寧にそれを読んだ。読む時間のない時は、そつと182自分の室へ持つて来て、残らず眼を通した。私の眼は183長い間、軍服を着た乃木大将と、それから官女見たやうな服装をした其夫人の姿を忘れる事が出来なかつた。

訳文：Dạo đó, báo chí đăng đầy những 180 tin tức khác thường khiến miền quê chúng tôi ai ai cũng nóng lòng chờ đợi báo đến. Tôi thường ngồi đọc báo ngay bên giường thầy tôi, 181 cố tránh sao cho khỏi bị quấy rầy, hoặc nếu không tránh được, 182 tôi thường lảng lảng lên về phòng riêng, đọc hết tờ báo từ đầu đến cuối. Hình ảnh đại tướng Nogi trong bộ quân phục và bà vợ ông ăn mặc như một nữ quan 184 cứ ám ảnh tôi mãi không sao phai nhạt.

筆者訳案：Báo chí dạo đó toàn những 180 tin bài khiến cánh nhà quê ai cũng trông đợi mỗi ngày. Tôi ngồi bên gối thầy tôi, đọc những tin bài đó một cách cẩn thận. Khi không có thời gian để đọc, 182 tôi lảng lẽ mang về phòng mình, xem lướt qua một lượt từ đầu đến cuối. Trong mắt của tôi, 183 suốt thời gian dài, hình ảnh đại tướng Nogi mặc quân phục và phu nhân của ông trong bộ quần áo giống như một nữ quan, không thể nào phai nhạt.

原文：185悲痛な風が田舎の隅迄吹いて来て、眠たさうな樹や草を震はせている最中に、突然私は一通の電報を先生から受取つた。洋服を着た人を見ると犬が吠えるやうな所では、一通の電報すら大事件であつた。それを受取つた母は、果して驚ろいたやうな様子をして、わざ／＼私を人のあない所へ呼び出した。

「何だい」と云つて、188私の封を開くのを傍に立つて待つてゐた。

訳文： 185 Cái tin bị thương này làm chúng tôi ai nấy đều thấy xót xa lòng da
chẳng khác gì một luồng gió độc đã đánh thức cây cỏ đang ngủ say im lìm trong
một xó miền quê xa xôi hẻo lánh. 186 Tin ấy chưa phai mờ thì tôi đột nhiên nhận
được một bức điện của Tiên Sinh. Ở một nơi mà mỗi khi có một người mặc Âu
phục đi qua là chó sủa ầm ĩ, thì việc nhận được một bức điện tin thực quả là một
biến cố lớn lao. Mẹ tôi ra nhận bức điện hình như cũng thấy là phải gọi tôi ra một
chỗ vắng vẻ không người 187 rồi mới trao cho tôi bức điện tin đó. 188 Chẳng
cần phải nói là mẹ tôi trong khi tôi mở bức điện ra, vừa nói:

“Cái gì thế? Việc gì thế, con?”

筆者訳案： 185 Giữa lúc cơn gió bị thương thổi tới tận xó xỉnh làng quê, đánh
thức cỏ cây đang ngủ say, thì đột nhiên tôi nhận được một bức điện tin từ Tiên
Sinh. Ở một nơi mà mỗi khi có ai đó mặc âu phục đi ngang qua là chó sủa ầm ĩ lên,
thì việc nhận được một bức điện tin quả thực là một điều to tát. Mẹ tôi là người
nhận bức điện, cũng tỏ ra ngạc nhiên, nên đã cố ý gọi tôi ra chỗ vắng không có ai,
mà hỏi:

“Gì vậy?” 188 Me tôi đứng bên cạnh đợi tôi mở bức điện.

原文：電報には189一寸会ひたいが来られるかといふ意味が簡単に書いてあつた。私
は首を傾けた。

「屹度御頼もうして置いた口の事だよ」と母が推断して呉れた。

訳文： Bức điện chỉ vồn vện có một câu bảo rằng Tiên Sinh 189 muốn tôi lên gặp
ông ngay, liệu tôi có thể lên cho ông gặp mặt được không?” Tôi cúi đầu 190 suy
đoán lung tung. Mẹ tôi bàn góp:

“Mẹ chắc ông ấy muốn gặp con về việc con nhờ ông ấy tìm cho việc làm”.

筆者訳案 : Bức điện chỉ có mấy ý đơn giản rằng 1 8 9 liêu tôi có thể lên gặp ông một chút được không. Tôi cúi đầu suy nghĩ.

“Chắc là việc con nhờ ông ấy rồi” Mẹ tôi đoán.

原文 : 1 9 1 私も或は左右かも知れないと思つた。1 9 2 然しそれにしては少し変だとも考へた。兎に角兄や1 9 3 妹の夫迄呼び寄せた私が、父の病気を打遣つて、東京へ行く訳には行かなかつた。私は母と相談して、1 9 5 行かれないといふ返電を打つ事にした。出来る丈簡略な言葉で父の病気の危篤に陥りつゝある旨も付け加へたが、夫でも気が済まなかつたから、委細手紙として、細かい事情を其日のうちに認ためて郵便で出した。頼んだ位地の事とばかり信じ切つた母は、「本当に間の悪い時は仕方のないものだね」と云つて残念さうな顔をした。

訳文 : 1 9 1 Tôi nghĩ có thể mẹ tôi đoán đúng 1 9 2 nhưng thực khó mà tin được rằng Tiên Sinh lại muốn gặp tôi chỉ vì mỗi một lẽ ấy thôi. Dù sao đi nữa tôi là đứa đã đánh điện gọi anh cả và 1 9 3 em gái tôi về nhà bây giờ tôi thực khó mà có thể rời bỏ 1 9 4 ông bố đang ốm đau vật vờ như ngọn đèn trước gió để lên Tokyo được.

Sau khi bàn bạc với mẹ tôi, tôi định sẽ đánh điện tín cho Tiên Sinh 1 9 5 nói rằng mình không thể ra đi vào lúc này được. Tôi giải thích gọn ghẽ mấy lời rằng bệnh trạng thầy tôi mỗi lúc một nguy kịch thêm. Tuy vậy, 1 9 6 tôi vẫn thấy là sau này phải giải thích rõ ràng đầy đủ hơn thế nữa; vì thế, cũng ngày hôm đó, sau khi gửi điện tín đi rồi, tôi lại viết thêm cho Tiên Sinh một lá thư nữa kể sự tình cho rõ ngọn ngành. Mẹ tôi đĩnh ninh trong đầu óc là 1 9 7 Tiên Sinh hẳn đã thu xếp cho tôi một chỗ làm xứng đáng, theo đúng ý tôi nhờ cậy, vì vậy bà đã nói với giọng tiếc rẻ ra mặt: “thật tiếc quá đi thôi! Sao lại nhờ vào đúng lúc này kia chứ!”

筆者訳案 : 191 Tôi cũng nghĩ biết đâu lại đúng như thế. 192 Nhưng, cũng thấy có gì đó không được bình thường. Mà nói gì đi nữa, thì chính tôi là người đã đánh điện gọi anh trai và 193 em rể tôi về, nên tôi không thể bỏ mặc bệnh tình của thầy tôi mà đi Tokyo cho được. Sau khi bàn bạc với mẹ, 195 tôi quyết định sẽ đánh điện trả lời là không đi. Mặc dù tôi đã thêm vào đó mấy lời giải thích ngắn gọn rằng đó là vì bệnh trạng của thầy tôi mỗi lúc một nguy kịch, nhưng vẫn cảm thấy không được an tâm, nên cùng ngày hôm đó tôi lại viết thêm một lá thư chi tiết nữa, kể rõ ngọn ngành cho Tiên sinh. Mẹ tôi thì chỉ tin và nghĩ tới những gì đã nhờ vả, khuôn mặt bà lộ vẻ đáng tiếc bảo rằng: “thật tiếc quá! Sao lại nhè vào đúng lúc này kia chứ!”

四十九〔中 両親と私 十三〕

原文：私の書いた手紙は可なり長いものであつた。母も私も今度こそ先生から何とか云つて来るだらうと考へてみた。すると手紙を出して二日目にまた電報が私宛で届いた。それには198来ないでもよろしいといふ文句だけしかなかつた。私はそれを母に見せた。

「大方手紙で何とか云つてきて下さる積だらうよ」

199母は何処迄も先生が私のために衣食の口を周旋して呉れるものと許解釈してゐるらしかつた。私も或は左右かとも考へたが、先生の平生から推して見ると、何うも変に思はれた。「先生が口を探してくれる」。これは有り得べからざる事のやうに私には見えた。

「兎に角私の手紙はまだ向へ着いてゐない筈だから、201此電報は其前に出したものに違ないですね」

訳文：Lá thư tôi viết thật là dài. Cả hai mẹ con tôi đều nghĩ bụng thế nào lần này Tiên Sinh cũng viết thư trả lời. Thế rồi hai ngày sau khi gửi thư đi tôi lại nhận được một bức điện tín khác. 198Bức điện chỉ gọn thon lỏn có mỗi một câu chẳng có gì khác nữa. Tôi đưa bức điện tín cho mẹ tôi xem, bà nói:

“Mẹ nghĩ ông ấy thế nào cũng sẽ viết thư nói về việc ấy với con” 199 me tôi dường như chẳng bao giờ nhận ra rằng khi gửi bức điện tín đầu tiên cho tôi, Tiên Sinh đã nghĩ đến một chuyện gì khác chứ không phải là việc làm ăn của tôi trong tương lai; tuy nghĩ bụng có lẽ mẹ tôi nghĩ đúng 200nhưng tôi đành cho là Tiên Sinh chẳng có đáng về gì muốn tốn công tìm công ăn việc làm cho tôi cả. Tôi vừa nói vừa trở tay vào bức điện tín thứ hai:

“Dĩ nhiên là Tiên Sinh chưa thể nhận được lá thư của con, 201vì thế ông ấy mới gửi thêm bức điện tín này...”

筆者訳案 : Lá thư tôi viết thật dài. Cả hai mẹ con tôi đều nghĩ bụng thể nào lần này Tiên Sinh cũng sẽ viết thư trả lời. Thế rồi sau khi gửi thư được hai ngày, tôi lại nhận được một bức điện tín khác. Trên đó chỉ có mỗi câu ý nói rằng tôi 198 không cần đến nữa cũng được. Tôi đưa bức điện tín cho mẹ tôi xem, bà bảo:

“Chắc hẳn ông ấy viết thư định nói sẽ làm gì đó giúp cho con ấy mà”

199 Mẹ tôi lúc nào cũng thế, chỉ nghĩ được mỗi một điều rằng Tiên sinh sẽ đôn đáo lo cho miếng cơm manh áo của tôi. Tôi cũng nghĩ biết đâu lại như thế, nhưng nhìn từ tính cách của Tiên sinh mà nói, thì điều này quả là lạ. “Tiên sinh sẽ tìm cửa ra cho tôi” - Tôi nghĩ không thể có việc như thế được.

“Chí ít thì, thư của con chưa thể nào tới được chỗ Tiên Sinh, cho nên 201 chắc chắn là ông ấy đã gửi bức điện này từ trước khi nhận được nó”

原文 : 私は母に向つて斯んな分り切つた事を云つた。母は又尤もらしく思案しながら「左右だね」と答へた。私の手紙を読まない前に、先生が此電報を打つたといふ事が、203 先生を解釈する上に於て、何の役にも立たないのは知れてゐるのに。

訳文 : 202 Me tôi chăm chú lắng nghe trong lúc tôi nêu ra sự kiện rành rành trước mắt này. Sau một lúc suy nghĩ thực chín, bà mới nói:

“Ừ, chắc là thế đó” Rõ ràng là việc Tiên Sinh gửi bức thư điện tín thứ hai trước khi đọc lá thư của tôi 203 vẫn không cho mình hiểu được tại sao ông phải gửi những bức điện này cả.

筆者訳案 : Tôi quay sang mẹ phân tích điều hơn lẽ phải như thế. Mẹ tôi cũng cảm thấy có lý nên trả lời “Ừ, đúng thế thật”. Việc Tiên sinh đánh bức điện này trước khi đọc thư của tôi, 203 sẽ giúp mẹ tôi hiểu được rằng những điều đã suy đoán về Tiên sinh chẳng đem lại lợi ích gì, vậy mà...

原文：其日は丁度主治医が町から院長を連れて来る筈になつてみたので、母と私はそれぎり此事件に就いて話をする機会がなかつた。二人の医者は立ち合の上、病人に浣腸などをして **208** 帰つて行つた。

訳文：Suốt ngày hôm ấy, chúng tôi không đả động gì đến câu **204** chuyện Tiên Sinh cùng những bức điện tín của ông nữa vì **205** cả nhà đang trông chờ ông bác sĩ **206** quen sắp tới cùng bác sĩ trưởng bệnh viện thành phố **207** tôi nhớ là sau khi khám bệnh thầy tôi, cả hai ông đều quyết định là cần phải đem rửa ruột người bệnh.

筆者訳案：Vì hôm ấy rơi đúng vào ngày bác sĩ điều trị đưa ông viện trưởng từ thị trấn đến, nên mẹ con tôi không có cơ hội trở lại câu chuyện đang dở dang ấy nữa. Hai bác sĩ cùng hội chẩn, sau khi làm các thao tác như rửa ruột cho bệnh nhân xong, **208** thì ra về.

原文：父は医者から安臥を命ぜられて以来、**209** 両便とも寐たまゝ他の手で始末して貰つてゐた。**210** 潔癖な父は、最初の間こそ甚しくそれを忌み嫌つたが、身体が利かないので、已むを得ずいや／＼床の上で用を足した。**211** それが病気の加減で頭がだん／＼鈍くなるのか何だか、日を経るに従つて、無精な排泄を意としないやうになつた。**212** たまには蒲団や敷布を汚して、傍のものが眉を寄せるのに、**213** 当人は却つて平気でゐたりした。**214** 尤も尿の量は病気の性質として、極めて少なくなつた。医者 はそれを苦にした。食慾も次第に衰へた。たまに何か欲しがつても、**215** 舌が欲しがる丈で、咽喉から下へは極僅しか通らなかつた。好な新聞も手に取る氣力がなくなつた。枕の傍にある老眼鏡は、何時迄も黒い鞆に納められた儘であつた。子供の時分から仲の好かつた作さんといふ今では**217** 一里ばかり隔つた所に住んである人が見舞に来た時、父は「あゝ作さんか」と云つて、どんよりした眼を作さんの方に向けた。

訳文 : Từ hôm bác sĩ bắt phải nằm im trên giường thầy tôi mới đầu thấy hết sức khó chịu là 2 0 9 không thể ra nhà sau đi tiêu đi tiểu, nhưng dần dần 2 1 0 ông bố có tính sạch sẽ đến bệnh hoạn của tôi dường như không còn làm chủ được thân thể mình nữa khi chứng bệnh trở nặng, ông cứ nằm ì trên giường mà làm việc bài tiết, khiến 2 1 1 quần áo chần mền đều hôi hám bẩn thỉu 2 1 3 mà vẫn không thấy gương ngưng khó chịu gì hết. Dần dà thầy tôi cũng không còn muốn ăn uống gì nữa. Ngay cả khi muốn ăn một món gì 2 1 5 thầy tôi cũng thấy là miếng lưỡii tuy thêm nhưng cuống họng cứ nghẹn cứng, chỉ nuốt được miếng ăn hết sức khó khăn và lần nào cũng nuốt được chút xíu mà thôi. 2 1 6 Sức khỏe thầy tôi sa sút trông thấy. Ngay tới cái thú đọc báo trước kia mạnh mẽ là thế, đến bây giờ cũng đã không còn. Đôi kính lão trước kia vẫn thường để bên cạnh gối, lúc này luôn luôn nằm trong cái bao kính màu đen. Khi một người bạn từ thuở nhỏ của thầy tôi mà cả nhà đều gọi là chú Saku - vốn ở cách nhà chúng tôi chừng 2 1 7 một dặm đường - đến thăm thầy tôi chỉ đưa đôi mắt đờ đẫn nhìn về phía bạn mà nói “Ồ, chú Saku đấy ư?”

筆者訳案 : Thầy tôi từ sau hôm bị bác sĩ bắt phải nằm yên, thì 2 0 9 cả chuyện đại tiện, tiểu tiện đều phải nằm một chỗ mà nhờ tay người khác giúp. 2 1 0 Thầy tôi vốn tính sạch sẽ, nên thời gian đầu ông thấy ghét vô cùng điều đó, nhưng vì lực bất tòng tâm, nên sự chẳng đành ông phải giải quyết ngay trên giường. 2 1 1 Thế rồi chẳng biết có phải do bệnh tình tăng giảm khiến đầu óc ông lữ lẫn dần đi hay thế nào đó, mà cứ mỗi ngày qua, ông lại càng trở nên mất ý thức về việc bài tiết bừa bãi nữa. 2 1 2 Tình thoảng ông làm bần cả chần với đêm khiến mọi người xung quanh phải nhăn mặt lại, ấy vậy mà 2 1 3 chính ông lại tỏ ra bình thường như không có gì. 2 1 4 Nhất là lượng nước tiểu, do chứng bệnh nên ông ít đi hơn bao giờ hết. Ông bác sĩ cũng phải bận tâm về điều đó. Dần dà thầy tôi cũng chẳng thiết ăn uống gì nữa. Tình thoảng ông có thêm cái gì đó, 2 1 5 thì cũng chỉ là cái lưỡii

nó thèm, chứ từ cổ hong trở xuống, ông chỉ nuốt trôi được chút ít. Ngay cả tờ báo ưa thích ông cũng không còn sức để cầm lấy nữa. Cặp kính lão để bên cạnh gối, giờ đây được cất nguyên trong chiếc bao kính đen. Khi chú Saku, bạn thân thuở nhỏ của thầy tôi, người sống cách chỗ chúng tôi 2 1 7 chừng một lý (~3.93km) tới thăm, thầy tôi chỉ hướng đôi mắt lơ đãng về phía bạn mà nói “Ồi, anh Saku đấy à?”.

原文：「作さんよく来て呉れた。作さんは丈夫で羨ましいね。己はもう駄目だ」

「そんな事はないよ。御前なんか子供は二人とも大学を卒業するし、少し位病気になつたつて、申し分はないんだ。おれを御覧よ。かゝあには死なれるしさ、子共はなしさ。たゞ斯うして生きてゐる丈の事だよ。2 1 9 達者だつて何の楽しみもないぢやないか」

訳文：“Chú đến thăm tôi thực là quý hóa quá. Trông thấy chú mạnh khỏe mà tôi thèm 2 1 8 còn cái thân tôi thì chẳng còn trông mong gì được nữa rồi!...”

“Ấy anh sao lại nói thế! Anh tuy có đau yếu thực đấy nhưng có gì mà phải phàn nàn đâu. Anh có hai đứa con trai đều đã tốt nghiệp đại học cả rồi, có phải thế không nào? Thử nhìn tôi đây này. Vợ thì chết từ đời tám hoành nào rồi, con cái thì chẳng có lấy một mống; 2 1 9 có thể là tôi đang được khỏe mạnh thực đấy nhưng có trông đợi được niềm vui nào trong mai sau đâu”

筆者訳案：“Anh đến thăm tôi thực là quý hóa quá. Trông thấy anh mạnh khỏe mà tôi thèm, chứ tôi thì không xong rồi!”

“Làm gì có chuyện đó. Anh có hai đứa con đều đã tốt nghiệp đại học, có chút bệnh tật thôi thì ăn nhằm gì. Xem tôi đây này, bà ấy cũng chết rồi, con cái thì chẳng có, tôi cũng chỉ biết sống như thế này thôi, 2 1 9 khỏe mạnh thì có đấy nhưng nào có vui đâu”.

原文：浣腸をしたのは作さんが来てから二三日あとの事であつた。父は医者の御蔭で大変楽になつたといつて喜こんだ。2 2 0少し自分の寿命に対する度胸が出来たといふ風に機嫌が直つた。傍にゐる母は、それに2 2 1釣り込まれたのか、病人に気力を付けるためか、先生から電報のきた事を、恰も私の位置が父の希望する通り東京にあつたやうに話した。傍にいる私はむづがゆい心持がしたが、母の言葉を遮る訳にも行かないので、黙つて聞いてゐた。病人は嬉しさうな顔をした。

訳文：Hai ba ngày sau khi chú Saku tới thăm, thầy tôi được bác sĩ rửa ruột. Ông có vẻ bằng lòng lắm, nói rằng nhờ mấy ông bác sĩ mà mình thấy dễ chịu. Thầy tôi trở nên vui tươi hơn nhiều, dường như đã lấy lại được niềm tin là 2 2 0có thể kéo dài thọ mạng của mình. Chẳng hiểu là mẹ tôi 2 2 1tương làm là thầy tôi lấy lại được khí lực thật sự hay là muốn cố gắng làm cho thầy tôi được vui lòng, bà đã kể lại cho ông nghe chuyện những bức điện mà Tiên Sinh đã gửi cho tôi, làm như thể Tiên Sinh đã tìm cho tôi một chỗ làm xứng đáng ở Tokyo, đúng với sự mong ước của thầy tôi vậy. Lúc ấy, tôi đang ngồi cạnh mẹ tôi, tuy cảm thấy khó chịu vô cùng nhưng tôi không sao tìm cách ngắt lời mẹ tôi được đành ngồi im 2 2 2nghe bà nói luận thuyên. Người bệnh có vẻ rất vui lòng.

筆者訳案：Hai ba ngày sau khi chú Saku tới thăm, thầy tôi được bác sĩ rửa ruột. Ông có vẻ vui lắm, nói rằng nhờ có bác sĩ mà mình thấy dễ chịu. Tâm trạng ông phần chần trở lại, cứ như thể ông đã 2 2 0lấy được can đảm đối mặt với tuổi thọ của mình. Chẳng hiểu là mẹ tôi đã 2 2 1bi lồi kéo vào chuyện đó, hay chỉ để khích lệ cho người bệnh, mà bà kể về bức điện từ Tiên sinh, cứ như thể tôi đã có một vị trí ở Tokyo đúng như sự mong mỏi của thầy tôi vậy. Ngồi bên cạnh tôi cũng cảm thấy ngứa ngáy khó chịu, nhưng không sao ngắt lời mẹ tôi được, nên chỉ im lặng mà nghe. Người bệnh thì có vẻ vui ra mặt.

原文：「そりや結構です」と妹の夫も云った。

「2 2 3何の口だかまだ分らないのか」と兄が聞いた。

2 2 4私は今更それを否定する勇気を失った。自分にも何とも訳の分らない曖昧な返事をして、わざと席を立つた。

訳文：“Thế thì hay quá!” Em rẻ tôi nói

“2 2 3Nhưng liệu chú đã biết việc làm ấy là việc gì chưa?” Anh cả tôi hỏi.

2 2 4Muốn phủ nhận nhưng thực đã quá châm mát rồi. Tôi không có đủ can đảm mà nói ra sự thực, đành trả lời một cách mơ hồ - mơ hồ đến nỗi chính tôi cũng không hiểu rõ ý nghĩa lời nói của mình nữa. Rồi tôi đứng dậy, bước ra khỏi phòng ngay.

筆者訳案：“Thế thì hay quá!” Em rẻ tôi nói.

“2 2 3Nhưng chú vẫn chưa biết là việc gì hả?” Anh cả tôi hỏi.

2 2 4Giờ thì tôi không còn dũng khí để phủ nhận điều đó nữa. Tôi đành trả lời một cách mơ hồ, mơ hồ đến nỗi cả chính tôi cũng không hiểu là gì, và cố ý rời khỏi chỗ ngồi.

【付記】

本文の引用は、『漱石全集 第九巻』（岩波書店 1994）、並びに夏目漱石著、Đỗ Khánh Hoàn & Nguyễn Tường Minh 訳 “*Nỗi lòng*”（ハノイ、文学界出版社 2011）によるが、ルビは省略した。

日本語作品ベトナム語訳一覧 (一部)

No	著作	ベトナム語	原作	翻訳者	出版社	出版年 (翻訳年)
1	Abe Kōbō	Bon Chiêm Đông (Chimnyusha, 1951)	關入者	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/BonChiemDong.htm	2008
2	Abe Kōbō	Cuộc đời của nhà thơ (Shijin no Shogai)	レ Ngoc Thảo	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/LN/ThaoCuocdoi.cua.nha.tho.htm	-
3	Abe Kōbō	Chiếc thuyền Nô-E (Noe no hakobune)	レ Ngoc Thảo	Cung Điền	-	-
4	Abe Kōbō	Hoàng Loan (Panic)	他人の顔	レ Ngoc Thảo	http://www.erct.com/2-ThoVan/LN/ThaoPanic.htm	1986
5	Abe Kōbō	Không mặt người khác (Iarin no kao)	砂の女	Phạm Mạnh Hùng	Đã Nẵng	1989
6	Abe Kōbō	Người đến bà trong cơn cái (Suna no onna)	砂の女	Nguyễn Tuấn Khanh	Văn học	1971
7	Abe Kōbō	Người đến bà trong cơn cái (Suna no onna)	砂の女	Trùng Dương	An Tiêm	2008
8	Abe Kōbō	Ruột thừa (Mochō)	無関係な死	レ Ngoc Thảo	http://www.erct.com/2-ThoVan/LN/ThaoRuotThua.htm	2008
9	Abe Kōbō	Một cái chết vô căn (Mukankaina Shi, 1961)	あはまぼぼ	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Motcaichietvocan.htm	2005
10	Akutagawa Ryunosuke	A...a...ba! (Ababababa)	魔窟	レ Ngoc Thảo	http://www.erct.com/2-ThoVan/LN/ThaoAaaba.htm	2005
11	Akutagawa Ryunosuke	Ào anh cuộc đời (Shinkiro)	魔窟	Phạm Vũ Thịnh	http://chimviet.free.fr/vannhat/oaanhcuocdoi051.htm	2004
12	Akutagawa Ryunosuke	Ào anh cuộc đời (Shinkiro)	魔窟	Dương Thị Tuyết Minh	http://www.erct.com/2-ThoVan/QuynhChiAo_Thuat.htm	2005
13	Akutagawa Ryunosuke	Ào anh cuộc đời (Shinkiro)	魔窟	Phạm Vũ Thịnh	http://chimviet.free.fr/vannhat/oaanhcuocdoi050.htm	2004
14	Akutagawa Ryunosuke	Bên bờ bãi (Yabu no naka)	Việt Châu	http://www.erct.com/3-ThoVan/CungDien/Bon_Dao_Tac.htm	http://www.erct.com/2-ThoVan/VietChau/Cai_mui.htm	2004
15	Akutagawa Ryunosuke	Bon đạo tặc (Chutō)	魔窟	Việt Châu	http://www.erct.com/2-ThoVan/VietChau/Cai_mui.htm	2004
16	Akutagawa Ryunosuke	Cánh đồng khô (Kare no sato)	荻野抄	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Canhdongkho.htm	2006
17	Akutagawa Ryunosuke	Chảo khoai (Imogay)	芋粥	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Chanakhoi.htm	2002
18	Akutagawa Ryunosuke	Chiếc mũi soga (Hankechi)	手巾	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Hanako.htm	2006
19	Akutagawa Ryunosuke	Chiếc xe gồng (Torokko)	トロッコ	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Chiexegong.htm	2003
20	Akutagawa Ryunosuke	Con bachel (Shiro)	白	Đình Văn Phước	http://www.erts.com/2-ThoVan/LN/Thao/So_diem_danh.htm	2005
21	Akutagawa Ryunosuke	Cục đất (Ikai no tsuchi)	一塊の土	レ Ngoc Thảo	http://www.erts.com/2-ThoVan/LN/Thao/Cuc_dat.htm	2005
22	Akutagawa Ryunosuke	Đàn bà (Onna)	女	Dương Thị Tuyết Minh	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Chanakhoi.htm	2005
23	Akutagawa Ryunosuke	Đĩa ngọc trước mắt (Jigokukhen)	地獄宴	Dương Thị Tuyết Minh	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Dia_ngoc_truoc_mat.htm	2003
24	Akutagawa Ryunosuke	Hà đồng (Kappa)	河童	Cung Điền	http://www.chimviet.free.fr/vannhat/cungdien/hadong050.htm	2005
25	Akutagawa Ryunosuke	Hà sinh môn (Rastomon)	羅生門	Vũ Minh Thiều	Giáo bản phương	1967
26	Akutagawa Ryunosuke	Là sinh môn (Rastomon)	羅生門	Dương Thị Tuyết Minh	http://www.erts.com/2-ThoVan/QuynhChiLasiinhmon.htm	2005
27	Akutagawa Ryunosuke	Lông đă trở về (Kesa to Morito)	霧社と盛蓮	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Phong/Kesa_to_morito.htm	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Phong/Kesa_to_morito.htm	2004
28	Akutagawa Ryunosuke	Mây trời quý (Mikan)	霧社	Đình Văn Phước	http://www.chimviet.free.fr/vannhat/dinhvanphuc/dvdp054.htm	2003
29	Akutagawa Ryunosuke	Mông mi (Yume)	夢	Đình Văn Phước	http://www.chimviet.free.fr/vannhat/dinhvanphuc/dvdp058.htm	2005
30	Akutagawa Ryunosuke	Mùa thu (Aki)	秋	http://www.chimviet.free.fr/vannhat/dinhvanphuc/dvdp050.htm	http://www.chimviet.free.fr/vannhat/dinhvanphuc/dvdp050.htm	-
31	Akutagawa Ryunosuke	Nhiệm tin (Bisei no shin)	尾生の信	Nguyễn Ngọc Duyên	Trê	2007
32	Akutagawa Ryunosuke	Nước dòng sông cái (Okawa no mizu)	大川の水	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/2062003_Nuoc_dong_song_cai.htm	2003
33	Akutagawa Ryunosuke	Số điểm danh những người đi khuất (Tenkibo)	点名簿	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/LN/Thao/So_diem_danh.htm	2004
34	Akutagawa Ryunosuke	Sợi tơ nhện (Kumo no ito)	蜘蛛の糸	Đình Văn Phước	http://www.chimviet.free.fr/vannhat/dinhvanphuc/dvdp052.htm	2003
35	Akutagawa Ryunosuke	Tây đạo chính hảo hiệp (Nezumī Kozo Jirokichi)	鼠小僧次郎吉	Văn Lang Tôn Thất Phương	http://www.erts.com/2-ThoVan/TPhuong/Tray_dao_chinh_hao_hiep_chiich_hao_hiep-07252004.htm	2004
36	Akutagawa Ryunosuke	Thân phận con người (Kappa)	河童	Đình Văn Phước	Văn nghệ	1966
37	Akutagawa Ryunosuke	Thầy Mori (Mori sensei)	森先生	レ Ngoc Thảo	http://www.erts.com/2-ThoVan/LN/Thao/Thay%20Mori.htm	2005
38	Akutagawa Ryunosuke	Tiền khiếu vũ (Butokai)	鐵道會	レ Ngoc Thảo	http://www.erts.com/2-ThoVan/LN/Thao/Tiec_khieu_vu.htm	2005
39	Akutagawa Ryunosuke	Trích số tay của Yasukuchi (Yasukuchi no techo kara)	保呂の手帳から	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/TrichSoTay.htm	-
40	Akutagawa Ryunosuke	Truyện rừng trúc	芥川の文字集	Cung Điền	Văn học	2006
41	Akutagawa Ryunosuke	Truyện rừng trúc	芥川の文字集	Phong Vũ	Tác phẩm mới	1987
42	Akutagawa Ryunosuke	Truyện rừng trúc	芥川の文字集	Nguyễn Nam Trân	Văn học	2006
43	Akutagawa Ryunosuke	Truyện rừng trúc	芥川の文字集	Le Văn Viên	Tác phẩm mới	1966
44	Akutagawa Ryunosuke	Tu tiên (Sennin)	仙人	Đình Văn Phước	Văn học	1989
45	Akutagawa Ryunosuke	Bức họa núi thu (Shuzanzu)	秋山圖	Đình Văn Phước	http://www.chimviet.free.fr/vannhat/dinhvanphuc/dvdp055.htm	2004
46	Arisutama Takeo	Một chùm nho (Hitafusa no budo)	一房の葡萄	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/Buc_hoa_nui_thu.htm	2006
47	Aiyoshi Sawako	Những năm tháng thu tàn (英語版のThe Twilight Yearsから翻訳?)	秋の年	Đình Văn Phước	http://chimviet.free.fr/vannhat/dinhvanphuc/dvdp050.htm	2002
48	Asada Jiro	Người đàn đầu (Teisudobun)	鐵道員	Hoàng Hữu Do	Phụ Khánh	1987
49	Asada Jiro	Tờ tình với người vợ không quen (Mishiranu Isuma e)	異知らぬ妻へ	Phạm Hữu Lợi	Văn học	2010
50	Bashō Matsuo	Bashō và thơ haiku	芭蕉俳句集	Nguyễn Nam Trân	http://www.erct.com/2-ThoVan/NT/To_tinh.htm	1994
51	Bashō Matsuo	Lối lên miền Oku (Oku no hosomichi)	奥の細道	Vinh Sinh	Thế giới	1998
52	Dazai Osamu	Biển (Umi)	海	Phạm Vũ Thịnh	http://www.erct.com/2-ThoVan/PV-Thinh/Dazai-Umi.htm	-
53	Dazai Osamu	Cô nương (Kokoro)	故郷	Nguyễn Ngọc Duyên	http://www.erct.com/2-ThoVan/NTDuyen/Co_huong.htm	2006
54	Dazai Osamu	Đôi khi (saruzuka)	đôi khi	Cung Điền	http://www.erct.com/2-ThoVan/CungDien/Doi_khi-Saruzuka.htm	2006
55	Dazai Osamu	Judas đi tó cáo (Kakemoni Utae)	Judas đi tó cáo	http://www.erct.com/2-ThoVan/LN/Thao/Judas.htm	http://www.erct.com/2-ThoVan/TPhuong/Melos.htm	2006
56	Dazai Osamu	Melos ơi, chạy nhanh lên (Hashire, Meros)	Melos ơi, chạy nhanh lên	Văn Lang Tôn Thất Phương	http://www.erct.com/2-ThoVan/TPhuong/Melos.htm	2005
57	Dazai Osamu	Nơi đời (Uso)	Đình Văn Phước	http://www.erct.com/2-ThoVan/DVPhuoc/Noidoi.htm	http://chimviet.free.fr/vannhat/oaanhcuocdoi058.htm	2005
58	Dazai Osamu	Phong cảnh hoàng kim (Ogon Fukei)	Phong cảnh	Phạm Vũ Thịnh	Hồi nhà văn	2011
59	Dazai Osamu	Thất lạc cõi người (Ningen Shikaku)	人間失格	Phạm Vũ Thịnh	http://www.erct.com/2-ThoVan/PV-Thinh/Dazai-ASA.htm	-
60	Dazai Osamu	Trời sáng (Asa)	天開	Phạm Vũ Thịnh	http://www.erct.com/2-ThoVan/PV-Thinh/Dazai-ASA.htm	-

No	著作	ベトナム語	原作	翻訳者	出版社	出版年 (翻訳年)
61	Dazai Osamu	Xe lửa (Ressha)	わたしが・妻てた・女	Phạm Vũ Thịnh	http://chimviet.free.fr/vannhat/bhamv/pv6057.htm	2005
62	Endō Shūsaku	Người dân bà mẹ tôi ruộng bỏ (Watashi ga suteta onna)		Đoàn Từ Huyền	Lao động	1984
63	Endō Shūsaku	Qua trạm Fuda no Tsuji (Fudano tsuji)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-ThoVan/NT/Fuda_no_Tsuii.htm	2008
64	Fujiwara no Teika	Thơ Waka trâm nhà (Hyakunin Isshu)		Nguyễn Nam Trân	http://chimviet.free.fr/vannhat/namtran/howake/howake0a.htm	2008
65	Fujiwara no Teika	Vườn thơ trâm hương sắc (Hyakunin Isshu)		Trần Thị Chung Tràn	Thế giới	2011
66	Fukuzawa Yukichi	Khuyến học (Gakumon no susume)		Chương Thủ	Chính trị Quốc gia	1995
67	Fukuzawa Yukichi	Khuyến học (Gakumon no susume)		Phạm Hữu Lợi	Tri Thức	2013
68	Fukuzawa Yukichi	Phước ông tự truyện (Fukuo Jiden)		Phạm Thu Giang	Thế giới	2005
69	Fukuzawa Yukichi	Thơ A Luân (Datsuron)	脱亜論	Hải Âu, Kuriki Seichi	-	-
70	Fuminiko Sueki	Lịch sử tôn giáo Nhật Bản (Nihon shukyoishi)		Phạm Thu Giang	Alphabet	2011
71	Harada Yassuko	Một bản lĩnh ca (Banika)		Bích Kim	Cao Thơm	1968
72	Harada Yassuko	Yêu trong mùa thu (Banika)		Mặc Đỗ	Đất Mới	1973
73	Hayashi Fumiko	Đóa hoa mùa xuân (Bangiku)		Vân Lang, Tôn Thất Phương	http://www.ercl.com/2-ThoVan/TPhuong/Doa_hoa_muon.htm	2003
74	Hayashi Mariko	Đêm đầu (Shooya)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-ThoVan/NT/Showa-Havashimarko.htm	2006
75	Higashino Keigo	Bi mật của Naoko (Himitsu)		Uyển Thiêm Trương Thủy Lan	Thời Đại	2010
76	Higashino Keigo	Phía sau nghi can X (Yogisha X no Kenshin)		Trương Thủy Lan	Văn hoá Sài Gòn	2009
77	Hirai Teiichi	Truyện chàng Hôichi cut tai (Hirai Teiichi translated from Lafcadio Hearn)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-ThoVan/NT/12062003-Truyen_chang_Hoichi_cut_tai.htm	1988
78	Ihara Saikaku	Năm người dân bà sĩ tirth (Kosinoku gonin no onna)		Phạm Thị Nguyệt	Triển Giang	1989
79	Ishoco & Ichiro Hatano	Em bé Phù Tang (Shounenki)	少年期	Trương Đình Cừ	Là Bồi	1969
80	Iwasaki Chihiro	Trẻ em trong ngôn lửa chiến tranh (Senka no naka no kodomotachi)		Đoàn Ngọc Cảnh	Phụ nữ	2008
81	Jiro Osaragi	Quy cô hương (Kikyô)		Bùi Ngọc Lâm	Đất Sóng	1973
82	Kanehara Hitomi	Rắn và khuyến lười (Hebi ni Piasu)		Uyển Thiêm	Văn học	2009
83	Katayama Kyoichi	Socrates đang yêu (Koi Suru Sokratesu)	Đếnピアス 恋するソクラテス	Minh Châu Uyển Thiêm	Hội nhà văn	2009
84	Kawabata Yasunari	Cánh tay (kataude)	片腕	Nhật Chiêu	Tap chí Văn	1988
85	Kawabata Yasunari	Cô đồ (Koto)	古都	Thái Văn Hiếu	Triển Giang	1968
86	Kawabata Yasunari	Cô nữ tử Izu (Izu no Odori)	伊豆の踊り子	Huyền Không	Trinh bày	1969
87	Kawabata Yasunari	Đất Phù Tang, Cội đẹp và tôi (Utsukushii Nihon no watakuishi)	美しい日本の私	Cao Ngọc Phương	Là Bồi	1969
88	Kawabata Yasunari	Đẹp và buồn (Utsukushisa to Kanashimi to)	美しさと哀しみと	Mai Kim Ngọc	Văn hoá Sài Gòn	2009
89	Kawabata Yasunari	Đêm lửa lạc loài (Bluzhaiushichi Ogoni)	(ロシア語から訳)	Nguyễn Đức Dương	Văn nghệ	1968
90	Kawabata Yasunari	Mắt mẹ (Haha no me)		Dương Thị Tuyết Minh	http://chimviet.free.fr/vannhat/quynhchi/qvchd057.htm	2006
91	Kawabata Yasunari	Ngân cảnh hạc (Sembazuru)		Trung Dương	Trinh bày	1969
92	Kawabata Yasunari	Ngân cảnh hạc (Sembazuru)		Tuần Minh	Sóng Mới	1972
93	Kawabata Yasunari	Người đẹp ngủ mê (Nemueru bijo)		Quê Sơn	Thời đại	2010
94	Kawabata Yasunari	Người đẹp ngủ say (Nemueru bijo)		Vũ Đình Phòng	Văn học	1990
95	Kawabata Yasunari	Rập rờn cảnh hạc (Sembazuru)		Nguyễn Tường Minh	Sông Thao	1974
96	Kawabata Yasunari	Sinh ra từ về đẹp Nhật Bản (Utsukushii Nihon no watakuishi)	(ロシア語から訳)	Đoàn Từ Huyền	-	-
97	Kawabata Yasunari	Tâm ảnh (Shashin)		Dương Thị Tuyết Minh	http://chimviet.free.fr/vannhat/quynhchi/qvchd058.htm	2006
98	Kawabata Yasunari	Tập truyện ngắn trong lòng bàn tay (Tenohira no shōsetsu)		Nguyễn Nam Trân	http://chimviet.free.fr/vannhat/namtran/mtd074/mtd074_mucluc.htm	-
99	Kawabata Yasunari	Tiếng ồn của núi (Yama no Oto)		Ngô Quý Giang	Thanh niên	1989
100	Kawabata Yasunari	Tuyển tập tác phẩm		Nhiều dịch giả	Lao Động & Trưng tâm Văn hóa Đông Tây	2005
101	Kawabata Yasunari	Vũ nữ Izu (Izu no Odori)		Thái Hà	Tác phẩm mới	1986
102	Kawabata Yasunari	Xử tuyệt (Yukigum)	雪国	Chu Việt	Trinh bày	1969
103	Ken Watanabe	Người Thông Minh Giải Quyết Vấn đề Như Thế Nào? (Problem Solving)	世界一やさしい問題解決の授業	Hồng Dũng, Việt Anh	Trẻ	2010
104	Kuroyanagi Tetsuko	Tottochan - Cô bé bán cửa sổ (Madogiwa no Totto-chan)		Anh Thư	Lao động	2008
105	Matsushita Konosuke	Màn đêm nhân sinh (ningen wo kangaeu)		Phạm Thu Giang	Alphabet	-
106	Mizazawa Kenji	Đám hạt óe và mèo rừng (Dongurito yamaneko)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-ThoVan/NT/Damhatde.htm	2006
107	Mizazawa Kenji	Người săn gấu và mèo rừng (Dongurito yamaneko)		Vương Trọng	Văn hóa dân tộc	1990
108	Mizazawa Kenji	Quán ăn mê như làm chuyện (Chuumon no iriyōrien)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-ThoVan/NT/QuanAnMeNhco.htm	2006
109	Mizazawa Kenji	Thổ thần và con chồn (Tsuchigami to kitsune)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-ThoVan/NT/Mivazawa-Tho-than-va-con_chon.htm	2006
110	Mieko Kawakami	Ngục và trung (Chichi to ran)		Sông Tâm Quyển	Phụ nữ	2011
111	Mishima Yukio	Chết giữa mùa hè (Manatsu no shi)	乳と卵 真夏の死	Tân Linh	Phụ Sa	1969
112	Mishima Yukio	Chiều hôm lỡ chuyến (Gogo No Eiko)	午後の身航	Đỗ Khánh Hoàn & Nguyễn Tường Minh	Sông Thao	1971
113	Mishima Yukio	Di Haruko (Haruko)		Nguyễn Tường Minh	Alphabet	1971
114	Mishima Yukio	Hồn bướm (Chochō, 1948)		Tap chí hợp lưu	Triển Giang	2008
115	Mishima Yukio	Khát vọng yêu đương (Ai no Kawaki)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-ThoVan/NT/HonBuom.htm	2008
116	Mishima Yukio	Kim Các tự (kinkakuj)	愛の渴き	Phạm Xuân Thảo	An Giang	1988
117	Mishima Yukio	Kim Các tự (kinkakuj)		Đỗ Khánh Hoàn & Nguyễn Tường Minh	An Tiên	1970
118	Mishima Yukio	Một tình của vị cao tăng chùa Shiga (Shigadera shōnin no koi)		Nguyễn Tường Minh	Sông Thao	1971
118	Mishima Yukio	Một tình của vị cao tăng chùa Shiga (Shigadera shōnin no koi)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-ThoVan/NT/Moitinh_motviedang-Mishima_yukio.htm	2007

No	著作	ベトナム語	原作	翻訳者	出版社	出版年 (翻訳年)
119	Mishima Yukio	Ngôi đền vàng (Kinkakujii)		Lê Lộc	Thanh niên	1970
120	Mishima Yukio	Sau bữa tiệc (Utage no Ato)	宴のあと	Đỗ Khánh Hoàn & Nguyễn Tường Minh	Sóng Thao	1971
121	Mishima Yukio	Sau bữa tiệc (Utage no Ato)	宴のあと	Tuyết Sinh	Trẻ	1974
122	Mishima Yukio	Trăng sáng (Shiosai)	潮騒	Đỗ Khánh Hoàn & Nguyễn Tường Minh	Sóng Thao	1971
123	Mishima Yukio	Uru quốc (Yuukoku)	鬱国	-	http://www.eric.com/2-ThoVan/0-Van_hoc_NB/Uu_quoc-Mishima_Yukio.htm	2003
124	Miyamoto Tsuneichi	Những người Nhật bị lãng quên (Wasurerareta nihonjin)	忘れられた日本人	Trần Thị Chung Toàn	Giáo dục	2002
125	Mori Ogai	Đang trường tu (Fushinchuu)		Nguyễn Nam Trân	http://www.eric.com/2-ThoVan/NNT/Đang_trung_tu.htm	2006
126	Mori Ogai	Hanako (Hanako)		Nguyễn Nam Trân	http://www.eric.com/2-ThoVan/NNT/Hanako.htm	2006
127	Mori Ogai	Thuyết giải tử (Takasebune)	Thuyết giải tử	Đỗ Đình Đồng	Lá Bối	1971
128	Muji	Góp nhặt cát đá (Shiyasekishyu)	沙石集	Nguyễn Nam Trân	http://www.eric.com/2-ThoVan/NNT/12062003-Con_ca_giec.htm	2003
129	Mukoda Kuniko	1984 (1984)		Lục Hương	Hội nhà văn	2012
130	Murakami Haruki	Biên niên ký chim vặn dây cót (Najimikidon Kuronikuru)	ねじまき鳥クロニクル	Trần Trần Cao Đăng	Hội nhà văn	2006
131	Murakami Haruki	Bóng ma ở Lexington (Rekishinton no yurei)	レキシントンのお霊	Phạm Vũ Thịnh	Đà Nẵng	2007
132	Murakami Haruki	Cước sấm cứu hoàng (Hitsuji o meguru boken)	羊をめぐる冒険	Minh Hạnh	Văn học	2011
133	Murakami Haruki	Đom đóm (Hotaru)	螢	Phạm Vũ Thịnh	Đà Nẵng	2006
134	Murakami Haruki	Kaika bên bờ biển (Umibe no Kafuka)	海辺のカフカ	Dương Tường	Hội nhà văn	2007
135	Murakami Haruki	Ngâm (Andaguraundo)	アンダーグラウンド	Trần Đình	Văn hoá Sài Gòn	2009
136	Murakami Haruki	Ngày đẹp trời để xem Kangaroo	カンガルー日和	Phạm Vũ Thịnh	Đà Nẵng	2006
137	Murakami Haruki	Người Ti vi (TV People)	TVピープル	Phạm Vũ Thịnh	Đà Nẵng	2007
138	Murakami Haruki	Người tình Sputnik (Sputniku no kolibito)	スプートニクの恋人	Nguyễn Xuyên	Hội nhà văn	2008
139	Murakami Haruki	Nhảy nhảy, nhảy (Densu densu densu)	ダンス・ダンス・ダンス	Trần Văn Anh	Hội nhà văn	2011
140	Murakami Haruki	Phía Nam biên giới, phía Tây mặt trời (Kokkyo no minami, taiyô no nishi)	国境の南、太陽の西	Trần Văn Anh	Hội nhà văn	2007
141	Murakami Haruki	Rừng Na-uy (Noruwei no mori)	ノルウェイの森	Trình Lữ	Hội nhà văn	2006
142	Murakami Haruki	Rừng Na-uy (Noruwei no mori)	ノルウェイの森	Hành Linh- Hải Thanh	Văn học	1997
143	Murakami Haruki	Sau cơn đồng đất (Jishin no ato de)	地震のあとで	Phạm Vũ Thịnh	Đà Nẵng	2006
144	Murakami Haruki	Tôi nói gì khi nói về chày bộ (Hashiru koto ni tsuite kataru toki ni boku no kataru koto)	アプターワーク 走ることについて語るときに僕の語ること	Phạm Vũ Thịnh	Hội nhà văn	2007
145	Murakami Haruki	Xử sở điều kỳ tặc báo và chốn tận cùng thế giới (Sekai no owari to hãdôbirudo wandãrandô)	世界の終りとハードボイルド・ワンダーランド	Thiên Nga	Hội nhà văn	2011
146	Murakami Haruki	Xử sở điều kỳ tặc báo và chốn tận cùng thế giới (Sekai no owari to hãdôbirudo wandãrandô)	世界の終りとハードボイルド・ワンダーランド	Lê Quang	Văn học	2010
147	Murakami Haruki	Xử sở điều kỳ tặc báo và chốn tận cùng thế giới (Sekai no owari to hãdôbirudo wandãrandô)	世界の終りとハードボイルド・ワンダーランド	Lê Quang	Văn học	2010
148	Murakami Ryu	3 đêm trước giao thừa (in the Miso soup)	インザ・ミソスープ	Hoàng Long	Văn học	2009
149	Murakami Ryu	Màu xanh trong suốt (Kagirnaku tomeri ni chikai buru)	限りなく透明に近いブルー	Sông Tâm Quyền	Văn học	2009
150	Murakami Ryu	Xuyên thấu (Plasshingû)	ピアッシング	Trần Phương Thủy	Văn học	2008
151	Murakami Ryu	Truyện Genji (Genji monogatari)		Lê Thị Hồng Nhung	Văn học	2008
152	Murasaki Shikibu	Gào trắng trong núi (Sangetsukû)		Nxb Khoa học xã hội	1991	-
153	Nakajima Atsushi	Ánh sáng xe điện (Densha Otoko)		Nguyễn Nam Trân	http://www.eric.com/2-ThoVan/NNT/Gao_trang_Trong_Nui.htm	2003
154	Nakano Hitomi	Botchan - Cuộc nổi loạn Ngạo Mực (Botchan)		Trương Thủy Lan	Hội nhà văn	2011
155	Natsume Soseki	Câu ám ngày thơ (Botchan)		Hồng Ngọc & Thanh Dung	Hội nhà văn, Trẻ	2004, 2011
156	Natsume Soseki	Gái Đầu Lên Có (Kusamakura)		Bùi Thị Loan	Hội nhà văn	2004, 2011
157	Natsume Soseki	Mộng (Yume)		Lâm Anh	Hội nhà văn	2012
158	Natsume Soseki	Mười đêm mộng mi (Yume juya)		An Nhiên	Trẻ	2007
159	Natsume Soseki	Mười giấc chiêm bao (Yume juya)		Đình Văn Phước	http://chimviet.free.fr/vannhat/dinhvanphuc/vpd056.htm	2004
160	Natsume Soseki	Mười giấc chiêm bao (Yume juya)		Quỳnh Chi	http://chimviet.free.fr/vannhat/quynhchi/qvchn082ab_10qiacmo.htm	2008
161	Natsume Soseki	Nỗi lòng (kokoro)		Đỗ Khánh Hoàn & Nguyễn Tường Minh	Sóng Thao	1971
162	Natsume Soseki	Nỗi lòng (kokoro)		Đỗ Khánh Hoàn & Nguyễn Tường Minh	Hội nhà văn	2011
163	Oe Kenzaburo	Một nỗi đau riêng (Kojinteki na taiken)		Lê Kỳ Thuong	Văn nghệ	1997
164	Oe Kenzaburo	Nuôi thú (Shikku)		Diễm Châu	Trinh bày	1970
165	Osawa Yoko	Giáo sư và công thức bôn (Hakase no aishita sushiki)	博士の愛した数式	Lương Việt Dũng	Hội nhà văn	2008
166	Osawa Yoko	Nhật ký mang thai (Ninshin karendaa)	妊娠カレンダー	Lương Việt Dũng	Văn học	2009
167	Osawa Yoko	Quán trọ hoa điên vĩ (Hotel Iris)	ホテル・アイリス	Lan Hương	Văn học	2009
168	Shimazaki Tosen	Tam Thiên nhập môn (Zen heno izana)	家 禅へのいざない	Hành Liêm	Văn hóa dân tộc	1994
169	Shunyu Suzuki	Thiên Tâm - Sơ Tâm (Zen maido biginazu maido)	禅マインド・ビギナーズマ	Lê Hiền Lương	Tổng hợp TP.HCM	2006
170	Shunyu Suzuki	Ring - Vòng tròn ác nghiệt (Ringu)	Ring - Vòng tròn ác nghiệt	Nguyễn Duy Nhiên	Phượng Đổng	2009
171	Suzuki Koji	Vòng xoáy chết (Rasen)		Lương Việt Dũng	Văn học	2008
172	Suzuki Koji	Vòng xoáy chết (Rasen)		Võ Hồng Long	Văn học	2009
173	Suzuki Koji	Vùng nước hắc ám (Honogurai mizu no soko kara)	仄暗い水の底から	Phong Linh	Văn học	2009

No	著作	ベトナム語	原作	翻訳者	出版社	出版年 (翻訳年)
174	Takeyama Michio	Cây dền Miền Điện (Bìrũa no lategob)	ビルマの壁琴	Đỗ Khánh Hoan	Sáng tạo	1971
175	Tanizaki Jun'ichirō	Bản chân Fumiko (Fumiko no ashi)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-TheoVan/NNT/BanChân_Fumiko.htm	2008
176	Tanizaki Jun'ichirō	Kyūran (Kirim)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-TheoVan/NNT/KyLan-Tanizaki-Junichiro.htm	2008
177	Tanizaki Junichiro	Chiếc chìa khóa (Kagi)	鍵	Phạm Thị Hoài	Phụ Nữ	1989
178	Tanizaki Junichiro	Người cắt tóc (Ashikari)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-TheoVan/NNT/NGuoi_cat_toc.htm	2005
179	Tanizaki Junichiro	Người đến bà tôi thương		Thị Liệu Châu	Nghĩa Bình	1989
180	Tanizaki Junichiro	Sân dầy núi Yoshino (Yoshino Kuzu)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-TheoVan/NNT/San_dav_nui.htm	2005
181	Tanizaki Junichiro	Tình trong bóng tối (Memoku monogatari)	(英語から訳)	Nhật Chiêu	báo Văn nghệ	1989
182	Tanizaki Junichiro	Xâm minh (Shisei)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-TheoVan/NNT/2072003-Xam_Minhh.htm	-
183	Tendo Shoko	Trăng đầu dâng (Yakuza na tsuki)	極道な月	Nguyễn Bảo Trang	Phụ Nữ	2010
184	Tsujii Kunio	Con éch (Kaenu)		Nguyễn Nam Trân	http://chimviet.free.fr/vannhat/namtram/nntd087_HANB02_ConEch.htm	2013
185	Tokunaga Sunao	Khu phố không ánh mắt trời (Tajō no nai machi)	本屋のない街	-	Lao Đông	1961
186	Tokunaga Sunao	Núi đồi yên lặng (Shizukanaru yamayama)	静かなる山々	Nguyễn Trọng Địch	Văn học	1962
187	Ueda Akinari	Hên Mùa Hoa Cúc (Kikka no Chigiri)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-TheoVan/NNT/Hen_mua_hoa_cuc.htm	1989
188	Ueda Akinari	Hên Mùa Hoa Cúc (Kikka no Chigiri)		Nguyễn Nam Trân	http://chimviet.free.fr/vannhat/namtram/nntd086_HANB01TiengChinhHuyenB.htm	2013
189	Ueda Akinari	Tiếng chim thân bí (Uppōsō)		Cao Xuân Hạo	Nghĩa Bình	1988
190	Watanabe Dzunichi	Đến không hết bóng (Muetou)	無影燈	Cao Xuân Hạo	Hội nhà văn	2011, 2013
191	Watanabe Dzunichi	Đến không hết bóng (Muetou)		Cao Xuân Hạo	Hội nhà văn	2010
192	Waleya Risa	Cái lưng muốn đá (Keritei seinake)	蹴りたい背中	Nguyễn Thanh Vân	Hà Nội	2010
193	Yamada Amy	Đôi mắt ấy vẫn ở trên giường (Bedo taimu aizu)	ベッドタイムアイズ	Lương Việt Dũng	Hội nhà văn	2008
194	Yamada Amy	Phong vi tuyết với (Fuumi zekke)	風味絶佳	Hương Vân	Văn học	2010
195	Yamada Amy	Sống lưng của Jesse (Jesse no sebone)	ジェシーの背骨	Thủy Dương Na	Văn hóa Sài Gòn	2008
196	Yamada Amy	Trò đùa của những ngón tay (Yubi no tawamure)	指の戯れ	An	Văn học	2009
197	Yoshida Kenkō	Buồn buồn phòng bút (Bản Tsureszuregusa)		Nguyễn Nam Trân	http://www.ercl.com/2-TheoVan/NNT/Damhatde.htm	2006
198	Yoshimoto Banana	Amrita (Amurita)	アムリタ	Trần Quang Huy	Hội nhà văn	2008
199	Yoshimoto Banana	Kitchen (Kitchen)		Lương Việt Dũng	Hội nhà văn	2006
200	Yoshimoto Banana	N.P (N.P)		Lương Việt Dũng	Hội nhà văn	2006
201	Yoshimoto Banana	Nhà bếp (kitchen)	キッチン	Trần Thị Chung Toàn	Hội nhà văn, Đà Nẵng	2000
202	Yoshimoto Banana	Say ngủ (Shirakawa Yobune)	白河夜船	Trương Thị Mai	Đại học Quốc gia Hà Nội	2008
203	Yoshimoto Banana	Thần lẩn (Tokage)	とかげ	Nguyễn Phương Chi	Văn hóa Sài Gòn	2008
204	Yoshimoto Banana	Vĩnh biệt Tsugumi (Tsugumi)		Nguyễn Phương Chi	Văn học	2007
205	Yumoto Kazumi	Khu vườn mùa hạ (Natsu no niwa)	夏の庭	Vũ Hoa	Đà Nẵng	2010
206	-	Hòa ca (Waka)		Nguyễn Thanh Hà	Văn học	-
207	-	Thần thoại Nhật Bản (Nihon Shinwa)		Nguyễn Tường Minh	Sông Thao xb	-
208	-	Truyện kể Heike (Heike Monogatari)	平家物語	Doãn Quốc Sĩ	Sáng tạo	1972
209	-	Những điều kỳ diệu của cơ thể (Karada no fushigina)	体の不思議な	Trần Thị Chung Toàn	Khoa học xã hội	1989